

TUUSNIEMEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS 2018

Kunnanhallitus 8.4.2019 § 55

Kunnanvaltuusto 17.6.2019 §

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS

Lyhyt historia	1
Kunnanjohtajan katsaus	2
Kunnan hallinto	3 – 6
Yleinen kehitys	7 – 8
Väestö 2005 – 2018	9
Talouden ja toiminnan toteutuminen	10 – 24
Kunnan talouden tasapaino, rahoitusasema ja tuleva kehitys	25 – 26
Laskelmat ja tunnusluvut	27 – 37

2. TOIMINNAN JA TALOUDEN TOTEUTUMINEN

Keskusvaalilautakunta	38
Tarkastuslautakunta	39 – 40
Keskushallinto	41 – 50
Sosiaalilautakunta	51 – 67
Terveystoimi	68 – 71
Sivistyslautakunta	72 – 79
Tekninen lautakunta	80 – 86
Investoinnit 2016	87 – 90
Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	91 – 93
Tuloslaskelman toteutuminen	94
Rahoitusosan toteutuminen	95

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma	96
Rahoituslaskelma	97
Tase	98 - 99
Konsernituloslaskelma	100
Konsernirahoituslaskelma	101
Konsernitase	102 - 103

4. LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	104 – 106
Tuloslaskelman liitetiedot	106 – 109
Taseen liitetiedot	109 – 117

5. ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS

Vesihuoltolaitos: kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö	118 – 127
--	-----------

6. HENKILÖSTÖKERTOMUS

Henkilöstökertomus	128 – 137
--------------------	-----------

7. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Tilinpäätöksessä käytetyt tositelajit ja kirjanpitokirjat	138
---	-----

8. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Tilinpäätöksen allekirjoitus	139
Tilinpäätösmerkintä	140

TUUSNIEMEN LYHYT HISTORIA

Tuusniemen kunta sijaitsee Koillis-Savossa Savon itärajalla, suuren, puhdasvetisen, saarista ja niemistä rikkaan Juojärven kahtia halkaisemana ja on alunperin kuulunut vuonna 1547 perustettuun Tavinsalmen hallinto- ja kirkkopitäjään, joka nykyään tunnetaan nimellä Kuopion kaupunki.

Täyssinän rauha

Vuonna 1570 alkoi Ruotsi-Suomen ja Venäjän välillä sota Käkisalmen läänin omistuksesta ja Viron herruudesta. Tuusniemen alue säilyi sodan kauhulta, koska täällä ei silloin vielä ollut varsinaista asutusta. Sota kesti 25 vuotta ja rauha solmittiin Täyssinä-nimisessä kylässä Inkerinmaalla toukokuun 18. päivänä 1595. Raja tuli kulkemaan Suomenlahden pohjukasta Siitarijoen suulta Karjalan kannaksen halki Puruveteen ja Juojärvessä olevaan Jäätsalon saareen ja sieltä suoraan Ohtaansalmeeen.

Historiallisena jäänteenä rajankäynnistä on Ohtaansalmen pohjoisrannalla rajamerkinä kalliopaasi, missä kiveen kaiverrettuna on vuosiluku 1595, kolme kruunua, ortodoksinen risti sekä nimimerkkejä, jotka edustivat suomalaisen rajavaltuuskuntaan kuuluneita sotapäälliköitä.

Kylien muodostuminen

Tuusniemen vanhin asutus lienee ollut Tuusjärvellä kirkonkylältä 15 km Kuopioon päin. Erään kärkepäytäkirjan mukaan on Riistaveteen rajoittuvalla osalla ollut pysyvät tilusrajat jo vuonna 1480. Sen sijaan Täyssinän rauhasta huolimatta itäosa Tuusniemeä asutettiin vasta 1600-luvun alkuvuosikymmenillä. Tämä johtui monista Vienan-Karjalasta tehdyistä hyökkäyksistä, joita rauhan solmimisesta huolimatta tehtiin Savoon runsaasti. Asiakirjoista selviää, että "Tuusniemen kylä" on sisältänyt ainakin neljä nykyistä kylää: Ohtaanniemi, missä mainitaan Mikkolan talo 1633, Kiukoonniemi, missä Kiukoolan talossa isännöi Matti Mustonen vuodesta 1621 lähtien, Juurikkamäki, missä erään isäntäluettelon mukaan Mäkelä-niminen talo on ollut olemassa Olli Räsäsen perustamana vuodesta 1611. Lisäksi neljäntenä kylänä on ollut nykyisen kirkonkylän tienoot.

Isonjaon jälkeen oli Tuusniemellä 23 kylää, joita olivat mm. Enonsalo, Hauranki, Juojärvi, Juurikkamäki, Kartansalo eli nykyinen Kosula, Kiukoonniemi, Litmaniemi, Melaniemi, Mietttilä, Tuusniemi, Vehmersalmi ja Viitamäki. Tuusniemi oli ollut aina 1700-luvulle saakka erämaa-alueita runsaasti riistamaiseen ja kalaisine järvineen. Sellaisena se vanhastaan on ollut myös rantasalmelaisten erämaita. Esim. Tuusjärvi kuului vielä 1800-luvun alussa Rantasalmeeen.

Nimen synty

Tuusniemeläisten keskuudessa kiertää perimätietona tarina, että Tuusniemi on saanut nimensä Duus-nimisestä sotamiehestä, joka oli karannut armeijasta ja asettunut asumaan nykyisen kirkonkylän kohdalla Juojärvessä sijaitsevaan niemeen. Todennäköisesti me tuusniemeläiset olemme saaneet pitäjämme nimen sekä muita tuus-alkuisia nimiä rantasalmelaisilta, joiden nautinta-alueita nämä tienoot ovat aikanaan olleet. Rantasalmellakin on Tuusmäki ja Tuusjärvi. Muutoin "tuus" on vanhaa ruotsia.

Kunta muodostuu

Kappeliseurakuntana Tuusniemi pysyi vuoteen 1855, jolloin se heinäkuun 24. päivästä lähtien muodosti oman kirkkoherrakunnan eli oli keisarikunnalla majesteetilla määrätty "keisarin pitäjäksi". Keisarikuntainen majesteetti oli helmikuun 6. päivänä 1865 antanut "armollisen asetuksen" kunnallishallituksesta maalla. Tuusniemen miehet kokoontuivat marraskuussa 2. päivänä 1867 päättämään seurakunnan valitseman komitean laatimien kuntasääntöjen hyväksymisestä ja kunnanhallituksen asettamisesta. Tuusniemeläisten vastustuksesta huolimatta lääninhallitus päätöksellään maaliskuun 27. päivä 1868 asetti Tuusniemelle kunnanhallituksen 1.1.1870 alkaen. Käydyissä kunnanhallituksen vaaleissa eniten ääniä sai ruushollari E.J. Ruuth ja niin hänestä tuli Tuusniemen kunnanhallituksen ensimmäinen puheenjohtaja ja ajan tavan mukaan hän oli myös ensimmäinen kunnanjohtaja.

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2018 sujui Tuusniemellä toiminnallisesti hyvin ja taloudellisesti heikosti. Palvelurakenteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia ja palvelut pysyivät pääosin entisellä, hyvällä tasollaan. Vuoden 2018 alkuperäisessä talousarviossa varauduttiin 0,56 miljoonan euron alijäämään, mutta aikaisemmista vuosista poiketen kunnan talous toteutui selvästi alkuperäistä talousarviota heikompana. Tilikauden tulos oli 1,04 miljoonaa euroa alijäämäinen. 0,11 miljoonan euron suuruisen poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui 0,93 miljoonaa euroa.

Toimintatuotot kasvoivat 0,3 miljoonalla eurolla edellisvuodesta. Tuottojen kasvua selittää edellisvuotta suurempi määrä kuopiolaisia asiakkaita terveyskeskuksen vuodeosastolla, sekä kasvaneet kotikuntakorvaukset perusopetuksessa.

Toimintakulut kasvoivat 1,07 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Kasvu selittyy suurimmaksi osaksi sosiaalipalvelujen, perusterveydenhuollon ja perusopetuksen menojen kustannuskehityksellä. Palvelujen ostot kasvoivat 0,62 miljoonaa euroa ja henkilöstökulut 0,36 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Palkkakuluja nosti muun muassa vuonna 2018 tehty työehtosopimuksen mukainen palkkojen yleiskorotus.

Toimintakate heikkeni 0,75 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna. Verotulot alenivat edellisvuoteen verrattuna peräti 0,56 miljoonaa euroa ja valtionosuudet 0,06 miljoonaa euroa. Korke- ja muut rahoituskulut pienenivät edellisvuodesta, ollen 0,08 miljoonaa euroa.

Vuosikate oli aikaisemmista vuosista poiketen negatiivinen 0,02 miljoonaa euroa, mikä ei riittänyt kattamaan poistoja eikä lainanlyhennyksistä miltään osin. Kunta investoi noin 1,6 miljoonalla eurolla. Rahoitusosuuksien jälkeen nettoinvestoinnit olivat noin 1,57 miljoonaa euroa. Neljättä vuotta peräkkäin välttyttiin uuden lainan ottamiselta investoinneista huolimatta. Sen sijaan pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 0,6 miljoonaa euroa. Suuret investoinnit ja alijäämäinen käyttötalous pienensivät kunnan kassa varoja selvästi.

Vaikka kuntalaisille näkyvät palvelut pysyivät pääosin ennallaan, tapahtui organisaation sisällä toiminnallisia muutoksia. Vuoden aikana saatiin ICT-palveluiden kokonaisulkoistus tehtyä loppuun ja valtuusto hyväksyi Istekki Oy:n ja kunnan välisen jatkuvien palvelujen sopimuksen Istekki Oy:lle. Kunta jatkoi selvitystyötä asian- ja asiakirjanhallinnan projektissa, joka mahdollistaa sähköisen asian- ja asiakirjanhallinnan käyttöönoton. Kunnan johtoryhmän kokoonpanossa ei pitkästä aikaa tapahtunut vuoden aikana muutoksia. Ammattitaitoisen ja työhönsä sitoutuneen henkilöstön ansiosta kaikista toiminnallisissa muutoksissa ja ylipäätään kunnan toiminnassa on selvitty hyvin. Koko kunnan henkilöstö ansaitseekin suuret kiitokset hyvin tehdystä työstä.

Viime vuosina tehtyjen talouden tasapainottamistoimenpiteiden ansiosta kunnan taloudellista tilannetta voi nyt luonnehtia kohtuulliseksi. On syytä muistaa, että viime vuosien tasapainoinen talous ei ole syntynyt sattumalta, vaan se on edellyttänyt kovaa työtä ja vaikeitakin päätöksiä. Henkilöstön lisäksi haluan kiittää myös kunnan luottamushenkilöitä ja kaikkia yhteistyökumppaneita hyvästä yhteistyöstä. Kunnan talouden epätasapaino edellyttää koko kuntaorganisaatiolta tiukkaa talouskuriä ja talouden tasapainottamiskeinojen hakemista. Tarpeellisia ja perusteltuja investointeja kunnan elinvoiman lisäämiseksi on kuitenkin syytä jatkaa.

Timo Kiviluoma, kunnanjohtaja

KUNNAN HALLINTO

Tuusniemen kunnanvaltuuston jäsenmäärä on 17. Kunnanhallituksen ja merkittävimpien lautakuntien jäsenmäärä on 7, tarkastuslautakunta 3 ja keskusvaalilautakunta 5 jäsentä.

Kunnanvaltuuston ja -hallituksen poliittiset voimasuhteet olivat:

	Valtuusto	Hallitus
Keskustapuolue	8	4
Kokoomus	1	1
SDP	2	1
Vasemmistoliitto	3	1
Kristillisdemokraatit		
Perussuomalaiset	2	
Vihreät	1	

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja v. 2018 oli Asta Tirkkonen-Hersio, I varapuheenjohtajana Pekka Martikainen ja II varapuheenjohtajana Martti Kähkönen. Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Jorma Voutilainen, I varapuheenjohtajana Juha Pitkänen ja II varapuheenjohtajana Jarkko Toivanen.

Kunnanvaltuusto 2018

Puheenjohtajat:

Tirkkonen-Hersio Asta, KESK
Martikainen Pekka, VAS
Kähkönen Martti, KESK

Jäsenet:

Karinen Päivi, VIHREÄT
Kolari Terttu, KESK
Leppänen Tomi, PS 17.9.18 saakka
Holopainen Tenho, PS 17.9.18 alkaen
Pitkänen Juha, VAS
Puodinketo Kari, SDP
Rahunen Matti, KESK
Riekkinen Irma, SDP
Romppanen Jyrki, PS,
Räsänen Heimo, KOK
Räsänen Maija-Leena, KESK
Smolander Hannu, KESK
Toivanen Irma, VAS
Toivanen Jarkko, KESK
Voutilainen Jorma, KESK

Kunnanhallitus 2018

Puheenjohtajat:

Voutilainen Jorma, KESK, puh.joht.
Pitkänen Juha, VAS, I varapuh.joht.
Toivanen Jarkko, KESK, II varapuh.joht

Jäsenet:

Kolari Terttu, KESK
Räsänen Maija-Leena, KESK
Riekkinen Irma, SDP
Räsänen Maija, PS

Lautakuntien puheenjohtajat:

Smolander Hannu, tarkastusltk
Jäntti Eevariitta, keskusvaaliltk
Miettinen Rauno, tekninen ltk
Holopainen Tenho, sosiaaliltk
Pitkänen Juha, sivistysltk

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma

Toimialajohtajat:

Keskushallinto	Hartojoki Sirpa, va. hallintojohtaja
Sosiaalitoimi	Eeva Seppänen, sosiaalijohtaja
Sivistystoimi	Karttunen Janne, rehtori 1.8.18 alkaen
Tekninen toimi	Karvonen Mika, tekninen johtaja

Kunnan palveluksessa olevaa henkilöstöä koskevat tunnusluvut löytyvät henkilöstötilinpäätöksestä.

Vuoden 2018 lautakuntien ja toimikuntien jäsenet

Tarkastuslautakunta (kokoontui 7 kertaa, päätöksiä 49 §)

Smolander Hannu, puheenjohtaja
 Leppänen Tomi, varapuheenjohtaja 17.9.2018 saakka
 Romppanen Jyrki, varapuheenjohtaja 17.9.2018 alkaen
 Savolainen Leena, jäsen 17.9.2018 saakka
 Sutinen Marja, jäsen 17.9.2018 alkaen

Keskusvaalilautakunta (kokoontui 3 kertaa, päätöksiä 18 §)

Jäntti Eeväriitta, puheenjohtaja
 Hassinen Kaija, varapuheenjohtaja
 Pentti Auvinen, jäsen
 Parviainen Riitta, jäsen
 Räsänen Tomi, jäsen

Sosiaalilautakunta (kokoontui 6 kertaa, päätöksiä 42 §)

Heiskanen Risto, puheenjohtaja 19.2.2018 saakka
 Holopainen Tenho, puheenjohtaja, 19.2.2018 alkaen
 Riekkinen Irma, varapuheenjohtaja
 Reinikainen Hannu, jäsen
 Kuronen Antti, jäsen
 Hakkarainen Mika, jäsen 17.9.2018 saakka
 Karpansaari Allan, jäsen 17.9.2018 alkaen
 Toivanen Irma, jäsen
 Vainikka Tiia, jäsen
 Räsänen Maija-Leena, kunnanhallituksen edustaja

Sivistyslautakunta (kokoontui 5 kertaa, päätöksiä 37 §)

Pitkänen Juha, puheenjohtaja
 Karinen Päivi, varapuheenjohtaja
 Parviainen Reetta, jäsen
 Rahunen Matti, jäsen
 Puodinketo Kari, jäsen
 Skogman Sol-Britt, jäsen
 Mustonen Pekka, jäsen
 Riekkinen Irma, kunnanhallituksen edustaja

Tekninen lautakunta (kokoontui 8 kertaa, päätöksiä 59 §)

Miettinen Rauno, puheenjohtaja
 Lempinen Tauno, varapuheenjohtaja
 Puurunen Ritva, jäsen
 Joukanen-Miettinen Johanna, jäsen
 Tirkkonen Toivo, jäsen
 Hyvärinen Hannu, jäsen
 Voutilainen Pirjo, jäsen
 Toivanen Jarkko, kunnanhallituksen edustaja

Liikenneturvallisuustyöryhmä (kokoontui 2 kertaa, käsitteli 21 asiaa)

Toivanen Jarkko, puheenjohtaja (ei osallistunut kokouksiin)
 Lesch Päivi, liikenneturvallisuustoimija Ramboll, sihteeri
 Karvonen Mika
 Seppänen Eeva
 Kumpulainen Sirkku / Katajisto Janne
 Karttunen Janne
 Poliisin, tiehallinnon ja liikenneturvan edustajat

Hyvinvointityöryhmä (kokoontui 5 kertaa, käsitteli 32 asiaa)

Voutilainen Jorma, puheenjohtaja, kunnanhallituksen edustaja
 Mustonen Lea, varapuheenjohtaja, sosiaalitoimi
 Lindroos Anu, perusterveydenhuolto
 Karttunen Janne, sivistystoimi
 Karvonen Mika, tekninen toimi
 Kiviluoma Timo, kunnanjohtaja
 Räsänen Maija-Leena, järjestöedustaja
 Kumpulainen Sirkku / Katajisto Janne, sihteeri, vapaa-aikapalvelut

Maaseudun kehittämisen työryhmä (kokoontui 4 kertaa, käsitteli 16 asiaa)

Rahunen Matti, puheenjohtaja, kunnanhallituksen nimeämä edustaja
 Pitkänen Matti, MTK, varapuheenjohtaja
 Hyvärinen Hannu, Tuusniemen kylät ry (1/2018 kokoukseen asti)
 Smolander Pirjo, Tuusniemen kylät ry (2/2018 kokouksesta alkaen)
 Valta Tuija, Tuusniemen Teollisuus
 Nissinen Eerik, Tuusniemen Yrittäjät
 Reinikainen Laura, Sydän Savon maaseutupalvelu
 Kumpulainen Sirkku, Tuusniemen kunta, sihteeri 31.5.2018 saakka
 Katajisto Janne, Tuusniemen kunta, sihteeri 1.8. – 31.12.2018

ICT-työryhmä (kokoontui 6 kertaa, käsitteli 32 asiaa)

Rahunen Matti, puheenjohtaja
 Kiviluoma Timo
 Joukanen-Miettinen Johanna
 Karttunen Janne
 Karvonen Mika
 Seppänen Eeva
 Valta Tuija
 Hartojoki Sirpa, sihteeri
 Hyppönen Mika, Istekki Oy
 Nyyssönen Riku, Istekki Oy

Asumisen ja asuinympäristön kehittämistyöryhmä (kokoontui 3 kertaa, käsitteli 22 asiaa)

Voutilainen Jorma, puheenjohtaja
 Kiviluoma Timo,
 Karvonen Mika
 Seppänen Eeva
 Valta Tuija, sihteeri
 Junkkari Anssi
 Korhonen Jouko
 Räsänen Tomi
 Simanainen Esa
 Tiilikainen Markku

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Maailmantalouden näkymät ovat tasaantuneet edellisen voimakkaan kasvun vuoden jälkeen. Maailman ostovoimakorjatun BKT:n kasvu tasaantui vuonna 2018 noin 3,8:n prosentin tasolle ja vaimenee, pysyen kuitenkin yli kolmessa prosentissa vuosina 2019 - 2020. Kasvussa on ollut selkeä kasvupyrähdys, mikä on taittumassa. Kysynnän kasvu näkyy myös maailmankaupan kasvuna. Teollisuusmaissa elpyminen on ollut suurempaa investointien sekä palkkakehityksen kohoamisen vuoksi, mitkä ovat nostaneet kulutuskysyntää. Suomelle tärkeiden kauppakumppaneiden talouskasvu on ollut kehittyvien talouksien kasvua nopeampaa, mutta niiden kasvut ovat jonkin verran hidastumassa.

Euroalue on pysynyt hitaalla kasvu-uralla. Iso-Britannian tuleva EU-ero synnyttää epävarmuutta myös euroalueella, mikä voi hieman heikentää investointeja ja kasvua. Riskit maailmantalouden kehityksessä painottuvat edelleen ennakoitua heikomman kehityksen suuntaan. Suomen taloustilanne on kääntynyt paremmaksi usean heikon vuoden jälkeen. Vuonna 2018 BKT:n kasvoi ennakkotietojen mukaan 3,0 % kotimaisen kysynnän ja hyvien vientinäköymien vauhdittamana. Yksityinen kulutus kasvoi työllisyystilanteen ja kuluttajien ostovoiman paranemisen myötä. Kulutuskysyntää on tukenut negatiivisina pysytelleet reaalikorot ja kuluttajien vahva luottamus parantuneeseen suhdanteeseen. Yksityisten investointien määrä on myös noussut poikkeuksellisen kevyen rahapolitiikan vuoksi. Viennin kasvuksi on arvioitu noin 5,0 %. Viennin voimakkaan kasvun seurauksena nettovienti on kasvanut vuoden 2018 aikana 0,2 %.

Suomen talouskasvu jatkunee myös lähivuosina, joskin jonkin verran maltillisempaan. Vuonna 2019 BKT:n kasvuksi on arvioitu 2,3 % BKT:n samalla ylittäen vuoden 2008 tason. Vuosien 2020 – 2021 BKT:n kasvun ennakoidaan olevan noin 1,7 %. Suomen tuotannon kasvun oletetaan olevan ennustevuosina euroalueen kasvun mukaisena. Vuonna 2018 kuluttajahintojen keskimääräinen muutos, inflaatio, oli 1,2 %. Vuonna 2019 inflaatio on kiihtymässä 1,3 %:in hintojen nousun myötä.

Työllisyystilanne kääntyi koko maan tasolla vuoden 2018 aikana parempaan suuntaan. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta vuoden 2018 lopussa oli 9,7 prosenttia, joka on 1,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Työllisyystilanne parani myös Pohjois-Savossa. Pohjois-Savon ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa oli joulukuun 2018 lopussa 12.138 työtöntä työnhakijaa, mikä on määrällisesti 1.251 työnhakijaa ja 17 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ilman lomautettuja työttömyys väheni 10,2 %. Työttömiä työnhakijoita oli alueella 10,8 % työvoimasta.

Tuusniemellä työttömien osuus työvoimasta vuoden 2018 lopussa oli 13,8 %. Vuotta aikaisemmin työttömien osuus oli 15,6 % työvoimasta. Määrällisesti vuoden 2018 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 136, kun heitä vuotta aikaisemmin oli 160. Tuusniemen työttömyysaste on korkeampi kuin Pohjois-Savossa keskimäärin, ja hieman korkeampi kuin seutukunnan muissa kunnissa Kaavilla ja Rautaväärällä. Pitkäaikaistyöttömien määrä aleni 4 % Tuusniemellä 48 henkilöstä 46 henkilöön.

Pitkäaikaistyöttömien määrässä on aleneva trendi koko maassa. BKT:n kasvun johdosta työttömyys laskee aikaisempien vuosien tapaan. Vuosina 2019 - 2020 työllisyyden ennustetaan paranevan koko maassa 1,0 %.

KUNNALLISTALOUS KERTOMUSVUONNA

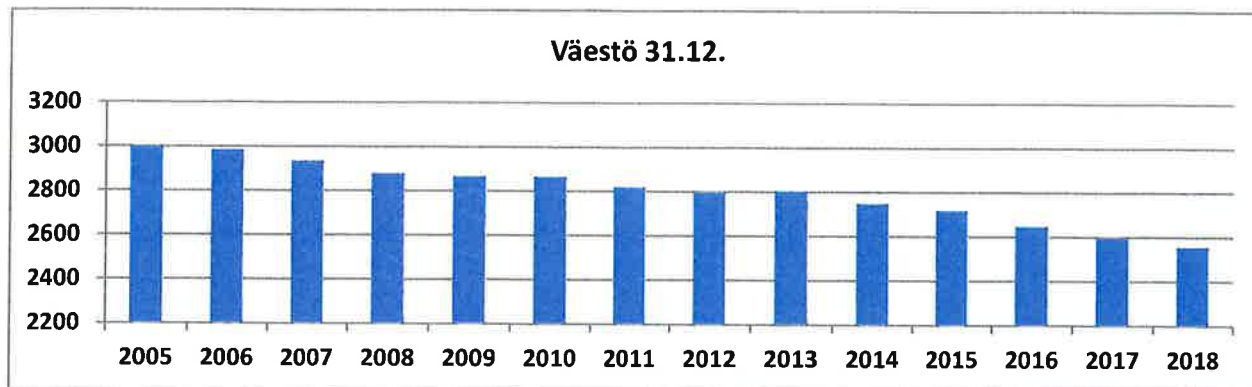
Suomen julkisen talouden tila vahvistui hieman vuonna 2018. Julkisyhteisöjen alijäämä ja velka pienentyivät suhteessa bruttokansantuotteeseen. Julkista taloutta vahvisti yleisen taloudellisen tilanteen koheneminen. Julkinen talous oli silti edelleen alijäämäinen, eikä sen ennusteta saavuttavan tasapainoa lähivuosina. Julkisen velan ennustetaan pysyvän runsaassa 60 %:ssa lähivuosina suhteessa bruttokansantuotteeseen. Toteutetut sopeutustoimet ovat taittaneet julkisten menojen kasvua, mutta eivät ole kyenneet saamaan sitä tasapainoon mm. väestön ikääntymisestä aiheutuvan kuntiin kohdistuvan menopaineen vuoksi. Kilpailukyky sopimukseen liittyvät sosiaalivakuutusmaksujen muutokset ja veronkevennykset heikentävät julkista taloutta lyhyellä aikavälillä. Julkisen talouden sektoreista valtio ja kunnat ovat selvästi alijäämäisiä, työeläkesektorilyijäämäinen ja muut sosiaaliturvarahastot lievästi alijäämäisiä. Suomen julkisyhteisöjen alijäämä on kuitenkin juuri EU:n perussopimuksen mukaisessa 3 %:n viitearvossa. Julkisyhteisöjen velka on myös vuonna 2018 EU:n perussopimuksen mukaisen 60 %:n rajalla. Mikäli julkisen talouden näkymiä ei onnistuta vahvistamaan rakenteellisilla uudistuksilla, tarvitaan tulevien julkisten menojen rahoittamiseksi tämän suuruisia pysyviä menosäästöjä tai verotuksen kiristämistä.

Kuntatalouden tilanne on vuoden 2018 aikana heikentynyt erittäin nopeasti. Noin kaksi kolmasosaa kunnista eli 196 kuntaa teki ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan alijäämäisen tuloksen. Vuotta aikaisemmin alijäämäisen tuloksen tehneitä kuntia oli 55. Merkittävinä syinä kuntien talouden kriisiytymiseen oli verojen ja valtionosuuksien aleneminen ja samaan aikaan kuntien ja kuntayhtymien menot kasvoivat keskimäärin 3 %. Valtaosa menojen kasvusta aiheutui kunnissa ja kuntayhtymissä materiaalien ja palvelujen ostosta. Kuntien keskiarvolukujen takana on kuitenkin entistä voimakkaammin taloudellisen menestymisen näkökulmasta kahtia jakautunut kuntakenttä. Helsinki, Espoo ja Vantaa tekivät vuodelta 2018 vahvan taloudellisen tuloksen.

Kuntien ja velka kasvoi vuonna 2018 keskimäärin 3 % eli noin miljardilla eurolla. Kuntayhtymien velka- taakka kasvoi yli 11 %, johon keskeisenä syynä ovat monet meneillään olleet suuret sairaalahankkeet. Kaikkiaan kuntasektorin velkamäärä piti edellisvuoteen nähden ennallaan kuntasektorin velkaantumisen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Syömävelkaa otti vuonna 2018 yhteensä 38 kuntaa, kun siihen edellisvuonna turvautui neljä kuntaa.

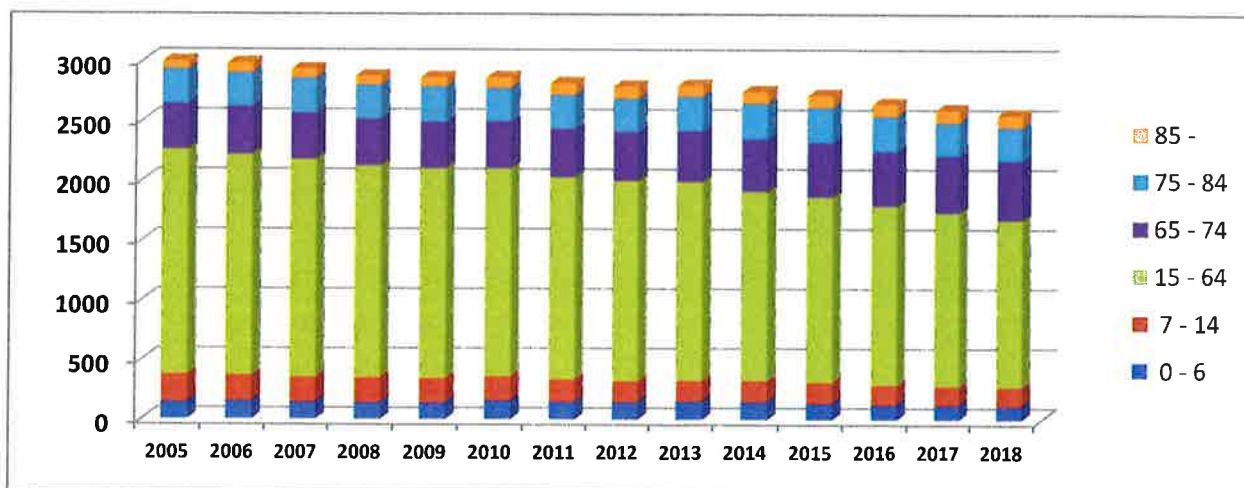
Väestö 2005-2018 / 31.12.

Vuosi	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Asukkaita	2998	2983	2934	2877	2864	2865	2820	2795	2803	2749	2718	2647	2595	2555

Väestön ikärakenteen muutokset

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0 - 6	144	153	143	139	138	157	146	145	153	149	137	126	121	114
7 - 14	238	220	216	218	210	209	196	185	182	185	185	172	163	166
15 - 64	1877	1845	1817	1766	1753	1737	1690	1672	1659	1581	1545	1495	1453	1396
65 - 74	388	408	394	396	395	401	408	417	432	445	463	464	484	501
75 - 84	285	278	290	281	289	271	279	272	281	291	285	287	271	274
85 -	66	79	74	77	79	90	101	104	95	98	104	103	103	104
Yht.	2998	2983	2934	2877	2864	2865	2820	2795	2802	2749	2719	2647	2595	2555

TALouden JA TOIMINNAN TOTEUTUMINEN

Vuoden 2018 tilikauden alijäämä 967 627 euroa on alkuperäistä ja muutettua talousarviota 35 962 euroa huonompi. Toimintamenot jäivät kaikilla muilla toimialoilla, paitsi sivistystoimella, talousarviossa arvioitua pienemmiksi.

Keskushallinnon toimintamenot jäivät noin 103 523 euroa talousarviossa arvioitua pienemmiksi. Toimintatulot jäivät noin 27 854 euroa talousarviossa arvioitua pienemmiksi, joten toimintakate toteutui noin 75 669 euroa talousarviossa arvioitua pienempänä eli parempana.

Suurin yksittäinen selittävä tekijä arvioitua huonompaan tulokseen on verotulojen ja valtionosuuksien arvioitua pienemmät tulot. Talousarviossa terveystoimen menoiksi oli arvioitu 7,7 miljoonaa euroa (perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon yhteensä), mutta tilinpäätöksessä menot jäivät 134 718 euroa pienemmiksi ollen hieman yli 7,6 miljoonaa euroa. Terveystoimen tulot ylittivät 212 058 euroa. Sosiaalitoimen menot alittivat puolestaan noin 205 221 eurolla. Sosiaalitoimen tulot olivat noin 85 086 euroa talousarviossa arvioitua suuremmat, joten toimintakate jäi 290 307 euroa arvioitua pienemmäksi eli paremmaksi.

Sivistystoimen toimintamenot ylittivät talousarvion noin 32 651 eurolla. Sivistystoimen tulot olivat noin 271 283 euroa talousarviossa arvioitua suuremmat ennakoitua paremmin kertyneiden kotikuntakorvausten ansiosta. Sivistystoimen toimintakate oli yli 238 633 euroa talousarviossa arvioitua parempi.

Teknisen lautakunnan menot alittivat talousarvion noin 68 098 eurolla. Teknisen lautakunnan tulot olivat noin 117 776 euroa arvioitua pienemmät (6 asunto-osakeyhtiötä siirtynyt hallinnon tuloksi ja menoksi). Teknisen lautakunnan toimintakate oli 49 678 euroa talousarviossa arvioitua huonompi.

Kokonaisuutenaan kunnan toimintakulut jäivät 487 231 euroa talousarviossa arvioitua pienemmiksi. Tulot olivat 451 905 euroa arvioitua suuremmat. Toimintakate toteutui 939 136 euroa talousarviossa arvioitua parempana. Palveluiden ostot jäivät 145 409 euroa arvioitua pienemmiksi, erityisesti terveyspalveluiden menojen pysyttyä hallinnassa. Palkat ja muut henkilöstökulut jäivät lähes 400 666 euroa arvioitua pienemmiksi. Verotuloja kertyi 666 979 euroa vähemmän ja valtionosuuksia kertyi 346 318 euroa vähemmän.

Palvelutuotannon osalta ei oleellisia muutoksia tapahtunut, vaan eri toimialojen palvelutuotanto säilyi entisellä tasolla.

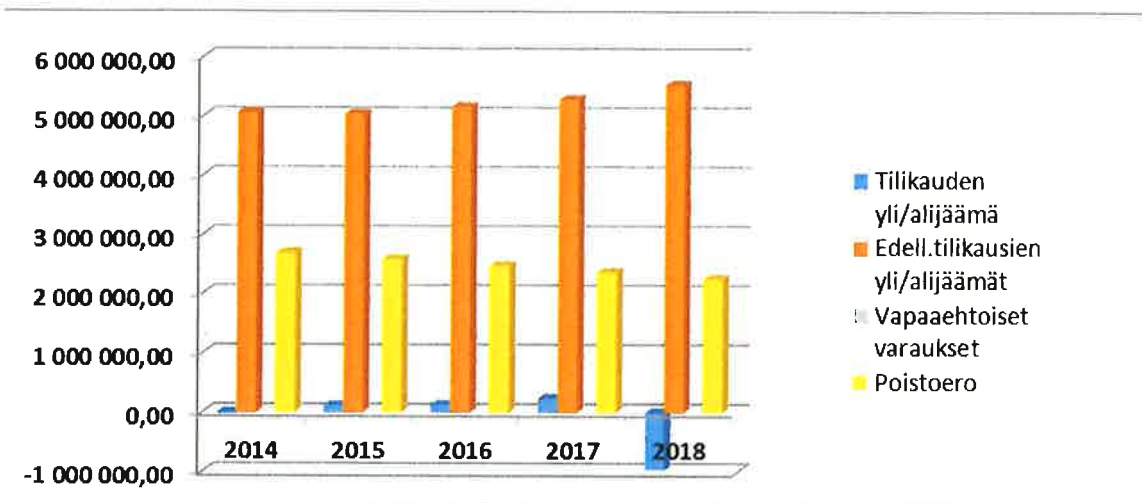
Maksuvalmius on ollut suhteellisen hyvä ja vakaa. Kassavarat olivat 31.12.2018 **1 058 548 euroa** (31.12.2017 2 028 650 euroa). Kassavarojen muutokseen -969.995 euroa on vaikuttanut se, että investointeihin ei nostettu lainkaan uutta lainaa. Kassan riittävyys **18 pv** (v. 2017 35 pv). Kuukauden keskimääräinen kassavaranto on ollut noin 1,8 milj. euroa. Kulut ovat olleet keskimäärin n. 1,84 milj., euroa/ kk ja tuotot n. 1,76 milj. euroa/ kk.

Vuosikate -16 832 euroa ei riitä kattamaan suunnitelmanmukaisia poistoja. Vuoden 2018 poistot ovat **1 118 222 euroa**. Tilikauden tulos ennen poistoeron muutoksia on **1 078 743 euroa** alijäämäinen. Poistoeron muutostilauksen **111 116 euroa** jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostuu **967 627 euroa**.

Vuoden lopussa taseessa edellisten tilikausien ylijäämää oli **5 528 791 euroa**. Taseen ylijäämä vuoden 2018 alijäämän jälkeen yhteensä **4 561 164 euroa** ja poistoeron muutos **2 254 650 euroa**.

Tilikauden ylijäämä, edellisten tilikausien ylijäämät, vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot vuosilta 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Tilikauden yli/alijäämä	-25.735,79	122.130,25	128.796,68	241.347,72	-967.626,50
Edell.tilikausien yli/alijäämät	5.062.252,21	5.036.516,42	5.158.646,67	5.287.443,35	5.528.791,07
Vapaaehtoiset varaukset	-	-	-	-	-
Poistoero	2.691.776,10	2.587.998,30	2.476.882,38	2.365.766,46	2.254.650,54
Yhteensä	7.728.292,52	7.746.644,97	7.764.325,73	7.894.557,53	6.815.815,11

Kunnanvaltuusto hyväksyi talousarviomuutoksia neljä kertaa 12.02.2018 / § 31-33, 16.04.2018 / § 63, 3.9.2018 § 123 ja 29.10.2018 § 150-151. Tehdyt muutokset lisäsivät toimintakuluja. Muutosten jälkeen talousarvion toimintakulut olivat 23 847 228 euroa. Toimintatuottoja arvioitiin kertyvän 5 106 247 euroa. Talousarviomuutosten jälkeen talousarvio oli **931 665 euroa** alijäämäinen.

Tuloslaskelman mukaan **toimintakulut** ovat **23 359 997 euroa/ toteutuma 97,6 %**. Vuoteen 2017 verrattuna vuoden 2018 toimintakulut olivat **1 068 693 euroa /4,8 % suuremmat**. **Toimintatuotot** toteutuivat **108,9 %** ollen **5 558 152 euroa**. Vuoden 2017 toimintatuottoihin verrattuna vuoden 2018 toimintatuotot olivat **321 526 euroa suuremmat**.

Toimintakate, eli verotuotoilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla katettava määrä suureni edellisestä vuodesta **747 167 euroa/ 4,4 %**. Toimintakate **17 801 845 euroa** toteutui **95,0 %**.

Verotulot toteutuivat **92,2 %** ollen **7 833 021 euroa**. Verotuottojen kertymä väheni vuoden 2017 toteutumasta **-6,7 % / 559 193 euroa**, (2016-2017 vähennys 3,47 % /302 055 euroa). Kunnallisverotuottoja tuli talousarvioon verrattuna **617 700 euroa** vähemmän (muutos TP 2016/2017 oli **-7,16 %**), yhteisöverotuottoja tilitettiin **13 102 euroa** vähemmän, (muutos TP 2016/2017 oli **-8,46 %**). Kiinteistöverotuotot vähenivät **36 177 euroa** (muutos TP 2016/2017 oli **-1,77 %**). Kuntaliiton mukaan kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta keskimäärin 0,1 %.

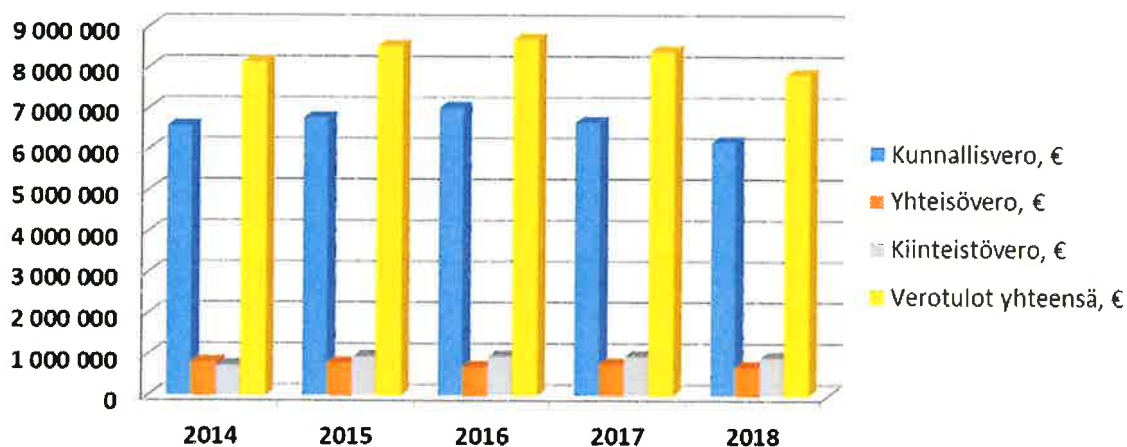
	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset	Lopullinen ta- lousarvio 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Kunnallisvero	6 800 000		6 800 000	6 182 300	-617 700
Yhteisövero	725 000		725 000	711 898	-13 102
Kiinteistövero	975 000		975 000	938 823	-36 177
YHTEENSÄ	8 500 000		8 500 000	7 833 021	-666 979

Veroprosentit 2013 – 2018

	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Tulovero %	21,00	21,00	22,00	22,00	22,00
Kiinteistövero %					
Vakituinen asunto	0,5	0,65	0,65	0,65	0,65
Muut rakennukset	1,1	1,25	1,25	1,25	1,25
Yleinen kiinteistövero %	0,9	1,15	1,15	1,15	1,15

VEROTULOJEN MUUTOS VUOSINA 2014 – 2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Muutos -% 2016 / 2017
Kunnallisvero, €	6 566 999	6 764 529	7 023 906	6 658 745	6 182 300	-7,16
Yhteisövero, €	821 463	806 120	706 040	777 703	711 898	-8,46
Kiinteistövero, €	733 548	952 646	964 323	955 766	938 823	-1,77
Verotulot yhteensä, €	8 122 010	8 523 295	8 694 269	8 392 214	7 833 021	-6,66
Muutos -%	9,13	4,94	2,01	-3,47	-6,66	

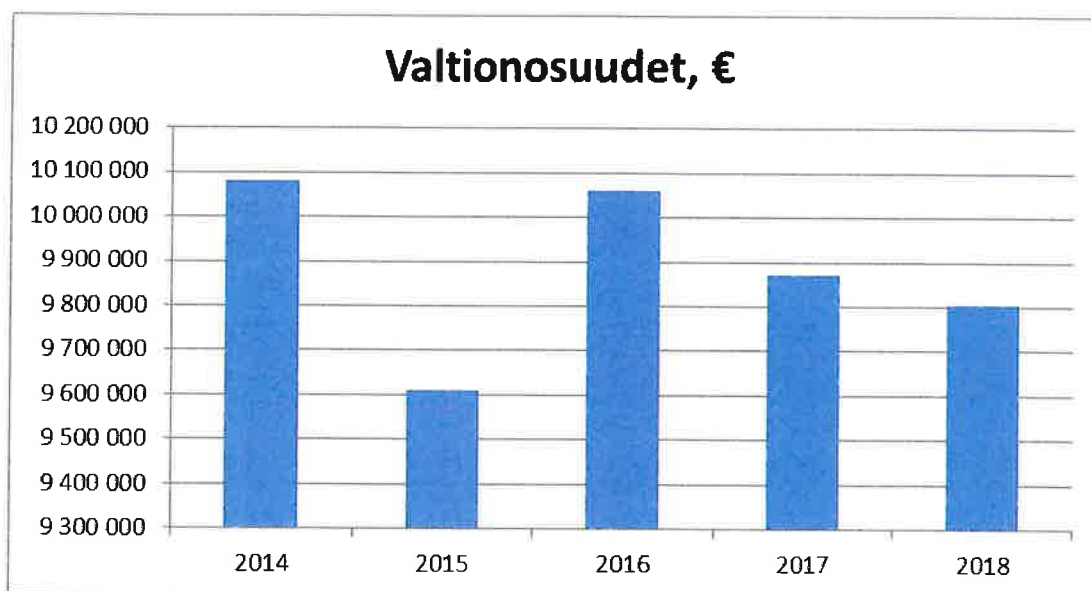
Valtionosuuksien toteutuma oli **96,6 % / 9 803 682 euroa**. Valtionosuuksien muutos vuodesta 2017 on **-66.580 € / -0,67 %**. Vuonna 2018 kuntien valtionosuudet vähenivät keskimäärin -0,5 % edellisvuodesta.

	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset	Lopullinen ta- lousarvio 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Valtionosuudet	10 150 000		10 150 000	9 803 682	-346 318

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	7.294.464
Verotuloihin perustuva valtionosuus	2.564.364
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-55.146
Yhteensä	9.803.682

VALTIONOSUUKSIEN MUUTOS VUOSINA 2014 – 2018

	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Valtionosuudet, €	10 081 009	9 608 679	10 060 314	9 870 262	9 803 682
Muutos -%	-0,14	-4,69	4,70	-1,89	-0,67
Valtionosuuksiin sisältyy vero- tulojen taseaus/milj.€	2,56	2,57	2,62	2,52	2,56

Korkotuottoja kertyi **2 686 euroa** (v. 2017 4.689 €). Korkotuotot ovat maksuliikennetilien koroista. Markkinaehtoisia talletuksia ei vuonna 2018 ollut lainkaan. **Korkokuluja** muodostui vuosina 2010 – 2014 nostetuista 7,5 milj. lainoista yhteensä **56 924 euroa**.

Rahoitustuottoja kertyi **218 776 euroa**. Rahoitustuotot muodostuvat mm. PKS:n maksamasta osingoista ja PKS:n EnergiaHolding Oy:n maksamasta osingosta 167 575 euroa, Metsäliiton maksama osingosta 2 450 euroa, Kuhilas Oy 8 774 euroa, Kuntarahoitus 1 320 euroa, Istekki Oy 526 euroa ja kuntayhtymien peruspääomien koroista 15 715 euroa, viivästyskoroista 1 915 euroa, Savon Kuituverkon korkotulot 4 329 euroa ja vesihuollon jäännöspääoman sisäisestä korvauksesta 16 103 euroa. **Rahoituskuluihin 16 228 euroa** sisältyy muun muassa vesihuollon jäännöspääoman kulut 16 103 euroa.

Kokonaisinvestoinnit vuonna 2018 olivat **796 060 euroa** (v. 2017 648 499 euroa) nettoinvestoinnit **675 181 euroa** (v. 2017 626 155 euroa). Suurimmat investointihankkeet, Savon Kuituverkko Oy:n SVOP-sijoitus 148 800 euroa, terveyskeskus/sisäilmakorjaus 100 347 euroa, palvelukeskus/sisäilmakorjaus 96 348 euroa, yläkoulun kunnostuskorjaus 28 457 euroa, Tuusjärven päiväkotitilat 46 403 euroa, valomainospylväs 45 591 euroa, liikenneväylien ja katujen saneeraus 71 290 euroa ja Tuusniemen teollisuusalueen infra 218 934 euroa, johon saatu avustus 106 119 euroa.

Investoinnit on rahoitettu kokonaan kassavaroilla. Investointitulot sisältää maa-alueiden myynti 112 euroa, osakkeiden myynti 4 000 euroa ja liittymismaksujen myynti 10 648 euroa sekä avustus 106 119 euroa. Yhteensä investointien tulot 120 879 euroa.

Vuosikatteeksi oli arvioitu valtuuston hyväksymien muutosten jälkeen **62 219 euroa**, toteutunut vuosikate on **-16 832 euroa**, näin ollen vuosikate toteutui 79 051 euroa alle arvion. Vuosikatteen toteutumiseen vaikutti toimintakatteen toteutuminen arvioitua parempana, koska toimintatuotot toteutuivat yli arvion ja vastaavasti toimintakulujen toteutuma jäi alle arvion.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin yhteensä **1 118 222 euroa / toteutuma 101,0 %** (v. 2017 1.109.283 euroa). **Vuosikate -16 832 euroa ei riitä kattamaan poistoja.**

VUOSIKATE, POISTOT JA NETTOINVESTOINNIT VUOSILTA 2014-2018

	<u>2014</u>	<u>2014</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
Vuosikate 1000 €	1 446	1 446	1 181	1 339	-16
Poistot 1000 €	1 215	1 215	1 188	1 109	1 118
Nettoinvestoinnit 1000 €	1 663	1 663	281	626	675

Tulos- ja rahoituslaskelmien tarkemmat käsittelyt liitetietoineen ovat erillisinä osioina. Vuosien 2012-2018 toteutumatiedoissa sairaus- ja tapaturmakorvaukset on käsitelty kokonaan henkilöstökulujen vähennyksenä eli ko. tuotot eivät sisälly missään laskelmissa toimintatuottoihin.

Kunnille palautetaan vähennykseen ja palautukseen oikeuttavat arvonnalisäverot. Osa kunnan toiminnasta on rajoituksen alaista toimintaa, josta ei saada vähennystä eikä palautusta arvonnalisäveron osalta. Verollisen toiminnan myynnistä maksetaan arvonnalisäverokantojen mukaiset verot.

Henkilöstö

Kunnan vakinaisen henkilöstön määrä 31.12.2018 oli 132. Vakainainen henkilöstö kasvoi 3 henkilöä verrattuna vuoteen 2017. Sijaisia ja määräaikaisia oli yhteensä 48 (v. 2017 45) henkilöä. Sairauspäiviä henkilöstölle kertyi yhteensä 2 780 (v. 2016 2 944) kalenteripäivää eli 164 kalenteripäivää vähemmän kuin vuonna 2017.

Vuoden 2018 aikana eläkepäätöksen sai yhteensä 7 vakinaista henkilöä. Vanhuuseläkkeelle siirtyi 2 henkilöä, määräaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle 1, osatyökyvyttömyyseläkkeelle 3 ja työkyvyttömyyseläkkeelle jäi 1. Kokonaan vanhuuseläkkeelle siirtyneiden henkilöiden (2 hlö) virat/toimet täytettiin yhdellä ulkoisella haulla sekä yksi toimi jätettiin täyttämättä työtehtävien järjestelyjen kautta.

Määräaikaisia työntekijöitä vakinaistettiin yhteensä 10 henkilöä.

Palkkalaskennan vuosi-ilmoituksen mukainen palkkakulujen kokonaissumma on **5 538 402 euroa** (v. 2017 5 382 201 euroa). Muutos vuoden 2017 palkkasummaan on +156 201 euroa / 2,902 %. Summa sisältää tuloslaskelmaan sisältyvistä palkoista poiketen myös investointeihin kirjatut palkat.

Henkilöstöä koskevat yksityiskohtaiset tilastolliset tilinpäätöstiedot on käsitelty luvussa 6. Henkilöstökertomus.

Seuraavalla sivulla toimialakohtainen erittely vakinaisesta henkilöstöstä virka- ja toiminimikkeittäin.

KUNNAN VAKINAINEN HENKILÖSTÖ TOIMIALOITTAIN VUONNA 2018

Kunnan vakinainen henkilöstö 31.12.2018 on 132 henkilöä (kokoaikaiset 109 osa-aikaiset 23). Lisätietoa ja erittelyjä henkilöstöstä tilinpäätöksen osassa 6. Henkilöstökertomus.

KESKUSHALLINTO, yhteensä 12 (4 osa-aikaista)

Kunnanjohtaja (1)	Ravitsemispäällikkö (1)
Arkistosihteeri (1)	Ravitsemustyöntekijä (4)
Toimistosihteeri (2)	Ruokapalvelutyöntekijä (2)
Palkkasihteeri (1)	

SOSIAALITOIMI, yhteensä 57 (7 osa-aikaista)

Sosiaalijohtaja (1)	Vast. Sairaanhoidtaja (3)
Vanhustyönjohtaja (1)	Sairaanhoidtaja (1)
Sosiaalityöntekijä (1)	Lähihoitaja (32)
Sosiaaliohjaaja (1)	Kodinhoitaja (2)
Työtoiminnan johtava ohjaaja (1)	Laitoshuoltaja (5)
Päivätoiminnan ohjaaja (1)	Hoitaja (1)
Avohuollon ohjaaja (1)	Kotiavustaja (3)
Toimistosihteeri (2)	
Henkilökohtainen vamm.avustaja (1)	Lähihoitaja

SIVISTYSTOIMI, yhteensä 44 (10 osa-aikaista)

Lukion/yht.koulun rehtori (1)	Tuntiopettaja (9)
Apulaisrehtori (1)	Koulusihteeri (1)
aineenopettaja Lu (1)	Vapaa-aikasihteeri (1)
Erityisopettaja (2)	Toimistosihteeri (1)
Luokanopettaja (6)	Koulunkäynninohjaaja (3)
Lehtori (2)	Nuoriso-ohjaaja (1)
Esiopettaja (1)	
Perhepäivähoidon ohjaaja (1)	
Perhepv. ja ryhmäpv.hoitaja (13)	

TEKNINEN TOIMI, yhteensä 20 (2 osa-aikaista)

Tekninen johtaja (1)
Rakennustarkastaja (1)
Toimistosihteeri (2)
Laitosmies (1)
Kiinteistönhoitaja (5)
Kiinteistönhoitaja/ulkoalueidenhoitaja (1)
Kunnallistekniikan työntekijä (2)
Siistijä (4)
Siistijä-siivoustyönohjaaja (1)
Kuorma-autonkuljettaja (1)
Traktorinkuljettaja (1)

Sisäisen valvonnan järjestäminen ja ulkoinen valvonta

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tulokSELLISTA. Päätösten perusteena olevan tiedon tulee olla riittävää ja luotettavaa. Lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä tulee noudattaa sekä kunnan omaisuus ja voimavarat turvata.

Valvonta jakaantuu ulkoiseen ja sisäiseen valvontaan. Ulkoinen valvonta on toimivasta johdosta riippumatonta ja sitä toteuttavat valtuuston valitsema tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Ulkoista valvontaa toteuttavat myös kuntalaiset (muutoksenhaku, julkisuusperiaate), aluehallinnon viranomaiset ja muut viranomaiset. Operatiiviseen johtamiseen kuuluva sisäinen valvonta ja sen järjestäminen on kunnan toimivan johdon ja tilivelvollisten tehtävänä ja vastuulla.

Kuntalain 14 luvussa on säädetty tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tehtävistä. Tilintarkastajan tulee muun muassa tarkastaa, että kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti ja antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilin päätös oikeat ja riittävät tiedät kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Tilintarkastajan tulee myös tarkastaa, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Sisäinen valvonta tulee toteuttaa kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä. Kaikki toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteutumisesta. Hallintokuntien tilivelvolliset viranhaltijat on esitelty kunnan organisaatiokaaviossa sivulla 5.

Tilikauden 2018 aikana ei säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisen osalta sisäisen valvonnan kannalta ole havaittu puutteita. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisessa, varojen käytön valvonnassa sekä tulokellisuuden arvioinnin pätevytydessä ja luotettavuudessa on noudatettu tulosvastuuta, eikä toimivaltaa ole ylitetty.

Arvioitaessa kunnan varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen sekä vahinkoihin liittyviä riskejä, voidaan todeta, että riskien arviointi, valvonta ja hallinta on järjestetty riittävällä tasolla. Riskienkartoitus on ajan tasalla ja se on tehty riittävän kattavasti. Riskienhallinta ja seuranta on vastuutettu resurssien ja asiantuntemuksen puitteissa. Omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa ja hoidon valvonnassa ei tilikauden 2018 aikana ole tapahtunut menetyksiä, arvonalennuksia, eikä korvaus- tai muita merkittäviä oikeudellisia vastuuta ole toteutunut. Sopimustoiminnan osalta kunnan sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta on ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Sisäinen tarkastus on toteutettu voimassa olevan yleisohjeen mukaisesti. Päätöksenteon kautta ja erillisenä tarkastuksena toteutettu sisäinen valvonta on dokumentoitu ohjeistuksen mukaisesti. Sisäisen valvonnan ohjeistus sisältyi syksyllä 2011 laadittuun "Toiminnan ja taloudenohjaus" -ohjeeseen, joka tuli voimaan 1.1.2012. Ohje hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2011 § 45.

Valtuusto vahvisti 16.12.2013 § 74 uudet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Riskien arviointia tulee kuitenkin edelleen kehittää. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet päivitetään vuonna 2019.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittämiseen vaikuttavat seikat

Kirjanpitolahtakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomuksessa tulee arvioida kunnan ja kuntakonsernin toimintaan liittyvät merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittämiseen vaikuttavat seikat. Kunnan toimintaan liittyviä riskejä ovat mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit.

Kunnan toiminnassa kaikkia toimialoja koskevia riskejä ja niiden hallintakeinoja ovat seuraavat riskit:

Riskit lajeittain:**Henkilöstöriskit:**

- ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus
- erikoisosaamista vaativat tehtävät, avainhenkilöt
- tapaturmat ja sairastumiset
- henkilöstön eläköityminen
- ammattiosaamisen vanheneminen
- väsyminen ja uupuminen
- työilmapiiiri, henkilö- ja työsuhteriidat
- tahattomat inhimilliset virheet
- henkilöstön liian tiheä vaihtuvuus

Hallintakeinot:

laadukas rekrytointi
varahenkilöjärjestelmä, työnkierto, ostopalvelusopimukset
TYKY-toiminta, aktiivisen aikaisen puuttumisen malli, savuton työyhteisö, työterveyshuolto, työsuojelu, turvavarusteiden käyttö
mentorointi, varahenkilöjärjestelmä, työnkierto
työnantajan järjestämä koulutus, omaehtoinen koulutus ja sen tukeminen
aktiivinen osallistuminen TYKY-toimintaan, työhyvinvoinnista huolehtiminen, aktiivinen aikainen puuttuminen ongelmatilanteisiin, työnjohdolliset toimet
ongelmatilanteiden selvittäminen, selkeä työ- ja vastuujako, kehityskeskustelut, avoin tiedotus, toimisto- ja ostopalaverit, esimies- ja alaiskoulutus
vastuuvakuutus
henkilöstön sitouttaminen, osaamisen kohdentaminen, oikeudenmukainen palkkapolitiikka, hyvä työilmapiiiri

Toiminnan riskit ja omaisuusriskit:

- tietotekniikan ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus
- tietoturvasuus
- toimitilat/kiinteistöt/irtaimistot; tulipalot, vesivahingot, ilkevalta, tahaton virhe
- tietosuoja ja salassa pidettävät asiakirjat
- toimintojen ja työtehtävien määrääjat
- kunnan palvelutuotannon turvaaminen
- toiminnan keskeytysriskit
- hankinta- ja sopimusriskit
- talouteen liittyvät riskit

osaava henkilöstö, ostopalvelut, sovellusohjelmien tukipäivystys, varmuuskopioinnit, UPS-laite palvelimella
virusturvaohjelmistot, tietoturvaopas ja ohjeistus
omaisuusvakuutukset, valvontakamerat, toiminta-ohjeistus, kulunvalvonta, paloturvallisuus, talonmies- ja vesilaitospäivystys, alueiden kunnossapito
näyttöjen tietosuojat, käyttöoikeusrajaukset, koulutus, kassakaappi, paloturvalliset/lukolliset säilytyskaapit
työtehtävien suunnittelu, looginen työjärjestys, vara-
henkilöjärjestelmä
osaava, tehtäviinsä sitoutunut ja motivoitunut
henkilöstö, ostopalvelusopimukset
varajärjestelmät ja suunnitelmat, ostopalvelusopimukset
erikoisosaamista omaava henkilöstö,
ostopalvelusopimukset, keskitetyt hankinnat
määrärahaseuranta, osavuositarkastukset, maksuvalmiusseuranta

Vastuuriskit:

- tuotevastuuriskit
- vahingonkorvausriskit
- kunnan järjestämien tilaisuuksien turvallisuus

laadunvalvonta, ohjeistus, varmistussuunnitelmat
vastuuvakuutus
kuntalaisten vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, tarvittaessa erillisvakuutus

Vuodesta 2012 lähtien Tuusniemen kunnassa on ollut käytössä henkilöstöohjelma, joka on korvannut joukon aikaisempia yksittäisiä henkilöstöön liittyviä päätöksiä ja asiakirjoja. Henkilöstöohjelma sisältää työnantajan strategisia linjauksia, henkilöstösuunnitelman, koulutuksen periaatteet, tasa-arvosuunnitelman sekä henkilöstön jaksamiseen, työkykyyn ja työilmapiiiriin liittyviä linjauksia. Henkilöstöohjelma päivitetään vuosittain.

Vakuutustoiminnan kautta on varauduttu mm. henkilö-, omaisuus- ja toimintavahinkoihin. Kunnalla on henkilöstön lakisääteiset vakuutukset, oppilasvakuutukset ja kuntalaisten vapaaehtoi-

nen tapaturmavakuutus, jossa kaiken ikäiset kuntalaiset ovat vakuutettuina kunnan **järjestämissä** ja valvomissa toiminnoissa ja tilaisuuksissa. Toimintaan liittyvinä vakuutuksina kunnalla on ollut voimassa julkisyhteisöjen vastuuvakuutus ja erillinen hallinnon vastuuvakuutus.

Kunnan omistamat kiinteistöt ja määritellyt irtaimistot on vakuutettu pääosin all risk-tyyppisellä (täysarvo) omaisuusriskivakuutuksella. Metsäomaisuus on vakuutettu metsävakuutuksella, jota laajennettiin vuoden 2010 alussa koskemaan myös hirvivahingot.

Kunnan omaisuus- ja henkilövakuutukset kilpailutettiin vuoden 2013 aikana. Kilpailutuksen hoiti vakuutusmeklaripalvelua tuottava Marsh Oy. Kilpailutuksen tuloksena kunnanhallitus päätti 2.9.2013 § 150 kunnan uusien vakuutuskäytänteiden hyväksymisestä ja vakuutusyhtiöstä 1.1.2014 alkaen. Aikaisemmin vakuutukset olivat vakuutusyhtiö Pohjolassa, mutta kilpailutuksen tuloksena vakuutusyhtiö If oli edullisempi, joten kunnan kaikki vakuutukset ovat siirtyneet 1.1.2014 alkaen vakuutusyhtiö If:iin.

Kunnan rahoitusriskejä ovat mm. korko-, valuutta-, likviditeetti- ja luottoriskit. Talletuksiin ja sijoituksiin liittyviä korkoriskejä ei tällä hetkellä kunnan toimintaan liity, koska kunnalla ei ole markkinaehtoisia talletuksia tai sijoituksia. Myös kuntakonsernin talletus- ja sijoitusten korkoriskit eivät ole merkittäviä. Likviditeettiriski on huomioitu maksuvalmiuden seurannalla ja ottolainausvalmiuden kautta. Otto- ja antolainaukseen ja takausvastuusitoumuksiin liittyvät luottoriskit eivät kunnan toiminnan kannalta ole merkittäviä. Antolainoja ei ollut enää v. 2018 (v. 2017 2.333 €). Takausvastuita yhteensä v. 2018 oli 926.231 € (v. 2017 1.036.696 €), josta liiketoimintaa harjoittavien osakeyhtiöiden lainoja v. 2018 679.915 € (v. 2017 716.673 €) ja vesiosuuskuntien lainoja v. 2018 oli 246.316 € (v. 2017 320.023 €).

Savon Kuituverkko Oy hyväksyttiin yrityssaneeraukseen tilikauden 2018 aikana. Mikäli saneerausohjelma onnistuu, kunta saa takaisin osan takaaajan ominaisuudessa saneerausmenettelyn aikana maksamastaan summasta.

Kuntakonsernin toimintaan liittyvät samat tai samankaltaiset toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Konsernissa tytäryhteisöjen toiminnassa on huomioitu, tunnistettu ja hallinnoitu riskit samoin menetelmin kuin peruskunnan toiminnassa.

Toimialakohtaisista riskeistä on kartoitettu ja otettu huomioon hallintokuntien toiminnassa vuonna 2018 seuraavat riskit ja niiden hallintakeinot.

Riskit lajeittain:

Toiminnan riskit:

Keskushallinto

- Laadunvalvonta (ateriapalvelut)
- Vastuu toiminnan lainmukaisuudesta

Hallintakeinot:

Omavalvonta, terveystarkastajan tarkastuskäynnit
Vastuuvakuutus, osaava henkilöstö, koulutus, konsultointi Kuntaliitosta tai lakiasiantuntijalta

Sosiaalitoimi

- Päätöskäsittelyn viivästyminen
- Ennakoimaton huostaanotto
- Yhteiskunnan rakenteellisten muutosten vaikutus toimeentuloturvaan
- Normaaliolojen poikkeus- ja erityistilanteet

Varahenkilöjärjestelmä, sijaistaminen, toimivat työjärjestelyt
Varautuminen talousarviossa, lisämääräraha
Varautuminen talousarviossa, lisämääräraha
Valmiussuunnitelma

Sosiaalilautakunta, riskiarviointi 2018

Riski		Arviointi 31.12.2018
Henkilöstöriskit	Hallintakeinot	
ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus	laadukas rekrytointi	Rekrytointia tehtiin Kuntarekry-järjestelmän kautta. Tarvitaan muitakin kanavia ja positiivista näkyvyyttä.
erikoisosaamista vaativat tehtävät, avainhenkilöt	varahenkilöjärjestelmä, työnkierto, ostopalvelusopimukset	Molemmat sosiaalityöntekijät irtisanoutuivat, joten osan aikaa vuodesta toimittiin vajaalla sosiaalityön henkilöstöllä. Riski määraaikojen ylittymiseen kasvoi eikä paneutuvaa työskentelyä pystytty aina toteuttamaan. Vanhuspalveluissa lisättiin varahenkilöstöä kotiaavustajalla, sairaanhoitajalla ja lähihoitajalla. Psykologipalvelujen ostopalvelusopimusta jatkettiin
tapaturmat ja sairastumiset	tyky-toiminta, aktiivisen aikaisen puuttumisen malli, savuton työyhteisö, työterveyshuolto, työsuojelu	Sairauspoissaolot ovat laskeneet edellisestä vuodesta lasten ja perheiden palvelujen, vanhuspalvelujen ja vammaispalvelujen tulosalueilla. Savuton työyhteisö ei toteutunut. Asumispalvelujen henkilöstöä ohjattiin työterveyshuollon vastaanotolle sisäilmaoireilun vuoksi. Kolmikantapalavereja käytiin. Vanhuspalveluissa tehtiin kevyempää työtä tarvitseville muutokset työnkuviin. Toimistotyön työergonomia tarkistettiin ja hankittiin tarvittavat työpöydät ja -tuolit.
henkilöstön eläköityminen	mentorointi, varahenkilöjärjestelmä, työnkierto	Eläköitymisen vuoksi toimistopalveluissa oli yhdellä vakanssilla kaksi tekijää.
ammattiosaamisen vanheneminen	työnantajan järjestämä koulutus, omaehtoinen koulutus ja sen tukeminen	Muutettiin asumispalvelujen laitoshuoltajan lähihoitajaksi ja lähihoitajan tehtävä sairaanhoitajaksi kotipalvelussa. Toteutettiin koulutusta koulutusohjelman mukaisesti. Omaehtoisena koulutuksena tuettiin sairaanhoitajaopintoja ja sielunhoitoterapeuttin opintoja.
väsyminen ja uupuminen	aktiivinen osallistuminen tyky-toimintaan, työhyvinvoinnista huolehtiminen, aktiivinen aikainen puuttuminen ongelmatilanteisiin, työnjohdolliset toimet	Väsymistä ja uupumista tulee, kun tehtäviin ei saada rekrytoitua pätevää henkilöstöä.
työilmapiiri, henkilö- ja työsuhteriidat	ongelmatilanteiden selvittäminen, selkeä työ- ja vastuujaako, kehityskeskustelut, avoin tiedotus, toimisto- ja osastopalaverit, esimies- ja alaiskoulutus	Työterveyshuolto teki työpaikkaselvitykset vanhuspalveluihin ja muihin sosiaalipalveluihin. Selvityksessä todettiin työilmapiiri hyväksi ja parantuneen aiemmasta selvityksestä. Kehityskeskustelut käytiin kaikkien kanssa sosiaalipalveluissa, vanhuspalveluissa 50 %:sti, joten kehittämistä kehityskeskustelujen toteuttamisessa on. Haasteita ratkottiin keskinäisissä keskusteluissa ja työyksikköpalavereissa.
tahattomat inhimilliset virheet	vastuuvakuutus	
henkilöstön liian tiheä vaihtuvuus	henkilöstön sitouttaminen, osaamisen kohdentaminen, oikeudenmukainen palkkapolitiikka, hyvä työilmapiiri	Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus oli 100 %. Rekrytoinnin helpottamiseksi, osaavan henkilöstön saamiseksi ja työn vaativuuteen vastaamiseksi tarvitaan TVA-tarkastelu. Koivukodin vastaavan sairaanhoitajan tehtävässä on ollut tiheä vaihtuvuus. Toimistosuhteiden TVA tarkistettiin. Lähihoitajien TVA jäi tarkistamatta. Vanhuspalvelujen johtamisjärjestelmän kehittäminen ei edistynyt.

Sosiaalilautakunta, riskiarviointi 2018

tietotekniikan ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus	osaava henkilöstö, ostopalvelut, sovellusohjelmien tukipäivitys, varmuuskopioinnit, ups-laite palvelimella, virusturvaohjelmistot, tietoturvaopas ja m-oheistus	Sosiaalijohto osallistui ISTEKin kanssa tehtyyn arviointiin sopimuksen toteutumisesta. Kotipalvelun tietoliikenneyhteyksiä selviteltiin ja hankittiin uusia laitteita. Hankittiin uusina puhelimina älypuhelimia. Kehitysvammaisten päivätoimintatiloissa ei ole toimivaa tietoliikenneyhteyttä, niin että siellä voisi tehdä kirjaukset asiakastietojärjestelmään. Sosiaalityö kaipaavat etäyhteyttä, niin että kirjaaminen asiakastietojärjestelmään onnistuu kotikäynneillä ja asiakassuunnitelmia tehdessä.
tietoturvallisuus		Tiedostettiin tietoturvakoulutuksen tarve, vanhuspalvelujen asiakastietojärjestelmän tarve ja asiansiirtotietojärjestelmän tarve.
toimitilat/kiinteistöt/irtaimistot/tulipalot, vesivahingot, ilkivalta, tahaton virhe	omaisuusvakuutukset, valvontakamerat, toimintaohjeistus, kulunvalvonta, paloturvallisuus, talonmies- ja vesilaitospäivystys, alueiden kunnossapito	Palvelukeskuksen ja terveyskeskuksen kiinteistöissä tehtiin melko mittavia peruskorjauksia vesivahinkojen ja sisäilmatutkimusten jäljiltä.
tietosuoja ja salassa pidettävät asiakirjat	näyttöjen tietosuojat, käyttöoikeusrajaukset, koulutus, kassakaappi, paloturvalliset/lukolliset säilytyskaapit	
toimintojen ja työtehtävien määräjat	työtehtävien suunnittelu, looginen työjärjestys, varahenkilöjärjestelmä	Lakisääteiset määräjat saatiin toteutumaan vammais- ja vanhuspalvelujen palvelutarpeen arvioinneissa palveluohjaajien tekemänä. Kehitysvammaisten EHO-ohjelmat saatiin tehtyä. Omaishoitajien palvelutarpeen arvioinnit ja hoito- ja palvelusuunnitelmat tehtiin kaikille hakijoille ja saajille.
kunnan palvelutuotannon turvaaminen	osaava, tehtäviinsä sitoutunut ja motivoitunut henkilöstö, ostopalvelusopimukset, erikoisosaamista omaava henkilöstö	Kuopion terveydenhuollon isäntäkuntapalvelut ei ole saanut Tuusniemen lääkärin virkoja täytettyä. Sosiaalityöntekijöiden virkojen täyttämässä on ollut vaikeuksia. Lähihoitajien sijaisia ei ole saatu riittävästi. Lasten ja perheiden palvelujen psykologityö on ostettu ostopalveluna. Todettu geriatrerialueiden puute.
toiminnan keskeytysriskit	varajärjestelmät ja suunnitelmat, ostopalvelusopimukset	
hankinta- ja sopimusriskit	erikoisosaamista omaava henkilöstö, ostopalvelusopimukset, keskitetyt hankinnat	Psykologipalvelujen määrä ylittyi arvioidusta. Palveluilla vastattiin esille tulleeseen tarpeeseen.
talouteen liittyvät riskit	määrärahaseuranta, osavuosikatsaukset, maksuvalmiusseuranta	Osavuosikatsauksen yhteydessä haettiin lisämäärärahaa valtuustolta kasvaneiden lastensuojelumenojen, toimeentulotukimenojen, työmarkkinatukimenojen ja päihdehuollon erityispalvelujen vuoksi. Määrärahoja pienennettiin vammais- ja vanhuspalveluissa laitoshoidon vähenemisen vuoksi.
Vastuuriskit		
tuotevastuuriskit	laadunvalvonta, ohjeistus, varmistussuunnitelmat	Laadunvalvontaa tehdään omavalvonnan kautta. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen seuranta on laadunvalvontaa.
vahingonkorvausriskit	vastuuvakuutus	
kunnan järjestämien tilaisuuksien turvallisuus	kuntalaisten vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, tarvittaessa erillisyakuutus	

Sivistystoimi

- Koulukuljetukset julkisen liikenteen kautta Kuljetusreittien huolellinen suunnittelu, varautuminen muutoksiin.
- Valtionhallinnon päätökset mm. tuntijaosta, valinnaisaineista, yms. ops-perusteista Alan keskustelun seuranta
- oppilashuollon tarpeiden lisääntyminen mm. avustajapalvelut, koulukuljetus yms. lisääntyneet vaatimukset Palvelutarpeen suunnittelu ja mitoitus, tehtävien yhdistäminen eri työpisteissä/hallintokunnissa
- Oppilaiden tapaturmariskit Asianmukaiset vakuutukset
- Poikkeustilanteet koulun toiminnassa Valmiussuunnitelma

Tekninen toimi

- Kiinteistötoimintaan liittyvät riskit Seuranta, varhainen puuttuminen ongelmiin, kuntotarkastukset, kunnossapito, vuokrasaatavien perintä perintätoimiston kautta, varatilat
- Lainsäädännön soveltamiseen liittyvät riskit, toimivallan rajaaminen Vakuutus, osaava henkilöstö, koulutus, konsultaatio Kuntaliitolta tai lakiasiantuntijoilta
- Vahingon aiheuttaminen ulkopuolisille Vastuuvakuutus, työnjohdolliset toimenpiteet, ammattitaitoinen henkilöstö
- Laite- ja konerikot Ostopalvelu yksityiseltä yrittäjältä, varajärjestelmäsuunnitelma
- Rakennushankkeiden yhtäaikaisuus Ostopalvelut yksityisiltä urakoitsijoilta, työvoimapalvelut näyteseurausta, varajärjestelmät, kuntotarkastukset, verkostojen kunnossapito
- Laatuhäiriöt ja toiminnan keskeytykset Näyteseurausta, varajärjestelmät, kuntotarkastukset, verkostojen kunnossapito

Ympäristötoimi

- Rakennusvalvonnan tulokehitys Taksojen tarkistaminen, palveluiden hinnoittelu
- Vastuu toiminnan lainmukaisuudesta Vastuuvakuutus, ammattitaitoinen henkilöstö, koulutus, konsultointi

Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat suhdannevaihtelut ja lainsäädännön muutokset on huomioitu kunnan toiminnassa ja palvelutuotannossa mm. uusien palvelujen tai toiminnan muutosten kautta. Kunnan varautumis- ja valmiussuunnitelmien päivittäminen on ajankohtaista lähivuosina.

Ympäristötekijät

Toimintakertomuksessa tulee käsitellä ja kuvata ne ympäristötekijät, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen.

Kunnan alueella ei toimi tuotantolaitoksia tai – yrityksiä, jotka toiminnallaan aiheuttaisivat ympäristöriskejä. Kunnan omassa toiminnassa ympäristötekijät liittyvät vesi- ja jätevesihuoltoon. Kunnalla on yksi oma vedenottamo, kirkonkylän Hyvärilä. Puhtaan veden toimituksen turvaamiseksi kunta tekee yhteistyötä usean vesiosuuskunnan kanssa. Osa kunnan puhtaasta vedestä ostetaan Koillis-Savon Vesi Oy:ltä. Kriisitilanteessa vettä voidaan johtaa kunnan vesilaitokselle myös Paakkilan vedenottamosta. Jätevesipuhdistamo on saneerattu vuonna 2007. Putkistojen osalta osa vesi- ja viemäriputkistosta on vanhaa. Putkirikkoja tapahtuu 1-2 vuosittain, jäätymis- ja routariskit ovat sen sijaan harvinaisia ja niitä tapahtuu vain erittäin ankarina pakkas-talvina.

Valtatie 9:llä on liikenteen vahinkoriski sekä liikenteen pohjavesille aiheuttama riski. Tuusniemen alueella on kaksi ykkösluokan pohjavesialuetta, Tuusjärvellä ja Kirkonkylällä. Laajat vesistöt aiheuttavat veneilyvahinkoriskin ja vesistön pilaantumisen riskin, esim. liikenteen öljyvahingon tai veneonnettomuuden takia.

Konsernivalvonnan järjestäminen

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä niiden kuntayhtymien, joissa kunta on jäsenenä, tilinpäätösten yhdistelmänä. Kunnan konsernitilinpäätökseen yhdistellään kunnan omistusosuutta vastaava osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta olennaisuuden periaatetta noudattaen. Vuoden 2008 tilinpäätöksestä alkaen konsernitilinpäätös on laadittu laajana eli konsernitilinpäätökseen on sisällytynyt konsernitaseen lisäksi myös konsernituloslaskelma ja – rahoituslaskelma.

Tuusniemen kunnan 1.7.2009 voimaan tulleet konserniohjeet hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 31.3.2009 § 30. Konserniohjeella määritellään ne periaatteet, toimintaohjeet ja menettelytavat, joita sovelletaan Tuusniemi-konsernissa sekä kunnan asema konsernin emoyhteisönä ja kunnanhallituksen asema konsernin johtajana. Lisäksi ohjeella varmistetaan konsernitilinpäätöksen laadinnan edellytykset sekä yhtenäistetään konserniyhteisöjen hallintoa, johtamiskäytäntöjä, sisäistä valvontaa, rahoitusta, raportointia, riskienhallintaa, hankintatoimea ja konsernitilinpäätöksen laadintaa. Konserniyhdistely on laadittava tilikaudesta toiseen muuttumattomin perustein. Mahdollisista muutoksista on annettava riittävä selvitys. Konserniohje tullaan päivittämään lähitulevaisuudessa.

Konsernitarkastelu

Vuoden 2018 konsernitilinpäätös on laadittu voimassa olevien yleisohjeiden mukaisesti laajana. Tilinpäätös sisältää konsernitaseen, -tuloslaskelman ja – rahoituslaskelman.

Konserniyhteisöjen omistusosuuksissa tapahtui muutos. Kunnan omistamat asunto-osakeyhtiöt Tuusniemen Nahkuri, Tuusniemen Harju, Turula Harjutie, Turula Kenttätie, Turula Keskitie sekä Kiinteistö Oy Haapapuisto ovat sulautuneet uudeksi Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulaksi 1.1.2018 alkaen. Kuntakonsernin talouden kehitys on ollut myös suhteellisen vakaa. Kunnan tytäryhtiöllä Tuusniemen Teollisuus Oy:llä on 111.340,41 euron suuruinen koroton pääomalaaina kunnalta. Sairaanhoidopiiriin pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta on Tuusniemen kunnan osuus vuoden lopussa 4.356.345 € (v. 2017 4.069.575 €), Savon Koulutuskuntayhtymän 31.048 € (v. 2017 115.969 €) ja Vaalijalan 125.932 € (v. 2017 39.947 €).

Tytäryhteisöjen hallintoa ja taloutta on hoidettu annettujen konserniohjeiden mukaisesti. Kokonaisuudessaan, sisältäen emokunnan, tytäryhteisöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt, konsernin lainat ovat 3.312 €/asukas (v. 2017 3.386 €). Emokunnan lainakanta on 1.438 €/asukas (v. 2017 1.657 €), joka sisältyy konsernin lainakantaan. Konserniyhtiöiden lainakanta ilman emokunnan talousarviolainoja on näin ollen 1.874 €/asukas (v. 2017 1.729 €).

Kuntayhtymien ja osakkuusyhteisöjen taloudessa ja toiminnassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tilikauden aikana. Konsernitilinpäätöksen laadintaa on selvitetty tarkemmin luvussa 4. Liitetiedot.

Konsernille talousarviossa 2018 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

Asetettu tavoite:	Toteutuma:
Konsernin toimintatulot toimintamenoista, %: vähintään 20 %	40,2 %
Konsernin vuosikate poistoista, %: vähintään 100 %	13,6 %
Konsernin omavaraisuusaste, %: vähintään 70 %	56,2 %
Konsernin laina €/asukas: alle 1.500 €	3.312 €

Asetetuista tavoitteista toteutui ainoastaan toimintatulot toimintamenoista.

TILIKAUDEN 2018 TULOKSEN KÄSITTELY

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen **-1 078 743 euron** (tulos ennen poistoeron muutosta) käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan yhteensä **111 116 euroa**, (koulukeskuksen osuus 46.545,43 euroa, palvelukeskus 21.088,75 euroa, sata-mapaviljonki 3.333,34 euroa, jätevedenpuhdistamo 3.333,34 euroa, kirjasto 2.500,00 euroa ja uusi asumispalveluyksikkö 22.810,29 euroa, koulukeskuksen osuus 11.504,65 euroa)
- siirretään tilikauden alijäämä **967 627 euroa** Edellisten tilikausien yli-/alijäämä tilille.

KUNNAN TALOUDEN TASAPAINO, RAHOITUSASEMA JA TULEVA KEHITYS

Kunnan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksessa voidaan myös käsitellä kunnan rahoitusasemaa ja tulorahoituksen kehitystä ja sen riittävyyttä.

Tilinpäätöksen informaatiota parannetaan sisällyttämällä siihen arvio kunnan tulevasta kehityksestä. Arvion kohteena voi olla esimerkiksi kunnan talouden tasapaino, lähitulevaisuuden investointitarpeet ja niiden rahoitus sekä kunnan velkaantumiskehitys.

Talouden tasapaino ja tulorahoituksen riittävyys

Kunnan talous on ylijäämäinen tai vahvistuva, kun vuosikate riittää kattamaan sekä pitkäaikaisten lainojen lyhennykset että korvausinvestoinnit. Vastaavasti kunnan talous on tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot. Poistojen on vastattava keskimääräistä korvausinvestointien tasoa kunnassa.

Kunnan talous on heikkenevä, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen. Siinä vaiheessa kunnan talous on heikko, kun myös vuosikate on negatiivinen.

Vuoden 2018 tilinpäätöksessä vuosikate -16 832 euroa, mikä ei kata SUMU-poistoja. Poistot yhteensä ovat 1 118 222 euroa. Korvausinvestoinnit vuonna 2018 olivat 371.261 euroa.

Rahoitusasema

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen kautta. Tärkeimpiä tunnuslukuja ovat omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus, kertynyt yli-/alijäämä, yli-/alijäämä € / asukas, lainakanta ja lainat € / asukas.

Omavaraisuusaste kertoo kunnan vakavaraisuudesta, alijäämän sietokyvystä ja kyvystä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusasteen hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. Mikäli omavaraisuusaste on 50 tai sitä alempi, voidaan kuntataloutta pitää heikkona ja kunnan velkarasitetta merkittävän suurena.

Tuusniemen kunnan omavaraisuusaste oli vuonna v. 2018 oli 74,6 % (2017 75,6 %). Kunnan omavaraisuusaste on vielä tällä hetkellä maan keskimääräistä (v. 2017 60,8 %) tasoa parempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnan on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Tuusniemen kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2018 oli 27,3 % (v. 2017 27,1 %). Kuntien suhteellinen velkaantuneisuus vuonna 2017 oli 56,2 %.

Kertynyt yli-/alijäämä osoittaa paljonko kunnalle on kertynyt ylijäämää tulevien vuosien liikkumavaraksi.

Tuusniemen kunnan taseessa on vuoden 2018 alijäämän jälkeen kertynyttä ylijäämää 4 561 164 euroa. Asukasta kohden ylijäämää on 1 785 euroa (v. 2017 2.089 euroa).

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Tuusniemen kunnan lainakanta vuoden 2018 tilinpäätöksessä on 3 675 000 euroa (v. 2017 4 300 000 euroa). Lainat / asukas v. 2018 oli 1 438 euroa (v. 2017 1 657 euroa). Keskimääräinen lainakanta kunnilla vuonna 2017 oli noin 2 933 euroa/asukas.

Kunnan tuleva kehitys

Vuoden 2018 tilinpäätökseen laskettavien keskeisten tunnuslukujen mukaan Tuusniemen kunnan taloudellinen tilanne on välttävä. Edellisvuosista poiketen viime vuonna vuosikate ei riittänyt poistojen kattamiseen. Vuosikatteen heikkeneminen ja poistojen kasvaminen uusien investointien myötä asettavat kuntataloudelle haasteita, eikä tulevien vuosien talouskehitys tule olemaan yhtä suotuisaa kuin aikaisempina vuosina.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.12.2018 § 44 talousarvion vuodelle 2019 ja taloussuunnitelman vuosille 2019 – 2021. Vuoden 2019 talousarvio on noin 1,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Suunnitelmavuosi 2020 on noin 1,1 miljoonaa euroa alijäämäinen ja vuosi 2021 noin 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä kunnan taseessa oleva lähes 4,6 miljoonan euron kumulatiivinen antaa kuitenkin kohtuulliset lähtökohdat selviytyä tulevien vuosien alijäämistä.

Vuoden 2019 talousarviossa verotulojen arvioidaan nousevan noin 8,55 miljoonaan euroon vuoden 2018 noin 8,5 miljoonasta eurosta. Valtionosuuksien arvioidaan nousevan noin 600 000 euroa 9,5 miljoonaan euroon. Verotulojen kertymään vaikuttaa kuntien verotukseen kohdistuvat valtion tekemät toimenpiteet sekä yhteiskunnan yleinen taloudellinen tilanne.

Vuoden 2019 investoinnit laskevat edellisen vuoden tasolta noin 0,6 miljoonaa euroa, ollen noin 1,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 investoinnit ovat 0,3 miljoonaa euroa ja 2021 investoinnit ovat 0,15 miljoonaa euroa. Runsaista investoinneista huolimatta uutta lainaa ei ole nostettu vuosina 2016 – 2018, mutta vuonna 2019 uutta lainaa todennäköisesti joudutaan ottamaan investointien kattamiseksi.

Vuoden 2014 aikana laadittiin talouden- ja toiminnan saneerausohjelma, joka sisältää joukon erilaisia talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Pidemmän aikavälin linjaukset on kirjattu kuntastrategiaan 2015 – 2018, joka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 27.4.2015 § 20. Toimintaympäristö ja kunnan taloudellinen tilanne on kuitenkin muuttunut jo vuodesta 2015, joten kunnalle on laadittu uusi kuntastrategia vuosille 2019 – 2026.

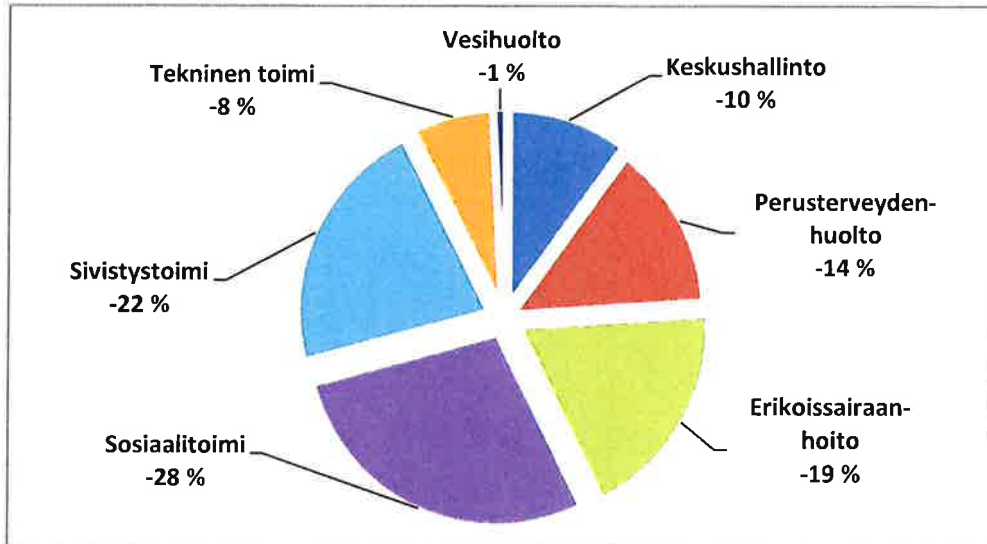
Kh 12.2.18,
16.4.18,
3.9.18,
29.10.18

TP 2017 ja TA, TA-MUUTOKSET JA TP 2018

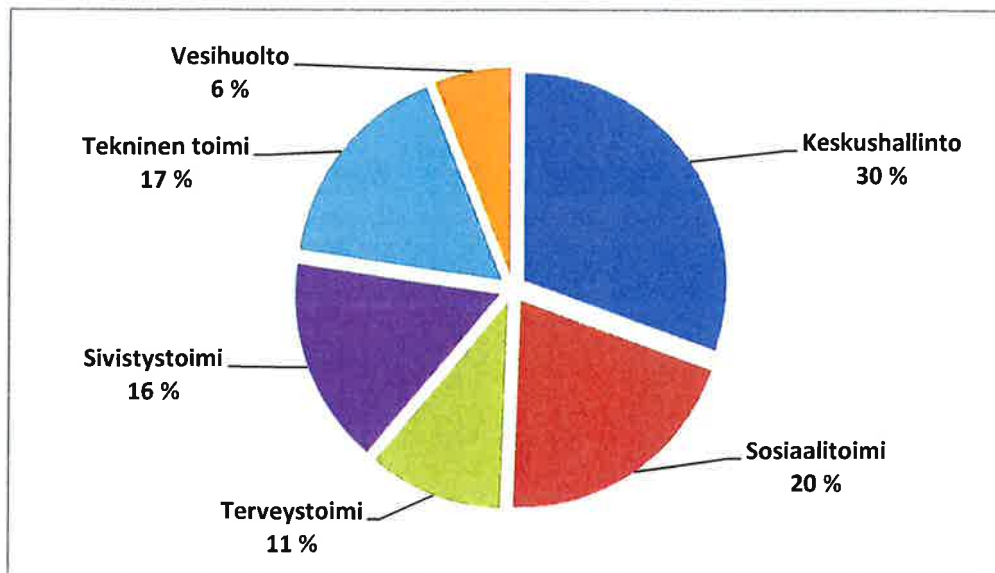
	TOTEU- TUMA/ TP 2017	TA 2018	TA- MUUTOK- SET / MRM	LOPULLI- NEN TA 2018	TOTEU- TUMA/ TP 2018	TOT -% TA:sta	ALLE / YLI TA-ARVION	Muutos, € TP 2017 / TP 2018	Muutos, % TP 2017 / TP 2018
Keskushallinto(vaalit, tilintark., kvait, khall, maaseututoimi)	-2 049 541	-2 132 879	-320 341	-2 453 220	-2 349 697	95,8	-103 523	300 156	14,6
Sosiaalitoimi	-6 032 437	-6 463 449	-322 000	-6 785 449	-6 580 228	97,0	-205 221	547 791	9,1
Terveystoimi	-7 429 119	-7 748 183		-7 748 183	-7 613 465	98,3	-134 718	184 346	2,5
Perusterveydenhuolto	-3 244 083	-3 321 200		-3 321 200	-3 254 108	98,0	-67 092	10 025	0,3
Erikoissairaanhoido	-4 185 036	-4 426 983		-4 426 983	-4 359 357	98,5	-67 626	174 321	4,2
Sivistystoimi	-4 780 909	-5 047 376		-5 047 376	-5 080 027	100,6	32 651	299 118	6,3
Tekninen toimi	-1 823 995	-1 800 000	187 000	-1 613 000	-1 544 902	95,8	-68 098	-279 093	-15,3
Vesihuolto	-175 303	-200 000		-200 000	-191 678	95,8	-8 322	16 375	9,3
Toimintakulut yhteensä	-22 291 304	-23 391 887	-455 341	-23 847 228	-23 359 997	98,0	487 231	1 068 693	4,8
Toimintatuotot	5 236 626	5 023 919	82 328	5 106 247	5 558 152	108,9	-451 905	-321 526	6,1
Toimintakate	-17 054 678	-18 367 968	-373 013	-18 740 981	-17 801 845	95,0	-939 136	747 167	4,4
Rahoitus									
Verotulot	8 392 214	8 500 000		8 500 000	7 833 021	92,2	666 979	559 193	-6,7
Valtionosuudet	9 870 262	10 150 000		10 150 000	9 803 682	96,6	346 318	66 580	-0,7
Korkomenot	-67 601	-61 800		-61 800	-56 924	92,1	-4 876	-10 677	-15,8
Korkotulot	4 689	5 000		5 000	2 686	53,7	2 314	2 003	-42,7
Rahoituskulut	-15 644	-20 000		-20 000	-16 228	81,1	-3 772	584	3,7
Rahoitustuotot	210 124	230 000		230 000	218 776	95,1	11 224	-8 652	4,1
Vuositake	1 339 366	435 232	-373 013	62 219	-16 832	-27,1	79 051	-1 356 198	-101,3
Satunnaiset tuotot					56 311				
Satunnaiset kulut	-99 851								
Poistot ja arv.alentumiset	-1 109 283	-1 105 000		-1 105 000	-1 118 222	101,2	13 222	8 939	0,8
Poistoeron vähennys (+)	111 116	111 116		111 116	111 116	100,0			
Poistoeron lisäys (-)									
Varausten väh.(+),lis.(-)									
Tilikauden yli-jalijäämä	241 348	-558 652	-373 013	-931 665	-967 627	103,9	35 962	1 208 975	-500,9
SISÄISET ERÄT	1 866 055	1 816 219		1 816 219	1 889 767	104,0	-73 548	-23 712	-1,2

TOIMINTAKULUJEN JA -TUOTTOJEN JAKAANTUMINEN TOIMIALOITTAIN

TOIMINTAKULUT	2018	2017
Keskushallinto	-2 349 697	-2 049 541
Perusterveyden-huolto	-3 254 108	-3 244 083
Erikoissairaan-hoito	-4 359 357	-4 185 036
Sosiaalitoimi	-6 580 228	-6 032 437
Sivistystoimi	-5 080 027	-4 780 909
Tekninen toimi	-1 544 902	-1 823 995
Vesihuolto	-191 678	-175 303
Toimintakulut yhteensä	-23 359 997	-22 291 304

TOIMINTATUOTOT	2018	2017
Keskushallinto	1 690 283	1 369 365
Sosiaalitoimi	1 119 446	994 912
Terveystoimi	588 508	515 450
Sivistystoimi	900 143	741 974
Tekninen toimi	923 063	1 285 909
Vesihuolto	336 709	329 016
Toimintatuotot yhteensä	5 558 152	5 236 626

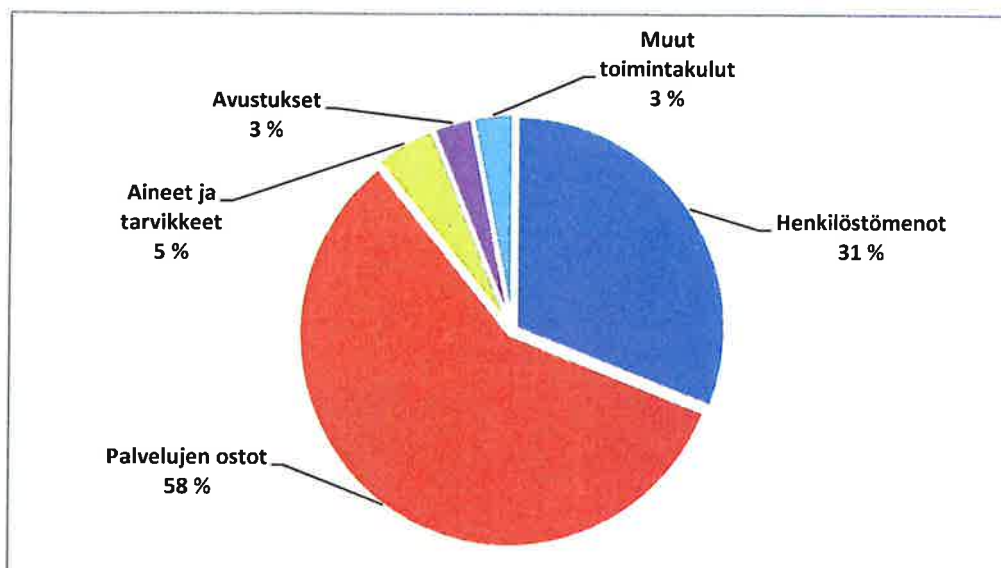

TOIMINTAKULUJEN JA -TUOTTOJEN LAJEITTAINEN JAKAANTUMINEN

Toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain

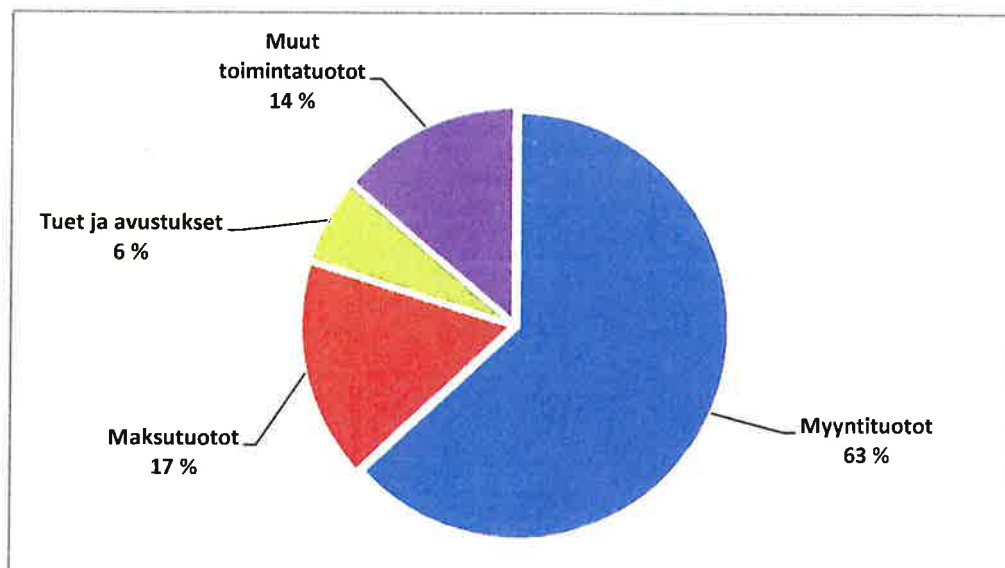
Tuloslaskelman mukaan sv.korvaukset 73.428,75 € vähennetty henkilöstökuluista

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Henkilöstömenot	7 228 221	6 873 268
Palvelujen ostot	13 618 317	12 994 087
Aineet ja tarvikkeet	1 086 584	1 004 789
Avustukset	704 557	774 858
Muut toimintakulut	722 318	644 302
Yhteensä	<u>23 359 997</u>	<u>22 291 304</u>

Toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Myyntituotot	3 507 288	3 301 696
Maksutuotot	924 410	953 731
Tuet ja avustukset	356 811	267 463
Muut toimintatuotot	769 643	713 736
Yhteensä	<u>5 558 152</u>	<u>5 236 626</u>

KOKONAISTULOT JA -MENOT

ulkoinen

TULOT	2018	%	2017	%
	1000 €		1000 €	
Toiminta				
Toimintatuotot	3 666 535	16,91 %	3 366 101	15,41 %
Verotulot	7 833 021	36,12 %	8 392 214	38,42 %
Valtionosuudet	9 803 682	45,21 %	9 870 262	45,19 %
Korkotuotot	2 686	0,01 %	4 689	0,02 %
Muut rahoitustuotot	202 673	0,93 %	194 482	0,89 %
Satunnaiset tuotot	56 311	0,26 %		
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutusvoitot	-5 088	-0,02 %	-48 604	-0,22 %
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	106 119	0,49 %		
Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustulot	19 848	0,09 %	63 480	0,29 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Lyhytaikaisten lainojen lisäys				
Oman pääoman lisäykset				
Kokonaistulot yhteensä	21 685 787	100,0 %	21 842 623	100,00 %
MENOT				
Toiminta				
Toimintakulut	21 470 229	93,57 %	20 425 249	93,46 %
- valmistus omaan käyttöön	-1 849	-0,01 %	-4 471	-0,02 %
Korkokulut	56 924	0,25 %	67 601	0,31 %
Muut rahoituskulut	124	0,00 %	1	0,00 %
Satunnaiset kulut	0	0,00 %	99 851	0,46 %
Tulorahoituksen korjauserät				
-pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustappiot	0	0,00 %	-7 469	-0,03 %
Pakollisten varausten muutos				
-pakollisten varausten lis(+),väh (-)				
Investoinnit				
Investointimenot	796 060	3,47 %	648 499	2,97 %
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	625 000	2,72 %	625 000	2,86 %
Lyhytaikaisten lainojen vähennys				
Oman pääoman vähennykset				
Kokonaismenot yhteensä	22 946 489	100,0 %	21 854 263	100,00 %
Täsmäytys				
Kokonaistulot-kokonaismenot	-1 260 702		-11 639	
Muut maksuvalmiuden muutokset	290 706		29 858	
- rahavarojen muutos	-969 996		18 218	
	1 260 702		11 639	

TULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT
(SIS. VESIHUOLTO)

	<u>Tilinpäätös</u> <u>2018</u> (ulkoiset)	<u>Tilinpäätös</u> <u>2017</u> (ulkoiset)
	<u>1 000 e</u>	<u>1 000 e</u>
Toimintatuotot	3 668	3 370
Toimintakulut	-21 470	-20 425
Toimintakate	-17 802	-17 055
Verotulot	7 833	8 392
Valtionosuudet	9 804	9 870
Korkotuotot	2	5
Korkokulut	-57	-67
Muut rahoitustuotot	219	194
Muut rahoituskulut	-16	
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	148	97
Vuosikate	-17	1 339
Poistot käyttöomaisuudesta	-1 118	-1 109
Arvonalentumiset		
Satunnaiset tuotot	56	
Satunnaiset kulut		-100
Tilikauden tulos	-1 079	130
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	111	111
Varausten lisäys (-), vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-), vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-968	241
= valtuustoon nähden sitovat erät		

TUNNUSLUVUT	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Toimintatuotot / Toimintakulut, %		
100xToimintatuotot / (Toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)	17,1 %	16,5 %
Vuosikate / Poistot, %		
100xVuosikate / Poistot	-1,5 %	120,7 %
Vuosikate, e/asukas	-7	516
Asukasmäärä 31.12.	2555	2595

Tilikauden tulos on 1.308.825 € edellisvuotta pienempi. Ulkoiset toimintakulut pienenevät 1,045 milj. € ja ulkoiset toimintatuotot kasvoivat 0,300 milj. €. Toimintakatteen muutos eli verotuloilla ja valtionosuuksilla katettava määrä pieneni 0,747 milj. €.

Verotulot pienenevät 559.193 € (6,7 %) ja valtionosuudet pienenevät 66.580 € (0,7 %).

Korkotuotot vähenivät 2.003 €. Korkokuluja muodostui talousarviolainojen koroista 56.924 €. Muihin rahoitustuottoihin sisältyy mm. osinkotuottoja 180.675 € ja kuntayhtymien peruspääoman korkoja 15.715 €.

Vuosikate on 1.356.198 € edellisvuotta huonompi, eikä se riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistot. Poistot 1 118 221 € ja vuosikate -16 .831 € (erotus 1.135.054 €)

Satunnaiset tuotot sisältää Savon Kuituverkko Oy:n saneerausohjelman mukaisen jako-osuuden.

RAHOITUSLASKELMA**VARSAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA (sis. vesihuollon) 1000 €**

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-16	1 339
Satunnaiset erät	56	-100
Tulorahoituksen korjauserät	-5	-41
Tulorahoitus yhteensä	35	1 198
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-796	-648
Rahoitusosuudet investointimenoihin	106	
Muut rahoitustulot		
Osakkeen myynti		
Käyttöomaisuuden myyntituotot	20	63
Netto investoinnit	-670	-585
Toiminnan ja investointien rahavirta	-635	613
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625	-625
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	11	-22
Vaihto-omaisuuden muutos		
Pitkäaikaisten saamisten muutos		
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-295	93
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	574	-41
Rahoituksen rahavirta	-335	-595
Rahavarojen muutos	-970	18
Rahavarat 31.12.	1 117	2 087
Rahavarat 01.01.	-2 087	-2 069
	-970	18

=valuustoon nähden sitovat erät

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus %:	-2,4 %	206,50 %
Lainanhoitokate:	0,1	2,0
Kassan riittävyys (pv):	18	35
Asukasmäärä	2 555	2 595
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €, 1 000 €	236	-1 198

Investointien tulorahoitus, % = (100*vuosikate/Investointien omahankintameno)

Lainanhoitokate = (Vuosikate+korkokulut) / (korkokulut+lainanlyhennykset)

Kassa riittävyys /pv = 365 pv*Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

TASE JA TUNNUSLUVUT (SIS. VESIHUOLTO)

	31.12.2018 1 000 €	31.12.2017 1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 587	21 029
Aineettomat hyödykkeet	616	697
Aineelliset hyödykkeet	12 384	12 892
Sijoitukset	7 587	7 440
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	15	21
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 501	3 177
Vaihto-omaisuus		
Muut saamiset	52	
Saamiset	1 331	1 089
Rahoitusarvopaperit	59	59
Rahat ja pankkisaamiset	1 059	2 029
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>23 103</u>	<u>24 227</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	14 960	15 927
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 255	2 366
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	33	28
VIERAS PÄÄOMA	5 855	5 906
Pitkäaikainen	3 050	3 675
Lyhytaikainen	2 805	2 231
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>23 103</u>	<u>24 227</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT		
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Omavaraisuus, %	74,6 %	75,6 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	27,3 %	27,1 %
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	27,3 %	27,1 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	4 561	5 529
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1 785	2 131
Lainakanta 31.12., 1 000€	3 675	4 300
Lainakanta €/asukas:	1 438 €	1 657 €
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	111	111
Asukasmäärä	2555	2595

Omavaraisuus % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) €/ asukas

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakanta €/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Sijoituksista siirretty kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta annetun ohjeen mukaan muihin rahoitusarvopapereihin seuraavat erät:

Tuusniemen Osuuspankki	87,68	5 087,68
Osuuskunta Metsäliitto	35 000,00	35 000,00
Kuntarahoitus Oy	23 638,50	23 638,50
	<u>58 726,18</u>	<u>63 726,18</u>

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toimintatuotot	12 042	11 995 *
Toimintakulut	-29 958	-28 695
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	71	69
Toimintakate	-17 845	-16 631
Verotulot	7 801	8 392
Valtionosuudet	10 199	10 166 *
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	12	17
Muut rahoitustuotot	204	200
Korkokulut	-114	-128
Muut rahoituskulut	-19	-16
	83	73
Vuosikate	237	2 000
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 740	-1 704
Arvonalentumiset	-4	
Satunnaiset erät	16	-100
Tilikauden tulos	-1 490	197
Tilinpäätössiirrot	40	33
Tilikauden verot	-1	-4
Laskennallisest verot	-1	-3
Vähemmistöosuudet	5	-4
Tilikauden ylijäämä	-1 447	219

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut %	40,2	41,8
Vuosikate / Poistot %	13,6	117,4
Vuosikate, €/as	93	771
Asukasmäärä	2 555	2 595

* vertailuvuoden tietoja
korjattu

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018 1 000 €	2017 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	237	2 000
Satunnaiset erät	16	-100
Tilikauden verot	-1	-4
Tulorahoituksen korjauserät	-141	-98
	<u>112</u>	<u>1 799</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 478	-1 373
Rahoitusosuudet investointimenoihin	118	27
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	222	80
	<u>-1 138</u>	<u>-1 266</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 026	533
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		0
Antolainasaamisten vähennykset	7	0
	<u>7</u>	<u>0</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	681	234
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-834	-839
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-3
	<u>-153</u>	<u>-608</u>
Oman pääoman muutokset	0	79
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	49	-21
Vaihto-omaisuuden muutos	14	-2
Saamisten muutos	-360	81
Korottomien velkojen muutos	772	-7
	<u>476</u>	<u>51</u>
Rahoituksen rahavirta	331	-479
Rahavarojen muutos	-695	54
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 705	3 476
Rahavarat 1.1.	3 401	3 421
	<u>-695</u>	<u>54</u>
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-2 450	-4 325
Investointien tulorahoitus, %	17,4	148,6
Lainanhoitokate	0,1	2,2
Kassan riittävyys, pv	30	40

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVA	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	157	139
Muut pitkävaikutteiset menot	637	768
Ennakkomaksut	6	8
	<u>801</u>	<u>915</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 898	1 829
Rakennukset	15 001	15 292
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 168	3 389
Koneet ja kalusto	782	953
Muut aineelliset hyödykkeet	59	57
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	287	310
	<u>21 194</u>	<u>21 831</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	988	1 503
Osakkeet ja osuudet	951	680
Joukkovelkakirjalainasaamiset	4	0
Muut saamiset	19	14
	<u>1 963</u>	<u>2 197</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	23 957	24 944
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	62	58
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	49	51
Muut toimeksiantojen varat	239	278
	<u>349</u>	<u>387</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	60	73
Keskeneräiset tuotteet	3	4
Ennakkomaksut	0	0
	<u>63</u>	<u>77</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	53	0
Siirtosaamiset	0	0
	<u>53</u>	<u>0</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	688	569
Lainasaamiset	0	2
Muut saamiset	242	219
Siirtosaamiset	977	806
	<u>1 906</u>	<u>1 595</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	10	10
Sijoitukset rahanmarkkinainstrumentteihin	59	59
Muut arvopaperit	1	1
	<u>69</u>	<u>69</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 636	3 406
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4 727	5 148
VASTAAVAA	29 033	30 479

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	10 400	10 400
Säätiöiden ja yhd.peruspääomat	201	200
Muut omat rahastot	1 079	1 550
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 657	5 468
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 447	219
	15 890	17 837
VÄHEMMISTÖOSUUDET	347	357
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	348	297
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	63	59
Lahjoitusrahastojen pääomat	49	52
Muut toimeksiantojen pääomat	32	23
	143	134
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	7 563	7 902
	7 563	7 902
Lyhytaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	898	886
Saadut ennakot	163	126
Ostovelat	1 161	1 020
Liittymismaksut ja muut velat	175	241
Siirtovelat	2 338	1 675
Laskennalliset verovelat	6	5
	4 742	3 953
Vieras pääoma yhteensä	12 305	11 855
VASTATTAVAA	29 033	30 479
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Konsernin omavaraisuusaste, %	56,2	59,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	40,4	38,4
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4 210	5 687
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 648	2 191
Konsernin lainat, €/asukas	3 312	3 386
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	8 461	8 788
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0
Kunnan asukasmäärä 31.12.	2 555	2 595

Konsernin omavaraisuus % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuudet} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaeht.var.}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Konsernin lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainat, euroa/asukas = asuaksohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä

Konsernin lainasaamiset = Sijoituksiin merkityt jvk - lainsaamiset ja muut lainasaamiset

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, keskusvaalilautakunnan jäsenet

Keskusvaalilautakunnan tehtävä on tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti ja valvoa vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta.

Vuonna 2018 järjestettiin presidentinvaalit. Maakuntavaaleja ei järjestetty. Valtuuston hyväksymä strateginen tavoite yli 60 %:n äänestysaktiivisuudesta presidentinvaaleissa toteutui. Tuusniemen kunnassa äänestysprosentti oli 63,1, mikä jäi hieman alle koko maan äänestysprosentin 66,8. Savo-Karjalan vaalipiirin äänestysprosentti oli 64,4. Äänestysaktiivisuus Tuusniemellä vuoden 2012 presidentinvaaleissa oli ensimmäisellä vaalikierroksella 63,1 % ja toisella 54,2 %.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vaalien äänestysaktiivisuuden parantaminen	Äänestysprosentti, äänestäjät	Äänestysprosentti yli 60 % / Presidentinvaali ja Maakuntavaalit	Äänestysprosentti 63,1 / Presidentinvaalit, Maakuntavaaleja ei pidetty
Vaalien järjestäminen taloudellisesti	Nettokulut / äänioikeutettu	Hinta / ääni ei ylitä valtakunnan keskitasoa	Valtakunnallista vertailulukua ei saatavissa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vaalilautakunnan toiminnan kehittäminen	Nettokulut / äänioikeutettu	Hinta / ääni ei ylitä valtakunnan keskitasohintaa	Valtakunnallista vertailulukua ei ole saatavissa

Keskusvaalilautakunta on noudattanut toiminnassaan vaalilakia ja oikeusministeriön antamia ohjeita vaalien järjestämisestä. Lautakunta kokoontui vuonna 3 kertaa. Presidentinvaalien ennakkoäänestys ja vaalipäivän äänestys tapahtui kunnantalolla. Äänestyspaikalle kulkeminen oli esteetöntä. Mahdollisuus laitos- ja kotiäänestykseen toteutettiin kuten aiemmissa vaaleissa. Vaalisalaisuus taattiin kaikissa äänestystilanteissa.

Talous

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	14 300	0	14 300	4 873	9 427
Toimintakulut	-9 992	-16 178	0	-16 178	-7 495	-8 683
Toimintakate (netto)	-9 992	-1 878	0	-1 878	-2 622	744
Poistot	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskust.	-9 992	-1 878	0	-1 878	-2 622	744
valtuustoon nähden sitovat erät						

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: tarkastuslautakunnan jäsenet

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen kunnassa ja kuntakonsernissa, huolehtia kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta ja arvioida talouden tasapainotuksen toteutuminen tilikaudelta ja voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyys tilanteessa, jossa kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastustoiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet määritellään tarkastussuunnitelmassa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Laatia tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma nelivuotissuunnitelmaan perustuen	Tarkastussuunnitelman toteutuminen	Koko kunnan toiminnan kattava tarkastussuunnitelma	Arviointisuunnitelma vuodelle 2018 on hyväksytty 27.11.2018 § 97
Viranhaltijoiden kuuleminen ja arviointikäynnit toimipaikoilla	Vähintään painopistealojen ja keskushallinnon johtavien viranhaltijoiden kuuleminen ja toimipaikkakäynnit sekä luottamusmiesten kuuleminen	4 kuulemiskertaa	5 kuulemiskertaa / 17 viranhaltijaa tai luottamushenkilöä 1 arviointikäynti (palvelukeskus)
Laatia arviointikertomus tilikauden aikana tehtyjen havaintojen perusteella ja tässä yhteydessä erityisesti seurata kunnan talouden tasapainottamistoimia	Arviointikertomus	Kattava, toimintaa ohjaava arviointikertomus	Arviointikertomus luovutettu valtuustolle 7.6.2018

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toimielinten päätösten seuraaminen ja arviointikäyntien suunnittelu (kiinteistöt ja toimipaikat) ja toteutus sekä koulutukseen osallistuminen	Arviointikäynnit ja osallistuminen vähintään yhteen koulutustilaisuuteen/ vuosi/jäsen	2 arviointikäyntiä koulutustilaisuus / vuosi / jäsen	1 arviointikäynti (palvelukeskus) 1 koulutustilaisuus / 2 jäsentä
Kuulemisien suunnittelu ja toteutus	Kuulemiskerrat	4	5 kuulemiskertaa / 17 viranhaltijaa tai luottamushenkilöä
Viranhaltijapäätöspöytäkirjojen tarkastaminen	Tarkastuskerrat	1	kuultu viranhaltijoita kokouksissa
Talousarvion toteutumisen seuranta	Osavuosikatsaukset	1	kunnanjohtaja raportoinut kokouksissa

Lautakunta kokoontui 7 kertaa ja käsitteli 49 asiaa. Kunnanvaltuusto lisäsi määrärahaa tarkastuslautakunnan talousarvioon 17.12.2018. Menojen kasvu johtui arvioitua suuremmista tilintarkastajan laskuista. Lautakunnan muutettu talousarvio ylittyi 91 eurolla.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-14 991	-14 594	-3 000	-17 594	-17 685	91
Toimintakate (netto)	-14 991	-14 594	-3 000	-17 594	-17 685	91
Tehtävän kokonaiskust.	-14 991	-14 594	-3 000	-17 594	-17 685	91
= Valtuustoon nähden sitovat erät						

KUNNANHALLITUS

Tilivelvolliset: kunnanjohtaja, hallintojohtaja, kunnanhallituksen ja toimielimien jäsenet

Hallinto

Hallintoon kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, keskushallinto, henkilöstöhallinto, talous- ja tietohallinto. Myös maaseututoimen yhteistoiminta-alue on käsitelty 1.1.2013 alkaen kunnanhallituksen alaisuudessa. Kuhilas Oy:n tuottamat talous- ja palkkahallinnon palvelut 1.1.2016 alkaen ovat kunnanhallituksen alaisuudessa. Kuhilas Oy on tehnyt 19.6.2018 päätökset yhtiöjärjestelyistä. Yhtiön nimi muuttunut Monetra Pohjois-Savo Oy:ksi.

Keskushallinnon tavoitteena on luoda, ohjata ja kehittää kunnan peruspalvelujen ja niihin liittyvien tukipalvelujen tuotantoedellytyksiä sekä edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria. Henkilöstöhallinnon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää henkilöstön ammattitaitoa, työkykyä ja motivaatiota. Taloushallinnon tavoitteena on tuottaa asiantuntijapalvelut kunnan eri toimialueille ja luottamushenkilöille, kehittää taloushallinnon prosesseja sekä seurata ja ennakoita talouden kehittymistä. Sydän-Savon maaseutupalvelujen tavoitteena on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria läpi organisaation, koskien koko kunnan toimintaa	Kantelujen, valitusten ja oikaisujen määrä aluehallintoviranomaisille	Vähemmän kuin 20 kantelua/vuosi koskien koko kunnan toimintaa	Asetettu tavoite toteutui: yht. 17 kpl
Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen tehtävien hoitaminen tehokkaasti, tasapuolisesti ja avoimesti	Sopimuksen toteutuminen ja yhteiset toimintaohjeet ja tavoitteet substanssi-tehtäviin liittyvissä asioissa	Sopimuksen mukainen toiminta ja työyhteisölähtöinen toimintaprosessien arviointi ja kehittämismenetelmä	Vuodelle 2018 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sähköisen asianhallintajärjestelmän hankinta ja käyttöönotto		Käytössä vuoden 2018 loppuun mennessä	Ei toteutunut vuonna 2018
Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaolot pv/hlö	Keskimäärin sairauspoissaolopäiviä / hlö vähemmän kuin 18	20,2 pv/hlö. Tavoitetasoa ei saavutettu, mutta sairauspoissaolot vähenivät 5,57 %.

Asetettujen tavoitteiden osalta todetaan, että erilaisia valituksia (kunnallisvalitus, hallintovalitus, oikaisuvaatimus, muistutus ja kantelu) tehtiin kertomusvuonna yhteensä 17 kpl, jotka jakaantuivat eri toimialoille seuraavasti:

- keskushallinto: kunnallisvalitus 1 kpl
- sosiaalityö: 1 kantelu, 2 muistutusta ja 7 oikaisuvaatimusta
- sivistystoimi: 1 oikaisuvaatimus, 1 kunnallisvalitus ja 1 kantelu
- tekninen toimi: 2 hallintovalitusta, 1 oikaisuvaatimus

Kun otetaan huomioon kaikki erilaiset valitukset: tavoitetasoon on päästy. Kuntalaiset ovat valistuneita ja käyttävät valitusoikeuttaan entistä enemmän esim. sosiaalityössä.

Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuuston varsinaisia kokouksia oli vuoden 2018 aikana 7 kpl, joista kertyi yhteensä 57 eri päätöstä. Merkittävimpiä kunnanvaltuuston päätöksiä vuoden 2018 aikana olivat seuraavat:

- Tuusniemen kuntastrategia 2019-2026
- Tuusniemen kunnan tonttikampanja
- Tuusniemen kunnan toimenpiteet Savon Kuituverkko Oy:n yrityssaneerauksessa
- Tuusniemen kunnan ja Kuopion kaupungin välisen terveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen jatkaminen
- Tuusniemen kunnan henkilöstön työterveyshuoltopalvelujen hankkiminen 1.1.2019 alkaen
- Tuusniemen kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottaminen
- Tuusniemen kunnan elinkeino-ohjelma
- Tuusniemen hyvinvointikertomus 2017
- Tuusjärvi-Hiidenlahti rantayleiskaavan hyväksyminen ja päivitys
- Sopimus jatkuvista palveluista Tuusniemen kunnan ja Isteikin välillä
- Talousarviomuutokset investointiosaan ja käyttötaloudensa
- Määräraha Savon Kuituverkko Oy:n pääomittamiseen
- Sidonnaisuuksien ilmoittaminen ja sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuus
- JHHT-palvelujen kilpailutus ja tilintarkastajan valinta
- Kunnan omistamien museoesineiden hallinnan luovutus
- Kaavoituskatsaus 2018

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus kokoontui kertomusvuonna 17 kertaa ja pykälää kertyi 195. Merkittävimpiin päätöksiin kuuluvat esitykset kunnanvaltuustolle ja lisäksi mm. seuraavat tehdyt päätökset:

- Ostopalvelusopimus Tuusniemen kunnan elinkeinojen kehittämisestä
- Lukion ja yhtenäiskoulun rehtorin viran täyttö
- Nuorisotilan ja järjestöjen tilan vuokrasopimuksen jatkaminen
- Yhteistyösopimusten vahvistaminen/info-televisioiden käyttöönotto
- Sopimus erityisopetuksen järjestämisestä yhtenäiskoulun pienluokassa
- Tehtävien vaativuuden arviointi
- Pohjois-Savon kuntien tietohallintostrategian hyväksyminen
- Tietosuojavastaavan nimeäminen
- Joukkoliikennepalveluiden rahoitusuunnitelma ajokaudelle 2018-2019
- Lausunto Kelan Tuusniemen palvelupisteen lakkauttamisesitykseen
- Siilinjärven ympäristöterveyspalveluiden ehdotus Koillis-Savon eläinlääkäreiden yhteisvastaanoton perustamiskustannusten jakamiseksi Kaavin, Kuopion ja Tuusniemen kesken
- Henkilöstöohjelman päivitys
- Lausunto Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle Tuusniemen kunnan alueelle kohdistuvasta malminetsintälupahakemuksesta
- Kirkonkylän osayleiskaavan muutos, kaavoituksen aloitus

Johtoryhmä on kokoontunut keskimäärin kerran kuukaudessa ja kokouksista laadittu muistio on jaettu koko kunnan henkilöstölle. Johtoryhmän kehityskeskustelut on pidetty alkuvuoden aikana.

Kunnanhallituksen puheenjohtajan, kunnanvaltuuston puheenjohtajan ja kunnanjohtajan käyttövarausmäärärahoja ei ole käytetty v. 2018.

Kunnanhallituksen avustuksiin varattu määräraha veteraanijärjestöille 3.000 € jaettiin seuraaville yhteisöille: Sotainvalidi- ja veteraanijärjestöt 2.869 €.

Tuusniemen kunta on ollut jäsenenä mm seuraavissa yhteisöissä:

- Suomen Kuntaliitto 9.642 €

Sydän-Savon maaseutupalvelut

Sydän-Savon maaseutupalvelun Tuusniemen oma toimipiste palvelee asiakkaita ajanvarauksella. Maaseutupalvelujen kustannukset v. 2018 ovat 50.031 €.

Sopimuksen mukaiset toiminnan painopistealueet maaseututoimen yhteistoiminta-alueella ovat:

- Maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa säädetyn lain mukaiset viranomaistehtävät
- Maatilojen ja maaseudun pienyritysten neuvonta ja aktivoiminen kehittämistoimissaan
- Maaseudun toimintaympäristön kehittäminen, muutokseen vastaaminen mm. yhteistyöllä

Vuodelle 2018 asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Vuonna 2018 tukia hakeneista tiloista Tuusniemellä jo 97 % teki maatalouden tukihakemukset sähköisesti. Henkilöstön tehtävistä tukihallinnon viranomaistehtäviin kohdistui 73 %, maatalousyritysten neuvonnalliseen kehittämiseen 23 % ja maaseudun toimintaympäristön kehittämiseen 4 %.

Toimintamenot alenivat kertomusvuonna 4,36 % edellisestä vuodesta. Tuusniemen kunnan maksuosuus Siilinjärven kunnalle oli 36.183 euroa vuonna 2017 ja 34.647 euroa vuonna 2018.

Maaseututoimen tunnusluvut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Tuusniemen aktiivimaatilat	99	100	95
Maksetut maataloustuet, M€	2,2	2,2	2,2
Maaseutuviranomaistehtävät			
- €/aktiivimaatila	292	315	266
- €/peruslohko	14,22	15,52	14,30
Maaseutuyritysten kehittäminen			
- €/aktiivimaatila	55	59	84
- €/maaseutualueen asukas	2,09	2,60	3,01
Maaseudun toimintaympäristön kehittäminen			
- €/maaseutualueen asukas	0,70	1,14	0,50

Asuntotoimi

Kunnanhallituksen alaiseen toimintaan on avattu uusi tulossyksikkö Asuntotoimi ja kustannuspaikka Kiinteistö Oy Tuusniemen Turula. Kiinteistö Oy Tuusniemen Turula on Tuusniemen kunnan kokonaan omistama tytäryhtiö, jonka oikeudellinen muoto on ollut 1.1.2018 alkaen keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö. Se muodostui, kun As Oy Tuusniemen Nahkuri, As Oy Tuusniemen Harju, As Oy Tuusniemen Turula Harjutie, As Oy Tuusniemen Kenttätie ja As Oy Tuusniemen Keskitie sekä Kiinteistö Oy Tuusniemen Haapapuisto sulautuivat yhteen.

Keskushallinto

Keskushallinnossa on ollut kuluneenakin vuonna paljon muutoksia sekä henkilöstössä että toimintaympäristössä. Henkilöstöä on jo viime vuosina jäänyt eläkkeelle ja lähiaikoina tapahtuu lisää eläköitymisiä. palveluiden tuottamisen jatkuvuus on varmistettava osaamisen siirtämisellä, riittävillä henkilöstöresursseilla ja osaamisen kasvattamisella.

Keskustoimiston toimintaan on varattu 125.715 €.

Satamapalvelujen tuottamiseen varattu 4.410 €. V. 2018 kesäajalta vierasvenesataman ja caravan-alueen palvelujen tuottamisesta vastasi Viihdekeskus Hojo-Hojo, jolle maksettu laskua vastaan 2.419 € (alv:ton hinta).

Henkilöstöhallinto

Työterveyshuollon palvelujen ostoon Kallaveden Työterveyshuollolta varattiin talousarviomäärärahaa 60.700 € Kelan korvaus työterveyshuollon kustannuksista arvioitiin olevan 25.000 €. Työterveyshuollon menot ja tulot on jaettu hallintokunnille henkilökunnan lukumäärän suhteessa.

TYKY-toimintaan (6.000 €) ja muuhun henkilöstöhallintoon (22.564 €) on varattu talousarvion määrärahaa yhteensä 28.564 €. TYKY-toimintaan käytettiin 4.606 € ja muuhun henkilöstöhallintoon 36.059 € eli muu henkilöstöhallinto ylitti määrärahan 13.495 €. Ylitys johtui mm. pitkäaikaisen henkilöstön määrävuosimuistamisesta, jota ei oltu huomioitu talousarviossa. Yhty-toimikunta kokoontui kertomusvuonna 4 kertaa. Toimikunta käsitteli mm. TVA:n aloittamista, tyky-raham käyttöä, työterveyshuollon asioita, Kiky-sopimusta, henkilöstöohjelman päivitystä, lausuntoa valtuustoaloitteeseen henkilöstön työsuhte-etujen kehittämisestä, lausuntoa kuntastrategistaluonnoksesta, koulutussuunnitelmaa ja pikkujoulua. Tyky-raha päätettiin käyttää tyky-seteleihin. Kunnan omia Tyky-seteleitä jaettiin 80 kpl ja Kunto+ seteleitä jaettiin 28 kpl. Setelit olivat arvoltaan 40 €. Pikkujouluun oli varattu määräraha muuhun henkilöstöhallintoon. Pikkujoulu järjestettiin Hojo-Hojossa. Pikkujouluun osallistui 70 henkilöä. Muuhun henkilöstöhallintoon on varattu määrärahat mm. koulutukseen ja ammattijärjestöjen luottamushenkilökoulutukseen.

Sairauslomat vähenivät edellisvuoteen verrattuna 164 päivää, mikä oli 5,57 % vähennys vuoden 2017 sairauspoissaoloihin. Keskimääräinen sairauspoissaolo oli 20,2 pv/hlö (v. 2017 22,2 pv/hlö).

Tuusniemen kunnan päivitetty henkilöstöohjelma hyväksyttiin kunnanhallituksessa 10.12.2018 § 180.

Talous- ja tietohallinto

Kunnanhallitus käsitteli vuoden 2017 tilinpäätöksen 9.4.2018 § 53 ja kunnanvaltuusto 25.6.2018 § 22.

Vuoden 2018 talousarvion tehtiin muutoksia neljä kertaa 12.2.2018 § 31-33, 16.4.2018 § 63, 3.9.2018 § 123 ja 29.10.2018 § 150 ja 151. Osavuositarkastus laadittiin 30.6.2018 mukaisesti. Kunnanhallitus käsitteli osavuositarkastuksen 3.9.2018 § 117 ja kunnanvaltuusto 17.9.2018 § 28.

Vuoden 2016 alusta alkaen talous- ja palkkahallinnon palvelut on ostettu Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä (entinen Kuhilas Oy)

Taloustoimisto-, keskitetty tietohallinto-, kunnallisverotus ja Kuhilas Oy:n ostopalvelujen tuottamiseen on varattu määrärahaa yhteensä 535.397 €. Keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannukset (taloustoimisto, keskitetty tietohallinto ja Kuhilas Oy:n ostopalvelut) yhteensä 508.686 € jaetaan sisäisesti eri toimialoille. Taloustoimiston toimintakulut v. 2018 olivat 150.072 €, keskitetyn tietohallinnon toimintakulut 143.295 €, kunnallisverotuksen toimintakulut 50.594 € Kuhilas Oy:lle maksettu v. 2018 ostopalveluna 164.725 €, eli yhteensä käytetty määrärahaa 508.686 €.

Tuusniemen kunta on siirtänyt ICT-palvelunsa vaihteittain vuosina 2013-2017 kokonaisluottamuksella Istekki Oy:lle. Vuonna 2018 kunta ja Istekki Oy selvittivät kunnan ICT-projektin kustannusarviota ja kustannusten toteumaa, laskutusperusteita, käyttäjätietoja, laitteiden rekisteritietoja, lisenssipalveluja ja palvelinkapasiteettia sekä palvelukäytäntöjä. Istekki Oy:n edustajat ovat esitelleet selvitystyön tulokset kunnanhallitukselle 13.8.2018 ja kunnanvaltuustolle 5.11.2018. Valtuusto hyväksyi jatkuvien palvelujen sopimuksen Istekki Oy:n kanssa 17.12.2018 § 52. Tuusniemen kunta on edelleen mukana maakunnallisessa tiedonohjauksen kehittämishankkeessa. Kunnan verkkosivut on uudistettu vuonna 2017 yhdessä neljän muun pohjoissavolaisen kunnan kanssa ja yhteistyössä Istekki Oy:n kanssa. Hankkeilla pyritään parantamaan tietojärjestelmien toimivuutta, hallitsemaan tietohallintoon liittyviä riskejä, sujuvoittamaan hallintoa ja palvelemaan asukkaita entistä paremmin.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	620 033	634 439	310 328	944 767	924 129	20 638
Toimintakulut	-1 084 458	-1 043 225	-297 341	-1 340 566	-1 362 912	22 346
Toimintakate (netto)	-464 425	-408 786	12 987	-395 799	-438 784	42 985
Poistot	-81 088	-80 100	0	-80 100	-83 693	3 593
Tehtävän kokonaiskust.	-545 513	-488 886	12 987	-475 899	-522 477	46 578
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Elinkeino- ja kehittämispalvelut

Tilivelvolliset: kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Kunnanvaltuuston tekemien linjauksien mukaisesti elinkeino- ja kehittämispalveluista on vastannut kevästä 2014 alkaen Tuusniemen Teollisuus Oy, sen toimitusjohtaja ja hallitus. Kehittämisyhtiö järjestää ja tuottaa Tuusniemen kunnan elinkeinojen neuvonta-, asiantuntija- ja kehittämispalvelut, edistää kunnan hallinnassa olevien toimitilojen vuokraamista yritysten käyttöön, toteuttaa yritys- ja asukassijoittumisen sekä kunnan yleistä aluemarkkinointia, hallinnoi ja osallistuu alueen kehittämishankkeisiin sekä edistää Tuusniemen kunnan asettamia elinkeino- ja työllisyyspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Tuusniemen Teollisuus Oy toimii Tuusniemen kunnan kanssa sovitun ostopalvelusopimuksen, vuosittaisen toimintasuunnitelman ja talousarvion mukaisesti. Kunnanjohtaja vastaa edelleen laajemmista kunnanhallituksen ja -valtuuston käsittelyä vaativista elinkeinotoimenpiteistä sekä kunnan sisäisestä markkinoinnista/tiedottamisesta ja sidosryhmäsuhteiden ylläpitämisestä. Yhteistyötä tehdään mm. Itä-Suomen yliopiston, Savonia ammattikorkeakoulun ym. oppilaitosten kanssa, Tuusniemen Yrittäjät ry:n, Kuopion seudun yritysneuvojen, Sydän-Savon maaseutupalvelun, Kuopion aluemarkkinoinnin sekä Kalakukko ry:n kanssa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yritysten toiminta- ja kasvumahdollisuuksien turvaaminen	Yritysten määrä Yritystyöpaikkojen määrä	Pysyy vähintään ennallaan Lisäys 10 yritystyöpaikkaa	Määrä pysynyt ennallaan Lisäys 3 yritystyöpaikkaa.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Työpaikkoja kunnan alueella oli vuoden 2016 tilaston mukaan 597 kpl, jossa vähennystä edelliseen vuoteen 17 kpl. Työpaikoista 20,6 % jakaantuu alkutuotantoon, 14,6 % jalostukseen ja 61,3 % palveluihin. Asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus työllisestä työvoimasta vuonna 2016 oli 54 %. Yrityskanta vuonna 2018 oli 153 kpl, jossa aloittaneita 12 kpl ja lopettaneita 12 kpl.

Työttömiä työnhakijoita oli tammikuun 2019 tilaston mukaan 13 % työvoimasta kunnassa, kun se koko maakunnassa oli keskimäärin 10,8 %. Molemmissa luvuissa oli tapahtunut parantumista verrattuna edelliseen vuoteen. Työllistymistä on edistetty mm. kunnan investoinneilla, kunnan työllistämistoimilla, osallistumalla nuorten työllistämiseen ja toimenpiteisiin hankkeissa. Työpaikkojen syntymistä yrityksiin on edistetty avustamalla yrityksiä niiden laajentamisissa mm. kehittämissuunnitelmien sekä rahoitushakemusten laatimisessa ja luomalla uuden yritystoiminnan puitteita yhdessä kunnan kanssa.

Talous

ELINKEINOTOIMI YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot					7.662	-7.662
Toimintakulut	-246 115	-311 500		-311 500	-241.986	-69.514
Toimintakate (netto)	-246 115	-311 500		-311 500	-234.324	-77.176
Poistot	-546				-760	760
Tehtävän kokonaiskust.	-246 661	-311 500		-311 500	-235.084	-76.416

=valtuustoon nähden sitovat erä

Ateriapalvelut

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Keskuskeittiö tuottaa keskitetysti taloudellisesti laadukkaat ja terveelliset ateriapalvelut koulukeskukseen, sairaalaan, palvelukeskukseen, varhaiskasvatukseen ja sosiaalitoimen tukipalveluihin. Ateriapalvelujen osalta kunnanvaltuustoa sitoo nettomäärärahaso.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Ruokahuollon kustannus-tehokkuus	Euroa / ateriasuorite	Toiminnan tulot kattavat käyttömenot ja kustannustaso ei yli keskimääräisen valtakunnan tason	Toiminnan tulot kattavat käyttömenot ja kustannustaso ei ylitä keskimääräistä valtakunnan tasoa
Laatu / turvallisuus	Omavalvonta / asiakaspalaute	Omavalvontasuunnitelman toteutuminen	Omavalvontasuunnitelma, OIVA -raportit
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen Työhyvinvoinnin ylläpitäminen	Kehityskeskustelut Työpaikkakokoukset Täydennyskoulutukset Oppisopimuskoulutukset	Työnkierron kautta moniosaamisen lisääminen, koulutuksiin osallistumismahdollisuus kaikilla	Työnkierto, oppisopimuskoulutukset, palo- ja ensiapukoulutukset, laitekoulutukset

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Ruokahuollon toimintatuotot kattoivat toimintamenot v. 2018. Ateriasuoritteita kertyi yht. 153.227,92 kpl. Ateriasuoritteen hinnaksi tulee 4,41 €/suorite (v. 2017 4,36 €/suorite).

Terveystarkastaja on tarkastanut keväällä 2018 omavalvonnan toimivuuden. Oiva-raportit ovat nähtävillä keskuskeittiöllä, koulukeskuksen jakelukeittiöllä ja kunnan nettisivuilla. Henkilöstön kanssa käytiin kehityskeskustelut vuodenvaihteessa 2018-2019. Viikko- ja kuukausipalaverissa käytiin läpi asiakaspalautteet, tulevat tapahtumat ja muut toiminnan kannalta tärkeät asiat. Sairaalan ja varhaiskasvatuksen ateriamäärät vähenivät edellisestä vuodesta. Palvelukeskuksen, kotipalvelun, yhtenäiskoulun ja lukion ateriamäärät lisääntyivät. Viisi työntekijää jatkoi työn ohessa lisäkouluttautumistaan oppisopimuksella.

Valtakunnalliset ravitsemussuositukset ovat pohjana ruokalistasuunnittelussa eri ikäryhmille. Suositusten tarkoituksena on edistää ja tukea ravitsemuksen ja terveyden myönteistä kehitystä.

Toiminnan tunnuslukuja:

	TP 2017	TP 2018
Henkilöstö	9	9
Kouluaterioita	60.297	60.758
Ateriapalvelut sairaala/hpv	7.563	7.193
Ateriapalvelut palvelukeskus/hpv	15.298	16.688
Ateriat: kotipalvelu, toimintakeskus ym. sosiaalitoimi	16.175	16.676
Ateriat: varhaiskasvatus, aamu- ja iltapäivätoiminta	3.382	2.892
Vieras- ja hlökunta-ateriat ja tilaukset	5.119	5.012

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	732 389	739 730	0	739 730	737 810	1 921
Toimintakulut	-655 838	-663 033	0	-663 033	-676 664	13 631
Toimintakate (netto)	76 551	76 697	0	76 697	61 146	15 551
Poistot	-12 591	-13 000	0	-13 000	-12 990	-10
Tehtävän kokonaiskust.	63 960	63 697	0	63 697	48 156	15 541

=valtuustoon nähden sitovat erät

Muu yleis- ja keskushallinto

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Muuhun yleis- ja keskushallintoon kuuluvat nuorten työllistäminen, joukkoliikenne ja hankintatoimi.

Työllistämistoimien kautta perehdytetään nuoria työelämään. Palkkatyöllistäminen on siirtynyt sosiaalitoimeen. Joukkoliikenteen tavoitteena on järjestää kaikille kunnan haja-asutusalueella asuville kuntalaisille mahdollisimman tasapuoliset kuljetuspalvelut. Hankintatoimen tavoitteena on toteuttaa kunnan hankinnat keskitetysti, kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Kunta on mukana Sansia Oy:ssä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Nuorten työllistäminen kesällä	Työllistetyt nuoret lkm	40 % 16-21 vuotiaista nuorista	Tavoite ei toteutunut
Toimivien joukkoliikenne- palvelujen järjestäminen	Seutulippujen lkm Kymppikyytiläisten lkm	Vähintään 80 Vähintään 1.000 matkaa	Latauksia 125 Toteutunut 706 hlöä

=valuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Nuorten työllistäminen toteutui kertomusvuonna samankaltaisesti kuin edellisenä vuonna. Hakuaika päättyi 3.4.2018 ja hakemuksia saapui vain 28 kpl (v. 2017 38 kpl), Hakijoista työllistyi 27 (v. 2017 33) nuorta, joten työllistämisprosentti oli hyvä. Nuorten työaika vaihteli 1 työpäivästä 28 työpäivään/työnantaja j 6,5 – 35 työpäivään/nuori (v. 2017 1,5-30 työpäivää). Yhteensä tehtyjä työpäiviä oli 512 (v. 2017 547 päivää). Kuudella nuoris- ta oli kaksi eri työpaikkaa, yhdellä nuorella kolme.

Nuorista 22 (v. 2017 18) työllistyi kunnan eri hallintokuntien töihin ja 14 (v. 2017 16) välitettiin yrityksille, yhdis- tyksille tai yksityisille henkilöille. Palkkakustannukset on laskutettu yrityksiltä ja hallintokunnilta.

Tavoitteena oli työllistää mahdollisimman paljon nuoria ja tavoite lähes toteutui 16-17-vuotiaiden osalta (noin 38 %). Sen sijaan vanhemmat ikäluokat (18-21-vuotiaat), joita myös tämä nuorten työllistäminen koskee, eivät ha- keneet töihin tämän hankkeen kautta, vaan työllistyivät paljon muuta kautta. Tavoitteena on perehdyttää nuoria työelämään sekä estää työllistämistoimien kautta työikäisten syrjäytyminen.

Joukkoliikenteen kymppikyytipalvelu on toiminut asiointiliikenteenä edelleen kerran viikossa keskiviikkoisin tar- peen mukaan. Kymppikyydin maksu asiakkaalle on 5 €/suunta. Kymppikyytiläisiä oli viime vuonna yhteensä 706 henkilöä (v. 2017 961 henkilöä). Palvelu on koettu haja-asutusalueilla erittäin tarpeellisenä vaikka kysyntä onkin jonkin verran pienentynyt vuodesta 2017.

Matkahuolto Oy lopetti seutulipun myynnin 31.12.2018. Nykyisen joukkoliikennelain ja uuden 1.7.2018 voimaan tulleen liikennepalvelulain mukaan markkinaehtoiselle liikenteelle ei voida maksaa lipputukea, millaiseksi seutu- lippujärjestelmäkin on tulkittavissa. Matkahuollosta saadun tiedon mukaan tuusniemeläiset latasivat seutulipun 1.1.-31.12.2018 125 kertaa. Asiakashinta vuonna 2018 oli 120 euroa/kk. Leimausten määrä jäi niin pieneksi, ettei seutulipusta tullut kustannuksia kunnalle.

Joukkoliikenne ja erityisesti kohtuuhintainen työmatkaliikenne Tuusniemeltä Kuopioon edistävät Tuusniemen kunnan strategisia tavoitteita ja asuinkunta-ajattelua. Joukkoliikenne on tärkeää myös ilmastopolitiikan kannalta. Kunta on selvittänyt vaihtoehtoja seutulippua korvaavaksi lipputuotteeksi. Tuusniemi ei voi liittyä ELY-Walttiin, koska sitä ei voida laajentaa. Perusteena on valtion irtautuminen LMJ:n osakkuudesta. Toisena vaihtoehtona on selvitetty Tuusniemen liittymistä Kuopion kaupungin liikennemalliin, jolloin tuusniemeläiset voisivat ostaa käyt- tönsä Kuopion Waltti-matkakortin. Kuopion kaupungilla ei ole ollut valmiutta laajentaa kaupungin Waltti- järjes- telmää Tuusniemelle. Kolmantena lipputuotevaihtoehtona on selvitetty Matkahuolto Oy:n kanssa palvelusetelin kuntakoelua Tuusniemi – Kuopio –linja-autoliikenteessä. Kokeilu on aloitettu 1.3.2019. 44 matkan sarjalipun hinta on matkustajalle 120 euroa/kk. Kunnalle aiheutuu kustannuksia liikennöitsijöille maksettavista nousukor-

vauksista noin 20 000 euroa vuodessa. Arvio tarkentuu, kun uuden lipputuotteen kysynnästä ja käytöstä saadaan tietoa.

Hankintatoimen tavoitteena on toteuttaa kunnan hankinnat keskitetysti, kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Hankinnat toteutetaan suurelta osin Sansia Oy:n kautta ja tavoitteisiin on päästy hyvin.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	16 943	19 341	0	19 341	15 810	3 530
Toimintakulut	-38 147	-44 245	0	-44 245	-42 955	-1 290
Toimintakate (netto)	-21 204	-24 904	0	-24 904	-27 144	2 240
Poistot						
Tehtävän kokonaiskust.	-21 204	-24 904	0	-24 904	-27 144	2 240
=valtuustoon nähden sitovat erät						

KESKUSVAALILAUTAKUNTA, TARKASTUSLAUTAKUNTA, KUNNANVALTUUSTO JA KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ

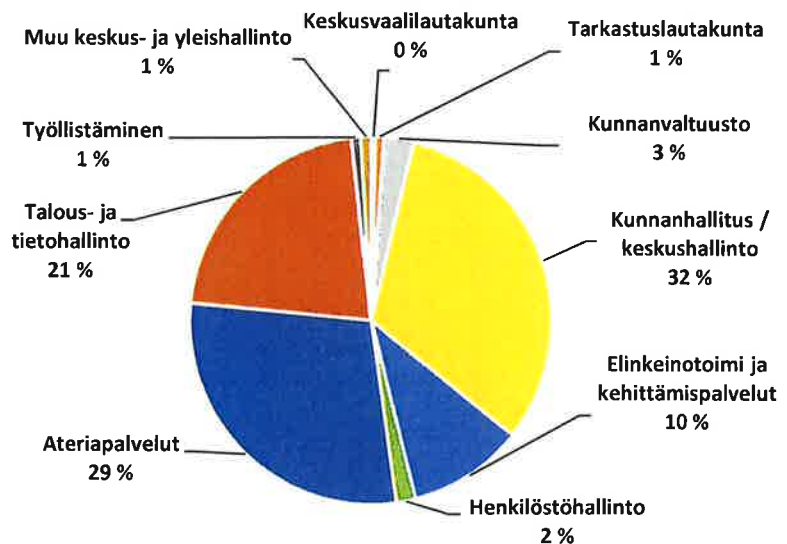
Keskusvaalilautakunnan, tarkastuslautakunnan, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen yhteenlasketut toimintatuotot toteutuivat 100,1 %. Myös toimintakulut toteutuivat yli arvion eli 103,6 %.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 369 365	1 407 810	310 328	1 718 138	1 690 284	27 854
Toimintakulut	-2 049 541	-2 132 879	-320 341	-2 453 220	-2 349 697	-103 523
Toimintakate (netto)	-680 176	-725 069	-10 013	-735 082	-659 413	-75 669
Poistot	-94 225	-93 100	0	-93 100	-97 443	4 343
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-774 401	-818 169	-10 013	-828 182	-756 856	-71 326

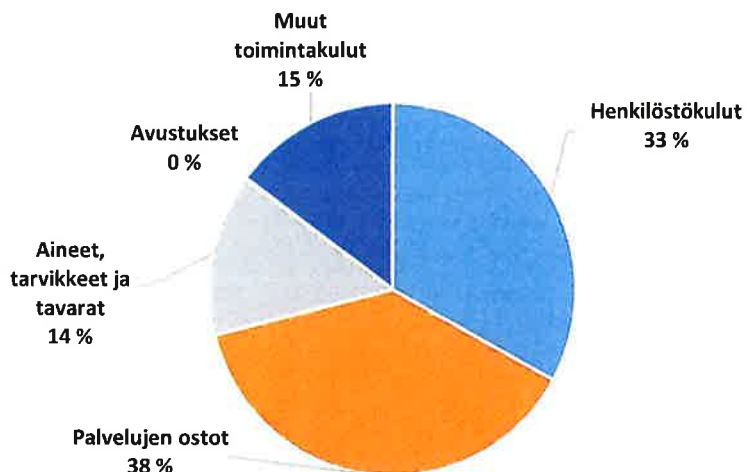
Toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin:

	TP 2018
Keskusvaalilautakunta	7 495
Tarkastuslautakunta	17 685
Kunnanvaltuusto	63 515
Kunnanhallitus / keskushallinto	750 045
Elinkeinotoimi ja kehittämispalvelut	241 986
Henkilöstöhallinto	40 665
Ateriapalvelut	676 664
Talous- ja tietohallinto	508 687
Työllistäminen	20 173
Muu keskus- ja yleishallinto	22 782
	2 349 697

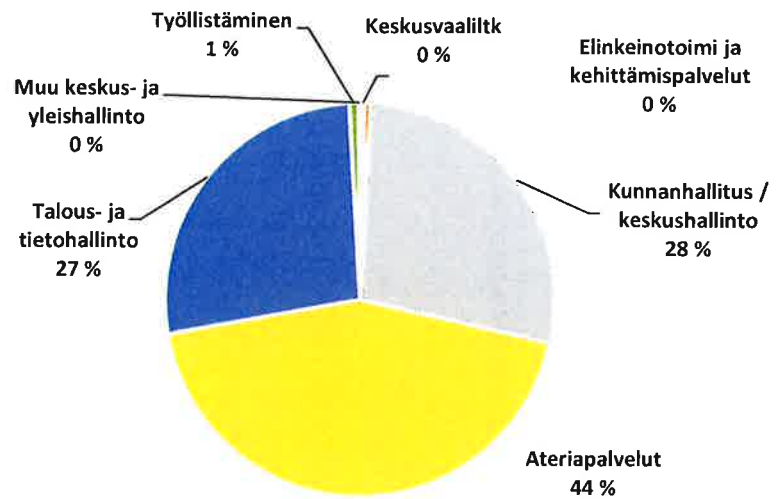
Toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain:

	TP 2018
Henkilöstökulut	775 553
Palvelujen ostot	894 926
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	327 735
Avustukset	2 700
Muut toimintakulut	348 783
	2 349 697

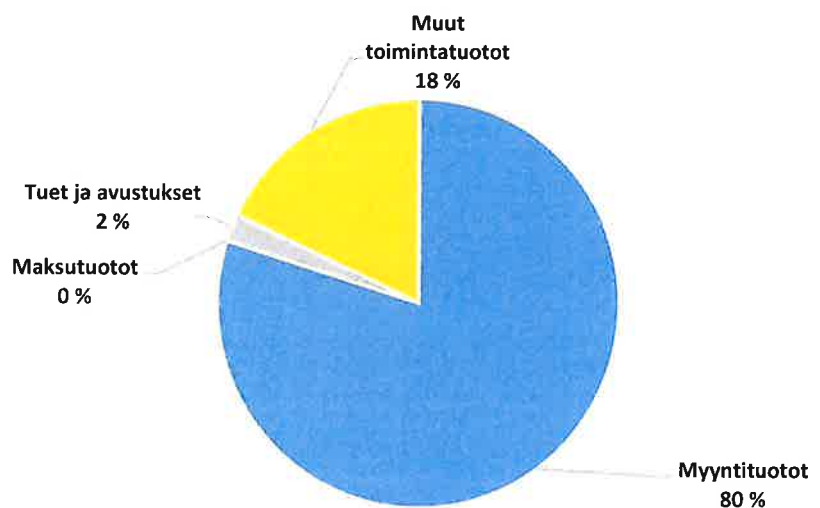

Toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin:

	TP 2018
Keskusvaalilautakunta	4 873
Tarkastuslautakunta	0
Kunnanvaltuusto	0
Elinkeinotoimi ja kehittämispalvelut	7 662
Kunnanhallitus / keskushallinto	469 100
Henkilöstöhallinto	
Ateriapalvelut	737 810
Talous- ja tietohallinto	455 029
Työllistäminen	11 542
Muu keskus- ja yleishallinto	4 268
	<u>1 690 284</u>

Toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain:

	TP 2018
Myyntituotot	1 349 581
Maksutuotot	1 142
Tuet ja avustukset	36 078
Muut toimintatuotot	303 483
	<u>1 690 284</u>

SOSIAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: sosiaalijohtaja ja sosiaalilautakunnan jäsenet

Talousarvion suunnitelmavuosille 2019 - 2020 on kirjattu samat luvut kuin talousarviovuodelle 2018, koska sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2019 eikä tässä vaiheessa ole tietoa, miten uudistus vaikuttaa suunnitelmavuosien toimintaan ja talouteen.

Sosiaalitoimen painopistealueet

1. Osallisuuden ja kokemustiedon hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa
2. Sosiaalihuoltolain mukaisen asiakasprosessin parantaminen
3. Tiedonhallinnan ja määrämuotoisen kirjaamisen edistäminen
4. Varhaisen tuen, kuntouttavien toimintamallien ja kotona asumisen vahvistaminen
5. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työllisyyden edistäminen
6. Monialaisten asiakaslähtöisen toimintamallien luominen sosiaali- ja terveydenhuollon, yksityisten toimijoiden ja järjestöjen kesken
7. Maakuntamalliin valmistautuminen
8. Henkilöstön työhyvinvoinnin ja työn asiakaslähtöisyyden ja mielekkyyden edistäminen

Sosiaalijohtajan ja toimistosiihteereiden työpanosta ja kustannuksia kohdennetaan koko toimialueelle.

Lasten ja perheiden palvelut

Tulosalueeseen kuuluvat sosiaalityö, lastensuojelu, perheneuvola, koulukuraattori- ja psykologityö ja muut lasten ja perheiden avopalvelut.

Lasten ja perheiden palvelujen avulla tuetaan lapsia, nuoria ja perheitä lakisääteisillä palveluilla siten, että perheiden elämä on turvallista, tasapainoista ja sosiaalisesti ehjää.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2018-2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistaminen monialaisesti riittävän varhain ja tarvittaessa intensiivisesti asiakaslähtöisellä palvelumuotoilulla	0-17-vuotiaat kodin ulkopuolelle sijoitetut, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Pienenee vuoden 2016 tasosta	2018: 4,7 % 2017: 3,9 % 2016: 3,9 %
Talousarviovuoden 2018 tavoitteet			
Perhekeskustoimintamallin työstäminen ja maakuntamalliin valmistautuminen yhteistyössä terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, koulun ja vapaa-aikatoimen kanssa.	Lapsiperheiden monilaisen tukiryhmän TUULAn toiminta LAPE -kärkihanketoiminta	Kokoontuminen 4 x vuodessa Osallistuttu työskentelyyn Perhekeskustoimintamalli kuvattu	Toteutui Perhekeskus- ja johtamisen työryhmään osallistunut sosiaalijohtaja, työpajoihin jonkin verran sosiaaliohjaaja ja sosiaaliohjaaja ja sosiaaliohjaaja

Oppilashuollon psyko- logi- ja kuraattoritoi- minnan järjestäminen ja oppilashuollon lapsi- ja nuorilähtöi- sen toimintamallin ke- hittäminen	Koulukuraattorin työpanos	0,4 henkilötyövuotta	Toteutui syyslukukau- della Koulupsykologi 14 381 euroa Perheneuvola 33 004 euroa Kuraattori on osallis- tunut kuukausittain
	Psykologipalvelut ostopalve- luna	<22 000 euroa	
	Koulun KOR-ryhmä	Osallistuminen sään- nöllistä	

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Varhaisen tuen viemi- nen lasten kasvuym- päristöön kotiin ja var- haiskasvatukseen sekä neuvolaan	Perhetyöperheet Perhetyö ja sosiaaliohjaus osana varhaiskasvatusta ja neuvolatyötä	>5 perhettä >4 h viikossa varhais- kasvatuksessa >1x kk neuvolassa	9 perhettä Kokeiltiin keväällä 2018, ei ole toteutunut säännönmukaisesti Aloitettiin terveyden- hoitajan ja sosiaalioh- jaajan yhteiset kette- rät kotikäyntikeskuste- lut syksyllä 2018 vau- vaperheisiin ja 5-vuo- tiaittien perheisiin
Lastensuojelun avo- huollon ja jälkihuollon tukitoimien vahvista- minen ja intensiivisen tuen tarpeeseen vas- taaminen	Tukihenkilötoiminta Intensiivinen perhetyö Perhekuntoutus	Ostopalvelut hankittu asiakastarpeen mu- kaisesti	Tukihenkilötoimintaa, intensiivistä perhe- työtä ja perhekuntou- tusta hankittu yh- teensä 14 lapselle
Henkilöstön työhyvin- vointi, osaaminen ja hyvä johtaminen to- teutuu	Sairauspoissaolot Täydennyskoulutus Kehityskeskustelut	< vuonna 2017 >3 pv/työntekijä käyty 100 % joko yk- silö- tai ryhmäkeskus- teluna	2018: 4,32 % 2017: 5,03 % 4,8 pv/työntekijä käyty 100 %

Toiminnan tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Lastensuojeluilmoitukset / lapset	63	41	52 (38)	95 / 37
Avohuollon asiakkaat (alkaneet)	12	10	18 (8)	30 / 11
Perhetyön ja kotipalvelun perheet / lapset		8	<5	12 / 23
Lapsia sijoitettuna vuoden aikana yhteensä		17	15	17
Lapsia sijoitettuna 31.12.		12	10	10
Asiakkaat psykologilla	16	16	12	
koulupsykologi, käynnit /asiakkaat				58 / 18
perheneuvola, käynnit / lapset / perh.jäsenet				201 / 27 / 37
Asiakkaat kuraattorilla, lapsia				24
Asiakkaat päihdetyössä	22	13	17	22

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	39 705	21 500	0	21 500	46 237	-24 737
Toimintakulut	-790 589	-841 639	-397 000	-1 238 639	-1 170 333	-68 306
Toimintakate (netto)	-750 884	-820 139	-397 000	-1 217 139	-1 124 096	-93 043
Poistot						
Tehtävän kokonaiskust.	-750 884	-820 139	-397 000	-1 217 139	-1 124 096	-93 043
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Henkilöstö

sosiaalityöntekijä (lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, koulukuraattori)
 sosiaalityöntekijä 0,8 (aikuissosiaalityö, mielenterveys- ja päihdepalvelut)
 sosiaaliohjaaja (lapsiperhepalvelut, aikuissosiaalityö)
 palveluohjaaja 0,2 (vammaispalvelut)

Lasten ja perheiden palvelujen toimintatuotot ylittivät talousarvion 25 000 eurolla, koska tuloja saatiin loppuvuodesta kotikuntakorvauksena.

Lastensuojeluun lisättiin määrärahaa 397 000 € lisääntyneen perhekuntoutuksen ja lastensuojelun laitossijoitusten tarpeen vuoksi. Lastensuojelun toimintamenot olivat 921 000 € alittaen muutetun talousarvion 69 000 eurolla.

Koulu- ja perheneuvolapsykologipalvelujen ostot ylittivät talousarviovarauksen lähes 28 000 eurolla. Sosiaali-toimen talousarviossa ei ollut koulupsykologityöhön määrärahavarausta ja palvelujen kysyntä oli arvioitua suurempaa. Perheneuvolan 27 lapsiasiakkaasta 20 ohjautui palvelujen piiriin koulun kautta. Kuraattorityötä tehtiin syksyllä merkittävästi enemmän kuin edellisenä vuona. Perhekuntoutus ja pari lyhytaikaista laitossijoitusta vaikutti myönteisesti lasten ja perheiden elämään. Lapsiperheiden sosiaalityössä käytettiin aiempaa enemmän perhetyötä lapsen ja perheiden tukitoimena. Neuvolan ja perhetyön asiakaslähtöinen yhteistyö vakiintui.

Sijoitettujen lasten määrässä ja sijaishuollon kustannuksissa näkyvät myös ne lapset, joista Tuusniemen kunta on kustannusvastuussa. Muiden kuntien kustannusvastuulla olevien lasten sijaishuollon kustannukset näkyvät toteumassa sekä menoina että tuloina, mutta heidän määränsä ei näy Tuusniemen kunnan lastensuojelutilastossa.

Lasten ja perheiden palvelujen toimintakate kasvoi vuoteen 2017 verrattuna 50 % (373 212 €).

Vanhuspalvelut

Vanhuspalvelut sisältää kotipalvelun ja asumispalvelut.

Kotipalvelu tukee yhdessä kotisairaanhoidon kanssa vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kotona selviytymistä ja mielekästä ja merkityksellistä elämää. Kotipalvelu järjestää myös lapsiperheiden kotipalvelua.

Asumispalveluissa on noin 50 paikalla sekä pitkäaikais- että lyhytaikaisasumista kolmessa tehostetun palveluasumisen yksikössä: Tuomikodissa, Mäntykodissa ja Koivukodissa. Koivukodissa on kehitysvammaisten erityisasumisen yksikkö Varpula.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2018-2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Asukkaiden toimintakykyisyyden ja turvallisen kotona sekä asumispalveluissa asumisen edistämisen ja omaishoitajien tukeminen tehtävässään asiakastarpeen mukaisin palveluin	Palvelujen peittävyys, 75 vuotta täyttäneet	Kotona > 92 % Säännöllinen kotihoito > 14 % Omaishoidon tuki > 7 % Tehostettu palveluasuminen < 6 % Pitkäaikainen laitoshoido < 2 %	91 % 12 % 6,5 % 8 % 1 %
Talousarviovuoden 2018 tavoitteet			
Asiakasohjauksen, palvelutarpeen arvioinnin ja palvelusuunnittelun vahvistaminen	Palveluohjaajan tehtävä	Täytetty vuoden 2018 alussa	Täytetty 30.4.2018
Teknologian käyttöön-otto asiakasturvallisuuden parantamiseksi ja välittömän työajan lisäämiseksi	Lääkkeiden koneellinen annosjakelu	Koneellisen annosjakelun piirissä > 50 % vanhuspalvelujen asiakkaista	80 %
	Hyvinvointiteknologiapilotti eMaaseutu -hankkeessa	osallistuttu 3 kotiympäristöllä	2 asiakasta osallistui
	Kotihoidon henkilöstön välitön työaika	>55 %	Ei ole arvioitu
	Toiminnanohjausjärjestelmä	Vaihtoehdot selvitetty	Optimointijärjestelmä

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Osallisuuden ja kokemustiedon hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa	Asiakasosallisuus	Asiakasraadit ja omaisraadit toimivat asumis- palveluissa ja kotipalvelussa	Asumispalvelujen omaisraati kokoontunut 3 kertaa
	Henkilöstöosallisuus	Mallinnettu vuonna 2018	Ei toteutunut
	Vanhus- ja vammaisneuvosto	4 kertaa vuodessa	kokoontui 4 kertaa

Kotihoidon prosessien, toiminnanohjauksen ja johtamisen kehittäminen kotipalvelun, kotisairaanhoidon, terveydenhuollon, sosiaalityön ja yksityisten toimijoiden kanssa	Palvelutarpeen arviointi Toimintakyvyn arviointi Vastuuhoitajamalli Hoito- ja palvelusuunnitelma Monialainen yhteinen asiakassuunnitelma	Tehty 7 arkipäivässä Mittarit sovittu ja systemaattisesti käytössä Toimintamalli käytössä Tehty 100 %:lle asiakkaista Määrä kasvaa	Toteutui 30.4.2018 jälkeen palveluohjauksen aloitettua työt RAVA, MNA, MSSE Vastuuhoitajat nimetty Tehty 100 % Ei ole toteutunut
Asumispalvelujen toteuttaminen yksilölläisesti vastuuhoitajamallilla kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä tukevassa toimintaympäristössä.	Palvelutarpeen arviointi ja hoito- ja palvelusuunnitelmat Toimintakyvyn arviointi Vastuuhoitajamalli Vammaisten erityisen tuen tarpeisiin vastaaminen	Tehty 100 % Ohjaavat päivittäistä toimintaa Mittarit sovittu ja systemaattisesti käytössä Toimintamalli käytössä Monialaiset asiakassuunnitelmat tehty 100 % asiakkaista Kodin ulkopuolinen toiminta lisääntyy	Tehty 100 % Ohjausta viety kirjaimiseen RAVA, MNA, MMSE Edistynyt aiemmasta Monialaisuus toteutunut Itsemääräämisoikeussuunnitelmat tehty. Henkilökohtaista apua kodin ulkopuolisiin toimiin ja ulkoilua toteutunut aiempaa enemmän
Kuntouttavien toimintatapojen käyttöönotto ja kehittäminen monialaisesti	Liikuntaneuvontaprosessi Ravitsemuksen prosessi Kotikuntoutuksen prosessi eri asumisympäristöissä Omaishoitajien toimintakyvyn tuen prosessi	Toimintamallit kuvattu ja otettu systemaattisesti käyttöön	RAVISTAMO –hankkeeseen osallistuttu ja MNA-testit ja seuranta vakiintunut. Kotikuntoutuspilotti toteutui kuntoutuksen kanssa. Omaishoitajien hoito- ja palvelusuunnitelmat tarkistettiin ja ohjattiin terveystarkastuksiin. OVI-valmennus alkoi. Infotilaisuuksia omaishoitajille joka kuukausi syyskuusta alkaen.
Henkilöstön kohdentaminen asiakastarpeen mukaisesti	RAVA-mittari Henkilöstömitoituksen kerroin asumispalveluissa	RAVA-tulosten systemaattinen analysointi käytössä > 0,6 (moniammatillinen)	Ei toteutunut Ei toteutunut äkillisten poissaolojen ja sijaisen huonon saatavuuden vuoksi

	Lapsiperheiden kotipalvelu	Asiakastarpeen mukainen resurssi käytössä	Toteutui asiakastarpeen mukaisesti alle viidessä perheessä
Henkilöstön työhyvinvointi, osaaminen ja hyvä johtaminen toteutuu	Sairauspoissaolot	< vuonna 2017	2018: 5,19 % 2017: 7,4 %
	Täydennyskoulutus	>3 pv/työntekijä	1,4 pv/työntekijä
	Kehityskeskustelut	Käyty 100 % joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna	Käyty 50 %

Toiminnan tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Palvelukeskuksen paikkaluku	43	43 (+7)	43 (+7)	43 (+6)
Hoitopäivät	16 005	15 798	15 481	15 773
Palvelukeskus €/hvp netto	88	111	107	105
Kotipalveluja saaneet kotitaloudet	154	160	158	152
kotipalvelua saaneet kotitaloudet				99
tukipalvelua saaneiden asiakkaiden määrä				139
Asiakkaan luona käynnit	35 867	36 257	37 997	45 323
Nettokustannukset/käynti	23	24	21	19

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	865 181	848 470	30 000	878 470	942 302	-63 832
Toimintakulut	-3 088 409	-3 275 931	0	-3 275 931	-3 252 996	-22 935
Toimintakate (netto)	-2 223 229	-2 427 461	30 000	-2 397 461	-2 310 695	-86 767
Poistot	-215 298	-205 500	0	-205 500	-204 558	-942
Tehtävän kokonaiskust.	-2 438 526	-2 632 961	30 000	-2 602 961	-2 515 253	-87 708
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Henkilöstö

Vanhuspalvelut: Vanhustyön johtaja, toimistosihteeri

Tuomikoti ja Mäntykoti: 1 vastaava sairaanhoitaja, 12 lähihoitajaa, 4 laitoshuoltajaa,

Koivukoti: 1 vastaava sairaanhoitaja, 8 lähihoitajaa, 1 laitoshuoltaja, 1 resurssilähihoitaja

Kotipalvelu: 1 vastaava sairaanhoitaja, 1 palveluohjaaja, 13 lähihoitajaa, 2 kodinhoitajaa, 1 kotiaavustaja, Resurssihenkilöt: 1 sairaanhoitaja, 2 lähihoitajaa, 1 kotiaavustaja

Vanhuspalvelujen toimintatuottoja lisättiin talousarviomuutoksella 30 000 €. Vanhuspalvelujen toimintatuotot toteutuivat 64 000 € muutettua talousarviota suurempana johtuen palvelujen kotikuntalain mukaisesta myymisestä, tehostetun palveluasumisen hoitopäivien lisääntymisestä ja kotipalvelun käyntien lisääntymisestä. Tilinpäätökseen 2017 nähden vanhuspalvelujen toimintatuotot kasvoivat 9 % (77 000 €).

Vanhuspalvelujen toimintakulut toteutuivat talousarvioon nähden 23 000 € pienempänä. Tilinpäätökseen 2017 verrattuna toimintamenot olivat 5 % (165 000 €) suuremmat. Palkat ja palkkiot kasvoivat 7 % (131 000 €), koska vanhuspalvelujen henkilöstömäärää lisättiin vakituisella varahenkilöstöllä ja palveluohjaajalla. Edelliseen vuoteen verrattuna sijaiskuluihin käytettiin 25 % (89 000 €) vähemmän. Lääkkeiden koneellisen annosjakelun osto aloitettiin 1.9.2019 alkaen.

Vanhuspalvelujen toimintakate oli 4 % (87 000 €) suurempi kuin tilinpäätöksessä 2017.

Vammaispalvelut

Tulosalueeseen kuuluvat kehitysvammaisten palvelut (kehitysvammalaitokset, kehitysvammaisten perhehoito, avohuolto ja päivätoiminta) ja vammaispalvelut (vaikeavammaisten asumispalvelut ja kuljetuspalvelut, tulkkipalvelut, vaikeavammaisten asuntojen muutostyöt, henkilökohtainen avustajatoiminta ja toimintakeskuksen työtoiminta).

Vammaispalveluissa järjestetään vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja kuntouttavia avohuollon palveluja, joiden tarkoituksena on lisätä vammaisten osallisuutta yhteiskunnassa, tukea vammaisia henkilöitä itsenäiseen elämään sekä antaa tukea ja ohjausta vammaisten läheisille. Päivä- ja työtoimintaa järjestetään kehitysvammaisille, vaikeavammaisille ja mielenterveyskuntoutujille.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2018-2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Erityisryhmien asumisen ja palvelujen tarpeeseen vastaaminen suunnitelmallisesti Maakuntamalliin valmistautuminen osana Kuopion seutua	Erityisryhmien palvelutarpeen ja asumisen suunnitelma Henkilökohtainen budjetti	Suunnitelma tehty toteutettavaksi vuonna 2019 – Vähintään yksi asiakas henkilökohtaisen budjetoinnin piirissä	Vammaisasumisen tarpeisiin on vastannut Koivukoti. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumiseen on hankittu ostopalveluja. Ei asiakkaita henkilökohtaisen budjetoinnin piirissä
Talousarviovuoden 2018 tavoitteet			
Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakasprosessin vahvistaminen vammaispalveluissa	Palveluohjaajan tehtävän vakinaistaminen ja työn kohdentaminen	Palveluohjaus 0,6 hlötyövuotta, Työtoiminta 0,4 hlötyövuotta	Palveluohjaajan tehtävä vakinaistettiin ja työ kohdennettiin asiakastarpeen mukaisesti työryhmän keskinäisellä suunnitelmallisella työnjaolla
Henkilökohtaisen avun järjestämistapojen monipuolistaminen	Vammaisavustajan tehtävä, määräaikainen vuodelle 2018	Tehtävä täytetty Vaikutusten arviointi toimintaan ja talouteen tehty	Täytettiin 3.4.2018 alkaen. Vaikuttavuus toimintaan ja talouteen positiivinen, ohjaajan tehtävä vakinaistettiin 1.1.2019 alkaen

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Vammaispalvelujen asiakasprosessin systemaattinen toteuttaminen ja kirjaaminen asiakastietojärjestelmään	Palvelutarpeen arviointi Asiakassuunnitelma ja erityishuolto-ohjelma	Aloitettu 7 arkipäivän kuluessa, tehty kolmessa kuukaudessa Tehty 100 %:lle asiakkaista	Toteutui lakisääteisessä ajassa Erityishuolto-ohjelmat tehty 100 % asiakkaista

	Määrämuotoinen kirjaaminen asiakastietojärjestelmässä	Tehty 100 %:lle asiakasta asiakastietojärjestelmään	Kirjaaminen työ- ja päivätoiminnassa ja vammais- palveluissa säännöllistä
Mielekkään työ- ja päivätoiminnan järjestäminen ja toimintaryhmien muodostaminen asiakkaiden kykyjen ja taitojen mukaisesti	Mielenterveyskuntoutujien ja vaikeavammaisten ryhmä Päivätoimintaryhmä Työtoimintaryhmä Avotyötoiminta	1 – 2 pv viikossa 3 – 5 pv viikossa 3 – 5 pv viikossa 2 – 5 pv viikossa	Syksystä alkaen eriytettiin kehitysvammaisten ja vaikeavammaisten sekä mielenterveyskuntoutujien ryhmät.
Henkilöstön työhyvinvointi, osaaminen ja hyvä johtaminen toteutuu	Sairauspoissaolot Täydennyskoulutus Kehityskeskustelut	< vuonna 2017 >3 pv/työntekijä Käyty 100 % joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna	2018: 1,42 % 2017: 17,17 % 2,4 pv/työntekijä Käyty 100 %

Toiminnan tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Kehitysvammaisten määrä	38	40	38	36
Asiakkaita päivätoiminnassa ka./pv	6	6	6	7
Asiakaskäyntejä avohuollossa (asiakkaita)	414		490 (29)	
asumisen tukikäynnit / asiakkaat				389 / 9
Asiakkaita työtoiminnassa ka./pv	12	12	11	8
Kuljetuspalveluasiakkaita	39	46	51	51
Asunnon muutostöitä	6	11	7	12
Henkilökohtaista apua saavat	15	15	22	22

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	44 741	34 090	0	34 090	41 320	-7 230
Toimintakulut	-1 446 977	-1 455 244	132 000	-1 323 244	-1 279 349	-43 895
Toimintakate (netto)	-1 402 235	-1 421 154	132 000	-1 289 154	-1 238 029	-51 125
Poistot	-10 919	-11 000	0	-11 000	-11 215	215
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-1 413 155	-1 432 154	132 000	-1 300 154	-1 249 244	-50 910

Henkilöstö

työ- ja päivätoiminta: johtava ohjaaja, päivätoiminnan ohjaaja, vammaisohjaaja (0,6), palveluohjaaja (0,4)
kehitysvammapalvelut: avohuollon ohjaaja (0,6), palveluohjaaja (0,4), vammaisohjaaja (0,4)

Vammaispalvelujen toimintamenoja pienennettiin talousarviomuutoksella 132 000 € ensisijaisesti Vaalijalan palvelujen oston vähenemisen vuoksi. Vammaispalvelujen toimintakulut toteutuivat 44 000 € muutettua talousarviota pienempänä.

Tilinpäätökseen 2017 verrattuna vammaispalvelujen toimintakulut toteutuivat 12 % (168 000 €) pienempänä. Palvelujen ostot kuntayhtymiltä pienenivät 120 000 eurolla. Henkilökohtaisen avun järjestämiseen lisättiin oman vammaisavustajan työtä ja palvelukeskuksen henkilöstö antoi henkilökohtaista apua muutamalle Koivukodin asukkaalle. Sijaismaksatuksen kautta ja ostopalveluna hankittu henkilökohtainen apu pieneni vuoteen 2017 verrattuna 20 % (34 000 €). Vaikeavammaisten kuljetuspalvelumenot kasvoivat 25 % (25 000 €).

Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut

Aikuissosiaalityö sisältää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen ja aikuissosiaalityön sekä mielenterveys- ja päihdepalvelut. Työllisyyspalveluihin sisältyy kuntouttava työtoiminta, työmarkkinatuki ja kunnan oman työllisyyspalvelutoiminta.

Aikuissosiaalityön tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen elämän kriisi- ja ongelmatilanteissa. Työllisyyspalveluilla ja työllistymistä edistävällä monilaisella yhteispalvelulla (TYP) edistetään vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä, työ- ja toimintakykyä, kouluttautumista ja työllistymisaktiivisuutta, omatoimisuutta, sosiaalisuutta ja elämäntilannetta.

Tuusniemen kunta toteuttaa elokuussa 2017 alkanutta Kuopion alueen työllistämisen alueellista kuntakokeilua, missä kokeilun pitkäaikaistyöttömien kohderyhmälle järjestetään kaikki yleiset työvoima- ja yrityspalvelut ja kuntouttavan työtoiminnan korvaavana palveluna työelämäkokeilua. TOPI työllisyyteen ohjaavat palvelut – hanke päättyy kesäkuussa 2018. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (monialainen TYP) on aloitettu vuonna 2017.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2018-2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Pitkäaikaais- ja rakennetyöttömyyden vähentäminen	Rakennetyöttömien määrä	< tammi-elokuu 2017, ka 74	Pitkäaikaistyöttömät ka 2018: 48 ka 2017: 59
	Yli 300 pv työttömänä olleiden aktivointiaste	>45 %	300-499: 48,9 % 500-999: 23,5 % >1000 pv: 8,0 %
	Kunnan maksaman työmarkkinatuen määrä	< kuin vuonna 2017, tavoite enintään 190 000 euroa/v	2018: 227 000 € 2017: 241 000 €
Talousarviovuoden 2018 tavoitteet			
Työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen ja asiakkaan ohjausprosessin vahvistaminen	Positiivinen jatkopolku	40 %:lle kuntakokeiluasiakkaista	Ei pysty määrittelemään.
	Työelämäkokeiluasiakkaat, toteutuneet päivät	ka. > 20 asiakasta/kk, ka. > 280 pv/kk	ka 5,7 hlö/kk ka 28 pv/kk
Palkkatukityöllistämisen lisääminen kunnan yksiköissä pitkäaikaistyöttömien yksilöllisten työllistymisen polkujen edistämiseksi	Palkkatuella työllistetyt, kk /v,	92 kk/v	64 kk/v
	Palkkatukipalkat, brutto vuodessa	146 800 €	100 827 €
	Palkkatukipalkat, netto vuodessa	75 400 €	36 828 €

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Kunnan toimintayksikköjen, yritysten ja yhdistysten osallistaminen pitkäaikais-työttömien työllistämiseen	Palkkatuella työllistetyt Kuntalisä	15 henkilöä vuodessa 12 000 euroa/vuodessa	12 henkilöä Ei käytetty
Pitkäaikaistyöttömän omatoimisuuden, elämänhallinnan ja työllistymisen edistäminen	Ryhmätoiminta Yli 1000 päivää työttömänä o- leiden määrä	2 ryhmää viikossa, > 500 pv/v < tammi-elokuu 2017 (ka. 18/kk)	2 ryhmää x 10 viikkoa 2018: ka 23/kk
Työttömien toiminta- kyvyn ja terveyden edistäminen yhdessä terveydenhuollon, KELAn ja Te-toimis- ton kanssa	Monialainen TYP Työttömien terveydenhuollon prosessi Eläkeselvitykset ostopalve- luna	Toimii systemaattisesti > 10 asiakasta kuukausit- tain > 20 terveystarkastusta vuodessa yhteinen palauteprosessi toimii < 5	Ei toteutunut Toteutui Palauteprosessi ei toimi vielä systemaattisesti Ostettiin kahdelle henki- lölle
Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien varhaisen tuen vah- vistaminen yhdessä sosiaalityön, tervey- denhuollon ja asu- mispalvelujen kanssa	Palvelutarpeen arvioinnit/ mo- nialaiset asiakassuunnitelmat Asumispalvelut	Tehty 100 %:lle yhteisistä asiakkaista < 8 asiakasta / 1470 vrk	Asiakaslähtöistä yhteis- työtä on tehty jatkuvasti, asiakassuunnitelmien määrää ei ole seurattu. 13 asiakasta / 2150 vrk
Henkilöstön työhyvin- vointi, osaaminen ja hyvä johtaminen to- teutuu	Sairauspoissaolot Täydennyskoulutus Kehityskeskustelut	< vuonna 2017 >3 pv/työntekijä Käyty 100 % joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna	2018: 5,79 % 2017: 3,81 % 8 pv/työntekijä Käyty 100 %

Toiminnan tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet / hakemuk- set	130	124		57 /114
Työmarkkinatuen kuntaosuus, saajat, ka/kk	39	49	52	48
Työmarkkinatuen kuntaosuus, 1000 €	176	225	241	226
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat / toimintapvät	24	32	32 / 2332	21/340

Pohjois-Savon ELY-keskuksen työllisyyskatsaus	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	Muutos 2017-2018
Työvoima	1044	1025	986	-39
Työttömät, osuus % työvoimasta	16,2	15,6	13,8	-1,8
Työttömät työnhakijat	169	160	136	-24
Alle 25-v	8	9	<9	
Yli 50-v	99	89	64	-25
Pitkäaikaistyöttömät	63	48	46	-2
Vammaiset ja sairaat	32	31	27	-4
Avoimet työpaikat		6	7	1

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poik- keama
Toimintatuotot	28 351	115 300	-30 000	85 300	74 098	11 202
Toimintakulut	-405 819	-549 738	-57 000	-606 738	-534 387	-72 351
Toimintakate (netto)	-377 486	-434 438	-87 000	-521 438	-460 289	-61 149
Tehtävän kokonaiskust.	-377 486	-434 438	-87 000	-521 438	-460 289	-61 149
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Henkilöstö

työllisyyspalvelujenkoordinaattori (määräaikainen 31.12.2018 saakka)
sosiaalityöntekijä (0,2)

Talousarviomuutoksella tehtiin 30 000 euron vähennys tuloihin koskien työelämäkokeilusta maksettavaa valtion korvausta. Toimintakuluja lisättiin 57 000 eurolla koskien täydentävää toimeentulotukea, työmarkkinatukea ja päihdehuollon erityispalveluja. Toimintakulut toteutuivat muutettuun talousarvioon nähden 72 000 € pienempänä.

Tuusniemen kunta toteutti alueellista työvoima- ja yrityspalvelujen työllisyyskokeilua. TOPi-työllisyyteen ohjaavat palvelut jatkuivat vuoden 2018 loppuun saakka. Työllisyyden monialainen palvelu (TYP) etsi edelleen muotoaan. Sen käynnistymistä vaikeutti sosiaalityössä useita kuukausia ollut toisen sosiaalityöntekijän puuttuminen.

Kuntouttavan työtoiminnan sijasta oli käytössä työelämäkokeilu. Työelämäkokeiluun ohjautui vuoden aikana vain murto-osa siitä, mitä aiemmin oli kuntouttavassa työtoiminnassa. Valtion korvausta saatiin alle 4 000 €, kun aiemmin se oli 24 000 €. Kokeilun aikana työllisyyspalvelukoordinaattorin työ kohdentui työttömyyden varhaisempaan vaiheeseen, mikä näkyi mm. siinä, että alle 1000 pv työttömänä olleiden määrä väheni. Sen sijaan käytössä ei ollut välineitä aktivoida yli 1000 pv työttömänä olleita, joiden määrä taas kasvoi. Ryhmätoimintaa ei pystytty pitämään olemassa olevilla resursseilla niin paljon kuin oli arvioitu. Pidetystä ryhmätoiminnasta saatiin hyvä palaute. Kunnan maksaman työmarkkinatuen määrä alentui edelliseen vuoteen verrattuna 15 000 eurolla.

Palkkatuella palkattujen työntekijöiden palkat maksettiin työllisyyspalveluista. Palkkatukipalkkoja maksettiin 101 000 € ja palkkatukea saatiin 64 000 €. Palkkatukea käytettiin edistämään pitkäaikaistyöttömien työllistymispolkuja mm. oppisopimuksella ja työn ohessa suoritettavien osatutkintojen avulla. Työllisyyttä edistävän toiminnan toimintakate oli 369 000 €, missä kasvua edelliseen vuoteen oli 33 000 €.

Päihdetyötä tehtiin osana aikuissosiaalityötä. Asumispalveluilla ja kuntoutuslaitoshoidolla vastattiin esille tulleeseen tarpeeseen. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannukset olivat 45 000 € suuremmat kuin vuonna 2017.

Muu sosiaalitoimi

Tulosalueelle kuuluvat asumisen ostopalvelut, omaishoidon tuki, avustukset yhteisöille, sosiaaliasiamiespalvelut, sosiaalipäivystys, sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut ja vanhus- ja vammaisneuvosto.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuma
Omaishoitajien tukea tehtävässään vahvistetaan ja laajennetaan mahdollisuuksia vapapäivien pitämiseksi	Palveluohjaajan hoitosopimus-käynnit ja palvelutarpeen arvioinnit	>kerran vuodessa	Vuonna 2018 tehty kaikille omaishoitajille palveluohjauskäynti ja hakemusvaiheessa palvelutarpeen laaja-alainen arviointi
	Omaishoitajan vapaapäivien käyttö	>vuonna 2017	2018:12 omaishoidettavaa/ 193 pv palvelukeskuksella:

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Sosiaalihuoltolain mukaisilla liikkumista tukevilla palveluilla mahdollistetaan kotona asumista	Sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palvelujen asiakasmäärä	<10 henkilöä	Päätöksiä 22

Toiminnan tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Omaishoidon tuen saajia	42	31	39	47
Asumispalvelujen ostot (sis. Intervalliasumisen) asiakkaat/asumispäivät	10		9/1420	10/1580

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	19 444	15 000	0	15 000	15 491	-491
Toimintakulut	-417 932	-340 897	0	-340 897	-343 163	2 266
Toimintakate (netto)	-398 487	-325 897	0	-325 897	-327 672	1 775
Tehtävän kokonaiskust.	-398 487	-325 897	0	-325 897	-327 672	1 175

=valtuustoon nähden sitovat erät

Muun sosiaalitoimen tulosalueen toimintakulut ylittivät talousarvion 2 000 eurolla.

Muun sosiaalitoimen tulosalueelta maksetaan mielenterveyskuntoutujien ja iäkkäiden asumisen ostopalvelut. Vuoden aikana asiakkaiden määrä nousi ja kustannukset kasvoivat vuoteen 2017 verrattuna 17 % (20 000 €).

Palveluohjaaja teki palvelutarpeen arvioinnit uusille omaishoidon tuen hakijoille ja kävi vuoden aikana hoito- ja palvelusuunnitelmakäynnit lähes kaikkien omaishoitajien luona. Omaishoidon tuen saajien määrä nousi, tukia tarkistettiin korkeampaan maksuluokkaan ja kaikille kriteerit täyttävälle myönnettiin omaishoidon tuki. Tämän vuoksi omaishoidon tuen määräraha ylittyi 19 000 eurolla ja kasvua vuoden 2017 tilinpäätökseen nähden oli 19 % (26 000 €). Omaishoidon tuesta 34 % maksettiin alle 65-vuotiaista omaishoidettavista. Suurimmat syyt omaishoidon tuen saamiseen ikäihmisten keskuudessa ovat muistisairaudet ja aivoinfarkti. Vuoden vaihteessa oli 38 omaishoidon tuen saajaa, joista eniten eli 16 henkilöä on ikäluokassa 75-84-vuotiaat, yli 85-vuotiaita on 7 ja alle 65-vuotiaita on 9. RaVa-indeksin keskiarvo on 2,67 korkeimman RaVa-indeksin ollessa 3,56. Alle 65-vuotiaille ei tehdä RaVa-indeksin arviointia.

SOSIAALITOIMI YHTEENSÄ

SOSIAALITOIMI YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	994 912	1 034 360		1 034 360	1 119 447	-85 087
Toimintakulut	-6 032 437	-6 463 449	-322 000	-6 785 449	-6 580 228	-205 221
Toimintakate (netto)	-5 037 525	-5 429 089	-322 000	-5 751 089	-5 460 781	-290 308
Poistot	-226 217	-216 500	0	-216 500	-215 773	-727
Tehtävän kokonaiskust. =valuustoon nähden sitovat erät	-5 263 742	-5 645 589	-322 000	-5 967 589	-5 676 554	-291 035

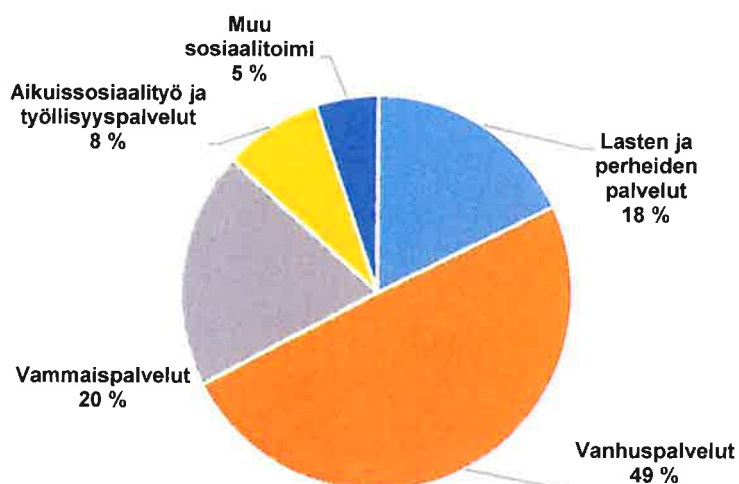
Sosiaalitoimen tulot toteutuivat 85 000 € arvioitua parempana johtuen myynti- ja maksutuottojen kasvusta.

Sosiaalitoimen toimintakuluihin tehtiin 322 000 talousarviomuutos kasvaneiden lastensuojelumenojen, työmarkkinatuen, täydentävän toimeentulotuen ja päihdehuollon erityispalveluiden vuoksi. Toimintakulut toteutuivat 205 000 € muutettua talousarviota pienempänä.

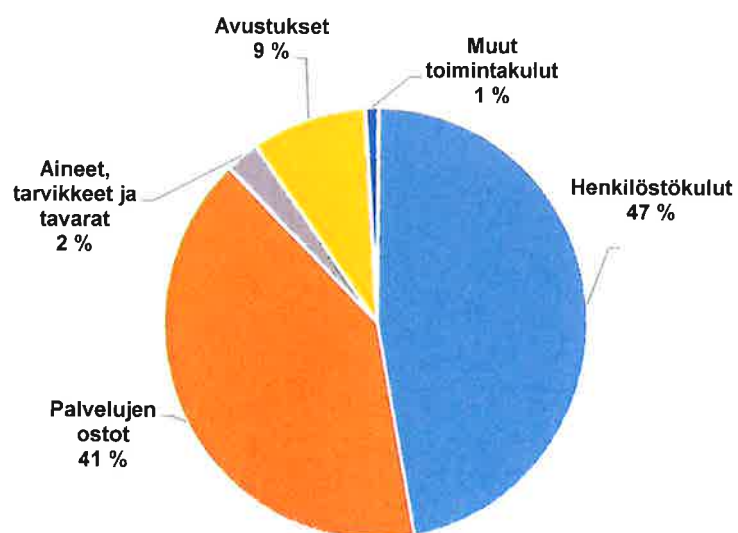
Tilinpäätökseen 2017 nähden sosiaalitoimen toimintakate on 8 % (423 256 €) suurempi. Palvelujen ostot kasvoivat 365 000 € ja palkat ja palkkiot 218 000 €. Avustukset pienenivät 68 000 eurolla.

Sosiaalitoimen nettokustannus on 2 103 €/asukas.

Sosiaalitoimen nettokustannus vähennettynä työmarkkinatuella ja työllisyyspalveluilla on 1 961 €/asukas.

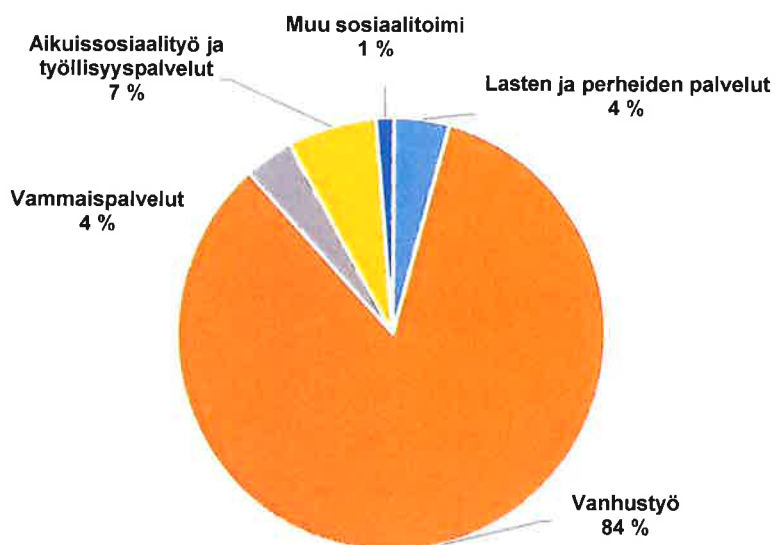
Sosiaalitoimen toimintakulujen jakaantuminen toiminnoittain:

Lasten ja perheiden palvelut	1 170 333
Vanhuspalvelut	3 252 996
Vammaispalvelut	1 279 349
Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut	534 387
Muu sosiaalitoimi	343 163
	6 580 228

Sosiaalitoimen toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain

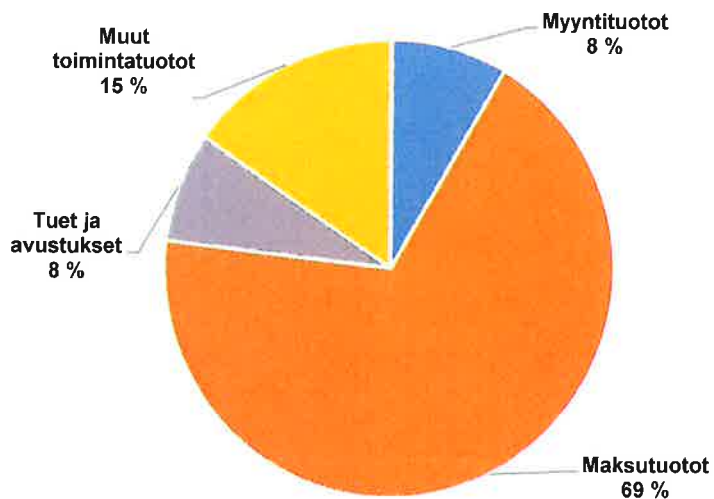
Henkilöstökulut	3 097 692
Palvelujen ostot	2 674 485
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	168 552
Avustukset	573 030
Muut toimintakulut	66 469
	6 580 228

Sosiaalitoimen toimintatuottojen jakaantuminen toiminnoittain

Lasten ja perheiden palvelut	46 237
Vanhustyö	942 302
Vammaispalvelut	41 320
Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut	74 098
Muu sosiaalitoimi	15 491
	1 119 447

Sosiaalitoimen toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain

Myyntituotot	94 063
Maksutuotot	766 161
Tuet ja avustukset	87 218
Muut toimintatuotot	172 005
	1 119 447

TERVEYSTOIMI

Tilivelvolliset: sosiaalihoitaja, kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet

Terveystoimeen kuuluu perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito. Tehtävänä on tuottaa kuntalaisille laadukkaat terveydenhuoltopalvelut ensisijaisesti lähipalveluina kustannustehokkaasti. Perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Kuopion kaupunki isäntäkuntamallilla. Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa Siilinjärven kunta. Tuusniemen kunta vastaa terveydenhuollon kiinteistöjen kustannuksista. Erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2018-2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Turvata riittävät ja laadukkaat terveydenhuollon palvelut kuntalaisille.	Jonotusaika palveluihin Asiakaspalaute	Hoitotakuu toteutuu Myönteisiä > 90 %	Hoitotakuu toteutunut kaikilla osa-alueilla Systemaattista asiakaspalautetta ei kerätty
Talousarviovuoden 2018 tavoitteet			
Sairauksien ennaltaehkäiseminen, hyvinvoinnin edistäminen sekä asukkaiden toimintakyvyn ylläpitäminen kuntalaisten tarpeiden mukaisesti	Osastojaksojen pituus Kuntoutusjaksotoiminta Terveystarkastukset	<16 vrk Kuntoutusjaksotoiminta käynnistyy Ikäneuvola sekä omaishoitajien ja työttömien tarkastukset toimivat	13 vrk Kuntoutusjaksoja on toteutettu Terveystarkastukset toteutuneet systemaattisesti
Potilaiden kotona pärjäämisen vahvistaminen yhteistyössä koti- ja asumispalvelujen kanssa. (Kotisaattohoito, kotisairaalatoiminta, kotisairaanhoito)	Yhteisen asiakasprosessin toteutuminen	Prosessit kuvattu, toiminta aloitettu	Yhteistoimintaa tehostettu Prosessin kuvaus työn alla

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteuma
Kuntoutustoiminnan tehostaminen	Kuntoutusprosessi Kuntoutushuoneen käyttö Toimintakykymittaukset	Kuntoutusprosessi kuvattu Kuntoutushuone aktiivikäytössä Asiakkaiden mittaustulokset paranevat interventoiden aikana	Kuntoutusprosessi kuvattu Kuntoutushuone eri yksiköiden käytössä 68 % asiakkaille tehdyistä toimintakykymittauksista paranivat
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja työprosessien kehittäminen	Koulutuspäivät	3 pv/työntekijä	3,2 pv/työntekijä

Toiminnan tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Erikoissairaanhoito				
Hoitojaksot	564	530	539	518
Hoitopäivät	2 725	2 792	2 534	2 670
PKL-käynnit	5 432	5 656	5 841	6 398
Leikkaukset	247	274	251	299
Lähetteet	1 128	1 062	1 189	1 267
Päivystyslähetteet	251	199	233	262
Leikkausjonoissa kauden lopussa	63	46		
Erikoissairaanhoito, €/asukas	1 558	1 739	1 607	1 672
Perusterveydenhuolto				
Lääkärin vastaanottokäynnit			7 629	4 101
Hoitajan vastaanottokäynnit			5 013	7 432
Vastaanoton käynnit			12 675	11 533
Vastaanoton asiakkaat			2 149	2 184
Terveystenhuollon käynnit			1 614	1 340
Terveystenhuollon asiakkaat			615	582
Kuntoutuksen käynnit			2 850	2 971
Kuntoutuksen asiakkaat			740	859
Suun terveydenhuollon käynnit			2 057	2 882
Suun terveydenhuollon asiakkaat			1 718	1 069
Tuusniemen sairaalan hoitopäivät	8 843	9 102	7 555	7 232
Tuusniemen sairaalan kuormitus %			86	82,8
Hoitojakson pituus, keskiarvo (vrk)			13	13
Asiakkaiden lukumäärä (=hoidetut)			608	621
Perusterveydenhuolto, €/asukas	1 057	1 081	1 057	1 033
Terveystenhuolto yhteensä				
Terveystenhuolto yhteensä, €/asukas	2 615	2 821	2 664	2 705

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Erikoissairaanhoito						
Toimintatuotot	14 836	0	0	0	15 947	-15 947
Toimintakulut	-4 185 036	-4 426 983	0	-4 426 983	-4 359 357	-67 626
Toimintakate (netto)	-4 170 200	-4 426 983	0	-4 426 983	-4 343 410	-83 573
Tehtävän kokonaiskust.	-4 170 200	-4 426 983	0	-4 426 983	-4 343 410	-83 573
Perusterveydenhuolto						
Toimintatuotot	470 269	376 450	0	376 450	547 754	-192 504
Toimintakulut	-3 213 737	-3 321 200	0	-3 321 200	3 229 302	-70 698
Toimintakate (netto)	-2 743 469	-2 944 750	0	-2 944 750	-2 681 548	-263 202
Poistot	-32 143	-30 000	0	-30 000	-29 566	-434
Tehtävän kokonaiskust.	-2 775 611	-2 974 750	0	-2 974 750	-2 711 114	-263 636

TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ	TP 2017	T1 672 A 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	515 450	376 450	0	376 450	588 508	-212 058
Toimintakulut	-7 429 119	-7 748 183	0	-7 748 183	-7 613 466	-134 717
Toimintakate (netto)	-6 913 669	-7 371 733	0	-7 371 733	-7 024 958	-346 775
Poistot	-32 143	-30 000	0	-30 000	-29 566	-434
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-6 945 811	-7 401 733	0	-7 401 733	-7 054 524	-347 209

Erikoissairaanhoidon toimintakulut toteutuivat talousarviota 68 000 € pienempänä. Kasvua vuoden 2017 tilinpäätöksen nähden oli 4,2 % (174 000 €).

Kuopion kaupungin ja Tuusniemen kunnan välistä perusterveydenhuollon tuottamista koskevaa isäntäkuntasopimusta jatkettiin syyskuussa 2018 vuosille 2019 – 2020.

Kuopion kaupungin perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen sekä isäntäkuntapalvelujen toimintakertomuksen 2018 mukaan Tuusniemen perusterveydenhuollon isäntäkuntapalvelujen toimintakulut olivat 3 214 603 € ollen tilinpäätökseen 2017 nähden 2,4 % (76 219 €) korkeammat. Toimintatuotot olivat 6,5 % (231 000 €) korkeammat kuin vuonna 2017.

Vastaanottopalvelujen turvaamiseksi Kuopion kaupunki käytti Tuusniemen terveysasemalla ennakoitua enemmän ostopalvelutyövoimaa, mikä korotti työvoimakustannuksia. Henkilöstökustannusten kasvu oli 9 %. Kuopion kaupunki käytti Tuusniemen terveyskeskussairaalan palveluita talousarviossaan arvioitua 191 999 € enemmän ja suun terveydenhuollon asiakasmaksut ylittivät talousarvion 131 142 eurolla. Tuusniemen kunnan Kuopion kaupungille maksettava maksuosuus oli talousarvion 2018 mukaisesti 2 635 000 €. Kuopion kaupunki palautti Tuusniemen kunnalle ylijäämää 563 706 €, joten lopulliseksi Tuusniemen kunnan kustannukseksi Kuopion kaupungin järjestämistä perusterveydenhuollon palveluista jäi 2 071 294 €.

Kuopion kaupunki korvasi lääkärityövoiman saatavuuden puutteita ostopalveluilla ja käytti Juankosken terveysaseman lääkärityöpanosta vajetta paikkaamaan. Lääkärityövoimavaje vaikutti heikentävästi tarjottavien palvelujen määrään. Lääkärin vastaanottokäynnit vähentyivät 3 508 käynnillä (46 %). Hoitajien vastaanottokäynnit lisääntyivät 2 419 käynnillä, mikä on 48 % enemmän kuin vuoden 2017 käynnit. Vastaanoton asiakkaiden määrä kasvoi 35 asiakkaalla.

Tuusniemen terveyskeskussairaalaassa hoidettavien kuopiolaisten määrä on vähentynyt Juankosken osaston tultua kuopiolaisten käyttöön vuonna 2017. Vuonna 2018 Tuusniemen sairaalan 24 paikasta keskimäärin 7,2 sairaansijaa oli jatkuvassa kuopiolaisten käytössä. Sairaalan keskimääräinen täyttöaste laski 86 prosentista 82,8 prosenttiin. Hoitopäivien määrä väheni 323 vuorokautta vuoteen 2017 verrattuna.

Eläinlääkintä- ja ympäristöterveydenhuollon ostot Siilinjärven kunnalta olivat 85 935 €. Erikoissairaanhoidolta ostettu ensihoidon kustannus oli 163 000 €. Perusterveydenhuollon ateriapalveluja ostettiin keskuskeittiöltä lähes 100 000 eurolla. Perusterveydenhuollon kiinteistöjen ylläpitoon käytettiin lähes 150 000 €.

Tilinpäätökseen 2017 nähden terveydenhuollon toimintakate on 1,6 % (111 829 €) suurempi.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ

SOSIAALI-JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 510 362	1 410 810		1 410 810	1 707 954	-297 144
Toimintakulut	-13 461 556	-14 211 632	-322 000	-14 533 632	-14 193 694	-339 938
Toimintakate (netto)	-11 951 194	-12 800 822	-322 000	-13 122 822	-12 485 739	-637 083
Poistot	-258 360	-246 500	0	-246 500	-245 339	-1 161
Tehtävän kokonaiskust.	-12 209 553	-13 047 322	-322 000	-13 369 322	-12 731 078	-638 244
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Sosiaali- ja terveystoimen toimintatuotot ylittivät talousarvion lähes 300 000 eurolla. Tulot lisääntyivät, koska palvelujen myyntiä oli muille kunnille arvioitua enemmän.

Talousarviovuoden aikana tehdyt määrärahamuutokset lastensuojelun, vammaispalvelujen, aikuissosiaalityön ja työmarkkinatuen menoihin toteutuivat lähes ennakkoidusti. Kokonaisuutena toimintakulut kuitenkin alittivat alkuperäisen talousarvion 18 000 € ja muutetun talousarvion 340 000 €.

Toimintakate alitti alkuperäisen talousarvion 315 000 eurolla ja muutetun talousarvion 637 000 eurolla. Vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden sosiaali- ja terveystoimen toimintakate kasvoi 4,5 % (534 545 €).

Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakate kasvoi eniten lasten ja perheiden palveluissa. Kasvua oli myös erikoissairaanhoidossa, vanhuspalveluissa sekä aikuissosiaalityössä ja työllisyyspalveluissa. Vammaispalvelujen toimintakate pieneni.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannus on 4 808 €/asukas.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannus vähennettynä kunnan maksamalla työmarkkinatuella ja työllisyyspalvelujen menoilla on 4 578 €/asukas

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: rehtori ja sivistyslautakunnan jäsenet

Perusopetus

Vuonna 2018 jatkettiin uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa. Opetuksen uudistaminen nykytarpeita vastaavaksi on vaatinut 2018, ja vaatii seuraavinkin vuosina oppimateriaalien ja opetusvälineiden uusimista, niin perinteisten kirjojen kuin sähköisten oppimateriaalien hankkimista.

Tuusniemen kunnan ja Kaavin kunnan välinen sopimus yhteisen perusopetuksen järjestämisestä vuosiluokille 7-9 on kasvattanut opetusryhmien määrää ja vielä lukuvuodelle 2019-2020 on odotettavissa lisää kasvua. Tämä on lisännyt ja tulee lisäämään perusopetuksen kustannuksia. Yhteistyö luo samalla vireyttä ja toiminnallisia etuja yhtenäiskoululle. Samalla myös kotikuntakorvaukset ovat kasvaneet. Yhtenäiskoulun alaluokkien oppilasmäärä on puolestaan kääntymässä laskuun. Syksyllä 2019 esiopetuksessa on aloittamassa vain kymmenen oppilasta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Yhtenäinen peruskoulu kirkonkylässä	Toteutetut toimenpiteet	Aloitti 1.8.2014	Edelleen toteutunut
Oppilaiden osallisuus	Kerhoihin osallistuminen	40% oppilaista	35 %
Jatko-opintoihin pääsy 9.luokan jälkeen	Jatko-opintoihin hakeutuminen	100% 1.9. tilanteessa	Toteutui

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
	Koulujen vuosisuunnitelmissa	Koulujen vuosisuunnitelmissa	1. toteutui kokonaisuudessaan 2. osittain 3. osittain kohtuullisesti

Perusopetuksen toimintakuluihin jouduttiin lisäämään vuosien 2015-2018 aikana kertynyt, aikaisemmin laskuttamaton, vammaisopetuksen kustannus. Positiivisesti toteutuneet toimintatuotot parantavat tulosta selvästi.

Talous

Perusopetus	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	432 860	355 800	0	355 800	598 452	-242 652
Toimintakulut	-2 748 783	-2 986 553	0	-2 986 553	-3 036 016	49 463
Toimintakate (netto)	-2 315 924	-2 630 753	0	-2 630 753	-2 437 561	-193 192
Poistot	-115 451	-110 900	0	-110 900	-110 641	-259
Tehtävän kokonaiskust.	-2 431 374	-2 741 653	0	-2 741 653	-2 548 202	-193 451

valtuustoon nähden sitovat erät

Lukio

Tuusniemen lukio on modernisti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa käyttävä, valtakunnallisesti ja muiden pienten lukioden kanssa verkottunut yleislukio. Oppimisen laatua ja koulun vetovoimaisuutta yhä parantavien pedagogisten ja toiminnallisten menetelmien sekä välineiden päivittämiseen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Vuoden 2018 aikana opettajakunta on jatkanut uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Opiskelijamäärä	Opiskelijamäärä	55	44
Yo-kirjoituksien tulokset	Menestyminen kokeissa	Em. keskiarvo	Tyydyttävä
Jatko-opintoihin sijoittuminen	Opiskelupaikka yo-vuoden syksyllä	Opiskelupaikka yo-vuoden syksyllä	

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
	Koulun vuosisuunnitelmassa	Koulun vuosisuunnitelmassa	1,2,4 toteutuivat kokonaisuudessaan 3.kohtuullisesti

Haasteena ja mahdollisuutena on lukion vetovoimaisuus. Opiskelijoista noin puolet tulee oman kunnan ulkopuolelta. LOPS2016 tuli syksyllä 2018 käyttöön koko lukiossa. Yhteistyötä lähialueen kuntien ja muiden itä-suomalaisten pienten lukioden kanssa selvitetään ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan oman lukion elinvoiman parantamiseksi.

Suunnitelmakausi oli edelleen oppimisen sähköistämistä, sillä syksyllä 2018, matematiikkaa lukuun ottamatta, ylioppilaskirjoitukset suoritettiin sähköisesti. Ylioppilastutkinnon sähköistäminen saatetaan loppuun keväällä 2019. Syksyllä 2019 tulee voimaan uusi lukiolaki, jossa lukioille asetetaan uusia lakisäätelisiä tehtäviä ja aikaisempia tarkennetaan. Myös seuraavan lukion opetussuunnitelman valmistelu on tuolloin jo alkamassa.

Talous

Keskiasteen koulutus	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	44 809	40 060	0	40 060	37 111	2 949
Toimintakulut	-685 115	-658 274	0	-658 274	-698 924	40 650
Toimintakate (netto)	-640 306	-618 214	0	-618 214	-661 814	43 600
Poistot	-48 642	-44 000	0	-44 000	-43 671	-329
Tehtävän kokonaiskust.	-688 948	-662 214	0	-662 214	-705 485	43 271

=valtuustoon nähden sitovat erät

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on järjestää hoitopaikka kaikille sitä tarvitseville lapsille joko hoitajan kotona tapahtuvana hoitona tai ryhmäperhepäiväkodeissa. Vastuualueeseen kuuluu myös koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon järjestäminen sekä lastenhoidon tuet.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Edistää lasten iän- ja kehityksenmukaista kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia	Asiakaspalaute	Ei negatiivista palautetta	Ei oikaisuvaatimuksia

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Koulutetun henkilökunnan saatavuus. Henkilökunnan koulutus	Hoitopaikkojen/hoitajien lukumäärä	Hoitajien/hoitopaikkojen lukumäärä tasapainossa lasten lukumäärän kanssa	Tuusjärvellä ei vapaita paikkoja

Tuusjärven ryhmäperhepäivähoitokodin suunniteltu remontti saatiin valmiiksi syksyllä 2018. Kaksi rivitalokaksiota yhdistettiin, remontoitiin ja piha-alue laajennettiin. Lasten määrä Tuusjärvellä on kuitenkin koko ajan kasvussa, joten paineita lasten sijoittelussa.

Kotona olevien hoitajien määrä on pudonnut kahteen, joten henkilöstön määrä on tällä hetkellä 13,5+ohjaaja. Yksi hoitajista oppisopimuskoulutuksessa.

Koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon järjestäminen on pysynyt entisenlaisena. Aamuisin Neuvokkaassa ja iltapäivisin omassa koulun läheisyydessä olevassa kerhotilassa.

Sijaisia palkattu erittäin minimaalisesti; vajaukset hoidettu henkilöstön siirroilla

Talous

Varhaiskasvatus	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	126 850	103 100	0	103 100	114 355	-11 255
Toimintakulut	-670 081	-723 971	0	-723 971	-676 145	-47 826
Toimintakate (netto)	-543 231	-620 871	0	-620 871	-561 790	-59 081
Poistot	-54 696	-53 000	0	-53 000	-52 888	-112
Tehtävän kokonaiskust.	-597 927	-673 871	0	-673 871	-614 678	-59 193

=valtuustoon nähden sitovat erät

Kansalaisopisto

Kuopion kansalaisopiston Tuusniemen osasto järjestää laadukasta, ajankohtaista ja kuntalaisten tarpeisiin vastaavaa yleissivistävää koulutusta. Tavoitteena on sovitun tuntimäärän toteutuminen monipuolisena kursistarjontana.

Opetuksen suunnittelu pohjautuu asiakkaiden toiveisiin. Toiveita kerätään mm. opistoyhteys henkilöiden ja tuntiopettajien välityksellä sekä suoraan opiskelijoilta erilaisissa tilaisuuksissa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Opiskelijamäärä brutto/netto	Opiskelijamäärä	980/480	1283/563
Tuntimäärä	Toteutuneet tunnit	2700	2574

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Opistoyhdyshenkilöverkosto	Tavoittavuus kylittäin	Useita yhdyshenkilöitä	Yhdyshenkilöiden määrä on säilynyt samana

Kuopion kansalaisopiston Tuusniemen osasto järjestää vuosittain n. 120-130 kurssia. Vuodelle 2018 suunniteltujen tuntien määrä oli 3047, ja tavoitteena ollut 2700 toteutunutta tuntia lähes saavutettiin (toteutuma 2685 tuntia). Toteutuneiden tuntien määrä on kuitenkin pysynyt samana jo muutaman vuoden ajan ja näyttäisi vakiintuneen hieman alle 2 600 tunnin tasolle. Tavoitteena olleet opiskelijamäärät ylitettiin sekä brutto- että netto-opiskelijoiden osalta. Alueen väestömäärän ikärakenne ja osallistujien sukupuolijakauma ovat haasteita, joihin pyritään vastaamaan kurssivalikoimalla.

OKM:n vahvistamista tunneista vuonna 2018 Tuusniemen osaston osuus oli 2065.

Talous

Kansalaisopisto	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	119 918	117 000	0	117 000	125 987	-8 987
Toimintakulut	-246 049	-251 388	0	-251 388	-257 755	6 367
Toimintakate (netto)	-126 132	-134 388	0	-134 388	-131 768	-2 620
Poistot						
Tehtävän kokonaiskust.	-126 132	-134 388	0	-134 388	-131 768	-2 620

=valtuustoon nähden sitovat erät

Kirjasto

Tuusniemen kirjasto on Kuopion kaupungin hallinnoima lähikirjasto. Kiinteistö, jossa kirjasto toimii, on Tuusniemen kunnan omistuksessa. Kirjastoautopalvelut tuotetaan Koillis-Savon kirjastoautolla, jolla järjestetään kirjastopalveluja Koillis-Savon haja-asutusalueiden asukkaille ja kouluille.

Kirjastolain (laki yleisistä kirjastoista 1492/2016) mukaan kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Yleisen kirjaston tehtävänä on 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoihin ja kulttuurisäilytöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Yhteiskunnan digitalisoitumisessa kirjastolla on mahdollisuus toimia siltana kansalaisten ja digitalisoitumisen välillä. Kirjasto tarjoaa perinteistä sekä painettua että digitaalista aineistoa verkkoyhteyksineen, yhteisiä tiloja sekä asiantuntemusta ja tietopalvelua. Kirjasto lisää tasa-arvoa ehkäisemällä tiedollista syrjäytymistä. Kirjaston palveluja kehitetään asiakaskunnan ja toimintaympäristön tarpeet ja toiveet huomioiden. Tuusniemen kirjaston sijainti tukee koulukeskuksen oppilaiden ja työvoiman kirjastopalveluiden saatavuutta.

Vuosittain seurattavien mittareiden tavoitetaso asetetaan vastaamaan koko Suomen lähes samansuuruisten (2600 - 3200 as.) maaseutumaisten kuntien kirjastojen keskimääräisiä tunnuslukuja edelliseltä toimintavuodelta. Tunnusluvut ovat haettavissa Suomen yleisten kirjastojen tilastoista <http://tilastot.kirjastot.fi/>.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kirjastoaineiston lainaus	Lainat/as	16	21,2
Kirjaston asiakaskäynnit	Käynnit/as	10	10
Ajantasainen ja uudistuva kirja-aineisto	Kirjahankinnat/1000as	500	859
Riittävät aukioloajat	Aukiolotunnit/viikko	30 tuntia	30

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Palvelutaso	Kirjastosopimus	Sopimuksen mukainen taso	Sopimuksen mukainen taso

Kirjaston käyttö oli vilkasta, varsinkin lainaustoiminta, joka ylitti reilusti asetetun tavoitteen. Asiakaskäynneissä päästiin tavoitteeseen. Kirjastoon hankittiin monipuolista aineistoa kaikki käyttäjäryhmät huomioiden. Kuukausittain vaihtuvat näyttelyt kiinnostivat asiakkaita, myös "ei käyttäjät" saatiin tulemaan ja tutustumaan kirjaston tiloihin ja palveluihin. Kirjastoon hankittiin lainausautomaatti marraskuussa 2018 helpottamaan ja nopeuttamaan mm. koululuokkien ja muiden ryhmien asiointia. Aukioloajat ovat riittävät ja asiakkaat saivat kyselyn muodossa esittää toiveita aukioloaikoihin. Asiakastoiveet huomioiden voimme lainausautomaattia hyödyntäen lisätä aukioloa maanantaina ja keskiviikkona 1 tunnin klo 12 – 13 "itsepalveluaikana" Tuolloin henkilökunta voi tehdä tarvittavia toimistotehtäviä. Myös tuona aikana asiakkaat saavat tarvittaessa henkilökohtaista palvelua. Uudet aukioloajat astuvat voimaan maaliskuussa 2019. Kirjaston tilat ja muut puitteet ovat asianmukaiset. Alueellinen yhteistyö on toimivaa. Keskeiset palvelutekijät ovat riittävä aukiolo ja hankintamääräraha.

Talous

Kirjasto	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-204 117	-211 104	0	-211 104	-205 906	-5 198
Toimintakate (netto)	-204 117	-211 104	0	-211 104	-205 906	-5 198
Poistot	-16 183	-14 000	0	-14 000	-13 836	-164
Tehtävän kokonaiskust.	-220 300	-225 104	0	-225 104	-219 742	-5 362

=valtuustoon nähden sitovat erät

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluihin sisältyvät nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Tavoitteena on tarjota kuntalaisten tarpeista lähtöisin olevia vapaa-ajan palveluita ja lisätä kuntalaisten viihtymistä ja hyvinvointia.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tapahtumien tarjoaminen / kuntalaisten osallistuminen	Tapahtumat / osallistujat	80 / 3500	toteutui
Nuorisotalon kävijämäärä / käyntikertatavoite	Kävijämäärä / käyntikerta / vko / koulujen toimintavuonna	75 käyntikertaa / vko / koulujen toimintavuoden ajan	toteutui

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Syrjäytymisen ehkäisy	Kontaktit työelämän/ koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin	30 alle 29 vuotiasta nuorta asiakassuhteessa	toteutui
Nuorten osallisuuden lisääntyminen	esitykset ja /tai aloitteet nuorilta	5	toteutui

Vuoden aikana toteutettiin useita tapahtumia, mm. velholaakson seikkailu, elokuvaesityksiä, kesäkauden avajaiset, hyvinvointiaamupäiviä ja seniorikisat, sekä olimme vahvasti mukana Kutujuhlien toteuttamisessa. Joulukuussa toteutettiin yhteisöllinen Elävä joulukalenteri muutaman vuoden tauon jälkeen. Olimme mukana retkeilyreitistöjen kehittämishankkeessa, Suosituihin liikuntapaikoihin pidettiin hyvässä kunnossa, muut kohdallisissa. Liikuntapaikkojen kunnossapitotyö hoidettiin pääsääntöisesti ostopalveluna yhdistyksiltä tai yrityksiltä.

Vapaa-aikasihteeri Sirkku Kumpulainen jäi virkavapaalle 31.5. Sijaiseksi valittiin Janne Katajisto, joka aloitti tehtävässä 1.8. Vapaa-aikatoimisto toimii nuoriso- ja järjestötilan yhteydessä. Tilojen käyttöaste on hyvä. Sähköinen hyvinvointikertomus laadittiin kolmannen kerran. Hyvinvointiryhmän sihteerinä toimi vapaa-aikasihteeri.

Nuorisovaltuustotoiminta pidettiin vireänä. Yllä mainittujen kaikille avoimien tapahtumien lisäksi järjestettiin erilaisia teematapahtumia koulupäivien aikana, esimerkiksi liikenneturvaan ja demokratiakasvatukseen liittyen. Koulupäivystys aloitettiin, ja nuorisotalolla aloitettiin palkitsemaan kuukausittain Hyvää tyyppiä.

Toiminnan sisäinen valvonta ja riskien hallinta suoritettiin kunnan ohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstöön kuului vapaa-aikasihteeri ja nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja, joka teki etsivän nuorisotyöntekijän tehtäviä kahden työpäivän verran viikossa. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä pieneni, mutta työtä tehtiin asiakkaiden kanssa intensiivisemmin ja tuloksekkaammin kuin aiemmin.

Talous

VAPAA-AIKATOIMI YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	17 537	12 900	0	12 900	24 238	-11 338
Toimintakulut	-226 763	-216 086	0	-216 086	-205 281	-10 805
Toimintakate (netto)	-209 226	-203 186	0	-203 186	-181 044	-22 142
Poistot	-77 739	-66 200	0	-66 200	-65 597	-603
Tehtävän kokonaiskust.	-286 964	-269 386	0	-269 386	-246 641	-22 746

=valtuustoon nähden sitovat erät

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

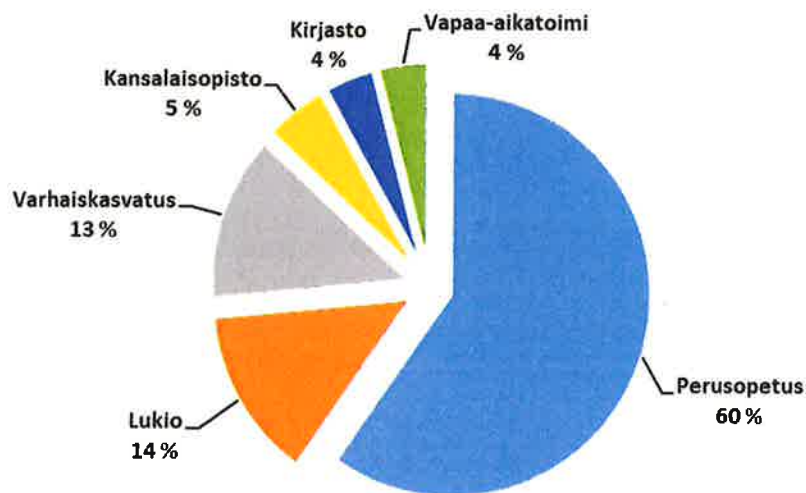
Talous

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	741 974	628 860	0	628 860	900 143	-271 283
Toimintakulut	-4 780 909	-5 047 376	0	-5 047 376	-5 080 027	32 651
Toimintakate (netto)	-4 038 935	-4 418 516	0	-4 418 516	-4 179 883	-238 633
Poistot	-312 711	-288 100	0	-288 100	-286 633	-1467
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-4 351 645	-4 706 616	0	-4 706 616	-4 466 516	-240 100

Sivistyslautakunnan alaisen toiminnan kokonaiskustannukset ylittivät talousarvion 32 651 €:lla. Ylitys selittyy kokonaisuudessaan yhdellä odottamattomalla vuosien 2015-2018 aikana kertyneellä, nyt vuodelle 2018 selvitettäväksi kirjatulla, vammaisopetuksen laskutuksella. Kustannusyksiköiden pienet talousarvioylitykset tasapainottuivat muuten toisten yksiköiden paremmalla toteutumalla. Sivistystoimen tehtävän kokonaiskustannukset alittivat talousarvion 240 100 €:lla, pääosin arviota parempien toimintatuottojen ansiosta.

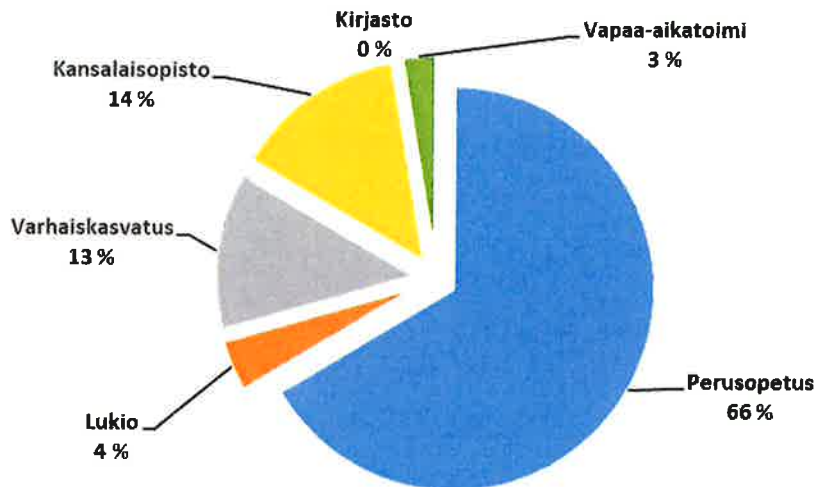
Sivistyslautakunnan toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin 2018:

Perusopetus	3 036 016
Lukio	698 924
Varhaiskasvatus	676 145
Kansalaisopisto	257 755
Kirjasto	205 906
Vapaa-aikatoimi	205 281
	-5 080 027

Sivistyslautakunnan toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin 2018:

Perusopetus	598 452
Lukio	37 111
Varhaiskasvatus	114 355
Kansalaisopisto	125 987
Kirjasto	0
Vapaa-aikatoimi	24 238
	900 143

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: tekninen johtaja ja teknisen lautakunnan jäsenet

Yhdyskuntatekniset palvelut

Tulosalueeseen kuuluvat maankäyttö- ja kaavoitus, liikenneväylät ja yleiset alueet, jätehuolto ja kuljetus- ja työvälineet sekä pelastuslaitos ja väestönsuojelu. Palo- ja pelastustoimi on siirtynyt 1.1.2004 Pohjois-Savon Pelastuslautakunnan alaisuuteen ja henkilöstö Kuopion kaupungin palvelukseen. Jätehuollon yhteistyö toimii maakunnan rajat ylittävällä tavalla. Jätteiden keräämisen hoitaa Jätekuukko Oy. Yhteistyöelimenä eri kuntien välillä toimii jätehuollon neuvottelukunta. Kuntien yhteinen jätelautakunta on aloittanut toimintansa 1.1.2011 – isäntäkuntana toimii Kuopion kaupunki.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Investointisuunnitelman mukaisesti infran rakentaminen	Asiakastyytyväisyys	Investointisuunnitelmien mukaisten investointien toteutus	Toteutunut
Teiden ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon tason pitäminen lähes nykytasolla	Asiakastyytyväisyys	Mahdollisimman hyvä asiakastyytyväisyys niukenevien taloudellisten resurssien puitteissa	Toteutunut vaihtelevasti (haasteelliset sääolosuhteet)
Asemakaavamutokset	Työn eteneminen	Kirkonkylän asemakaavamutokset valmistuu v. 2018	Työ käynnissä, valmistuu keväällä 2019
Yleiskaavoitustyön jatkaminen	Työn eteneminen	- Juojärven osayleiskaavan päivityksen toteutus v. 2018	Työ käynnissä, maanomistajakuulemiset keväällä 2019
Asiakastyytyväisyyskysely koskien yhdyskuntateknisiä palveluita	Tulosten vertailu aiempiin kyselyihin.		Kyselyä ei toteutettu vuonna 2018

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Teiden ja yleisten alueiden rakentaminen ja saneeraaminen investointisuunnitelman mukaisesti	Investointimäärärahojen toteutuminen, asiakastyytyväisyys	Kunnan infrastruktuurin ja maankäytön kehittäminen strategian mukaisesti	Toteutunut
Teollisuusalueen kaavoitus ja kadun rakentaminen	Työn eteneminen	Lainvoimainen Katu rakennettu v. 2018	Toteutunut Tie rakennettu 2018, päällystys jäi v. 2019
Jalkakäytävien liukauden- torjunta	Liukastumisonnettomuuksien seuranta vuosittain	Liukastussonnettomuksia 0 kpl/vuosi	0 liukastumisonnettomuutta vuonna 2018
Potkuriuran jättäminen jalkakäytävän ulkoreunaan	Asiakastyytyväisyys	Hiekoituksen toteutus siten, että potkuriura on aina käytettävissä (ohjeistus)	Toteutunut pääosin

Tehtävänä on kaavojen ja maankäyttösuunnitelmien laatiminen niin, että asukkaille turvataan hyvä elinympäristö tarjoamalla laadukkaita ja kohtuuhintaisia rakennuspaikkoja niin taajamassa kuin haja-alueellakin. Keskeisenä tehtävänä on huolehtia katujen ja yleisten alueiden pitämisestä toimivina, turvallisina ja ympäristöltään viihtyisinä sekä varmistaa yhdyskuntarakenteen kehittyminen tavoitteiden mukaisesti – kunnossapito pääosin omalla kalustolla (kuorma-auto + traktori) ja osin ulkoistettuna (mm. viikonloppuauraus). Kunta varaa tarvittavat määrärahat pelastuspalveluiden ostoon sekä vuokraa paloaseman tilat Kuopion kaupungille.

Jalkakäytävät ja kevyen liikenteen väylät hiekoitetaan ja ulkoreunaan jätetään hiekoittamaton kaistale potkurin käyttäjille. Esteetön liikkuminen mahdollistetaan jalkakäytävillä ja kevyen liikenteen väylillä mm. pyörätuolilla.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta toteutetaan kunnanvaltuuston linjaamien periaatteiden ja kunnanhallituksen hyväksymän toimeenpano-ohjeen mukaisesti. Toimintaan liittyviä riskejä kartoitetaan ja työsuojelutoimenpitein pyritään ehkäisemään riskien toteutumista. Myös kalustohankintojen kautta pyritään lisäämään työturvallisuutta ja vähentämään riskejä.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	128 983	81 200	0	81 200	95 465	-14 265
Toimintakulut	-616 316	-639 045	0	-639 045	-609 316	-29 729
Toimintakate (netto)	-487 333	-557 845	0	-557 845	-513 851	-43 994
Poistot	-307 390	-255 500	0	-255 500	-249 132	-6 368
Tehtävän kokonaiskust.	-794 723	-813 345	0	-813 345	-762 983	-50 362
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Kiinteistötoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kiinteistöosakeyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt, muut osakeyhtiöt, asunnot ja huoneistot, rakennukset ja rakenteet, kiinteistönhuoltopalvelut sekä maa- ja metsätilat. Vuonna 2018 on toimeenpantu vuokraosakeyhtiöiden sulautuminen.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Energiakatselmukset / energian kulutuksen seuranta	Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Toteutunut vaihtelevasti
Tuottamattomien ja tarpeettomien kiinteistöjen myynti	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä tuottamattomat kiinteistöt	Ei toteutunut
Puun myynti	Myynnin toteutuminen	Vuosittain määriteltävä myynnin tavoitetaso	Toteutunut
Kunnan omistamien maa- ja metsäalueiden myynti	Myynnin toteutuminen	Omaisuuksien realisointi versus lainanotto	Toteutunut osittain

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2018-2020	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Myyntiin laitettujen asuntojen myynnin seuranta	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä kaikki myynnissä olevat huoneistot	Ei toteutunut

Pohjois-Savon Isännöinti Oy hoitaa kunnan omistuksessa olevien asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöosakeyhtiöiden isännöinti- ja kirjanpito palvelut – ko. yhtiöt kuuluvat kuntakonserniin. Kunta myy kunnossapito- ja talonmiespalvelut ko. yhtiöille. Vuonna 2017 on aloitettu kuuden asunto-osakeyhtiön sulautuminen yhden hallinnon alle ja yhtiö on aloittanut toimintansa vuoden 2018 alusta.

Kunta huolehtii omistamiensa kiinteistöjen ja huoneistojen kunnossapidosta, ylläpidosta, rakentamisesta ja rakennuttamisesta. Kustannukset siirretään todellisten kustannusten mukaan käyttäjille (käyttäjä maksaa kulut). Kunnan omistamassa kiinteistökannassa on saneeraustarvetta johtuen osin ikääntymisestä (mm. toimintakeskus/työtoiminta ja toimintakeskus/päivätoiminta).

Toiminnan painopisteenä on saada kunnan omistamat kiinteistöt kuntoon – tuottamattomista kiinteistöistä on tarkoitus luopua. Haasteena on resurssipula ja niukkenevat määrärahat.

Metsätilojen hoitoa ja hakkuuta koskevat palvelut ostetaan Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savolta – metsiä hoide-
taan ja hakataan metsätaloussuunnitelman mukaisesti (Tuusniemen kunnan metsätaloussuunnitelma 2013 –
2022). Tuusniemen kunnan metsäomaisuutta on tuloutettu etupainotteisesti ja hakkuutyö on saavuttanut sen
tilan, että tuloutus on pienenemässä huomattavasti ja kuluja on muodostumassa ennallistamistöistä johtuen.

Sivistystoimen kanssa yhteistyössä nimetään liikunta-alueiden vastaava hoitaja, jolla on kokonaiskäsitys liikuntapaikkojen hoitamisesta. Peruskorjauksissa/kunnossapidossa huomioidaan esteetön liikkuminen (inva-luiskat, ovileveydet, kynnykset ym.). Kunnan kiinteistöjen sisäilmaongelmat ratkaistaan sisäilmaselvityksin/tarvit-tavin korjauksin.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta toteutetaan kunnanvaltuuston linjaamien periaatteiden ja kunnanhallituksen hyväksymän toimenpideohjeen mukaisesti. Toimintaan liittyviä riskejä kartoitetaan ja työsuojelutoimenpitein pyritään ehkäisemään riskien toteutumista. Myös kalustohankintojen kautta pyritään lisäämään työturvallisuutta ja vähentämään riskejä.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 123 765	1 142 139	-228 000	914 139	798 743	115 396
Toimintakulut	-1 103 799	-1 058 828	187 000	-871 828	-846 338	-25 490
Toimintakate (netto)	19 966	83 311	-41 000	42 311	-47 596	89 907
Poistot	-44 644	-66 300	0	-66 300	-62 080	-4 220
Tehtävän kokonaiskust.	-24 678	17 011	-41 000	-23 989	-109 676	85 687
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta luo neuvonnan, lupakäsittelyn ja valvonnan keinoin edellytykset hyvälle rakentamiselle ja tätä kautta toimivalle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle.

Vuodesta 2017 alkaen ei kunnalla ole ollut enää lakisääteisiä valtionapuviranomaistehtäviä. Kunnan on kuitenkin pitänyt hoitaa lain mukaiset maksatukset ja rahatilaukset vuoden 2018 loppuun.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vähentää keskeneräisten rakennushankkeiden määrää	Keskeneräisiä rakennushankkeita syyskuu 2016 272 kpl, joista vanhentuneita 87 kpl	Pyritään vanhentuneiden lupien määrän vähentämiseen suunnittelukauden kuluessa alle puoleen	Ei toteutunut

=valuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Taksojen pitäminen nykytasolla	Tulokehityksen seuraaminen	Rakennusvalvonnan tulot 80 %	Taksoja ei olla nostettu. Rakennusvalvonnan tulot eivät toteudu tavoitetason mukaisesti

Kuntaliiton suositusten mukaan rakennusvalvonnan tulojen tulisi vastata menoja 100 %:sti – taksat ovat kuitenkin ennallaan, vuoden 2017 tasolla.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	27 482	35 500	0	35 500	25 235	10 265
Toimintakulut	-50 710	-50 855	0	-50 855	-38 719	-12 136
Toimintakate (netto)	-23 228	-15 355	0	-15 355	-13 484	-1 871
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-23 228	-15 355	0	-15 355	-13 484	-1 871

Ympäristöpalvelut

Seurataan ympäristön tilaa ja kehitystä yleisesti ja lupamenettelyn avulla. Puututaan havaittuihin epäkohtiin ja kuntalaisten ilmoituksiin.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Lain edellyttämien jätevesijärjestelmien kuntoon saattaminen	Lupahakemusmäärien seuranta	Kiinteistöjen jätevesien käsittely on lain edellyttämällä tasolla.	Resurssipulan takia ei tarkastuksia voida tehdä riittävästi

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Nopeuttaa lupahakemuksen käsittelyä	Lupapäätösten käsittelyaika	Lupapäätös yhdessä kuukaudessa	Ympäristölupien toteutunut käsittelyaika keskimäärin 50 päivää

Asiakaspalaute ohjaa toimintaa oikeaan suuntaan.

Lupakäsittelyn nopeutetulla aikataululla vältetään tilanteet, joissa lupahakemuksen mukaiset toimenpiteet on ehditty aloittaa ennen hakemuksen käsittelyä.

Talous

Ympäristöpalvelut	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5 679	10 000	0	10 000	3 620	6 380
Toimintakulut	-18 878	-17 579	0	-17 579	-19 883	2 304
Toimintakate (netto)	-13 199	-7 579	0	-7 579	-16 263	8 684
Tehtävän kokonaiskust.	-13 199	-7 579	0	-7 579	-16 263	8 684
=valtuustoon nähden sitovat erät						

Yksityistiet

Yksityistieavustuksilla helpotetaan yksityisten talouksien ja tiekuntien kustannuspaineita, joita syrjäseudulla asuminen aiheuttaa. Avustamalla yksityisteitä ehkäistään omalta osaltaan maaseudun autioitumista.

Lautakunnan ei ole valinnut vuodelle 2018 tietoisuusjaostoa, eikä ole tehnyt vuoden aikana tiekuntien perustamisia eikä yksiköintejä. Kunta osallistuu omistamiensa maiden osalta tieyksikkömaksuihin.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT**Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet**

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tieavustusmäärärahat pyritään sopeuttamaan taloudellisen tilanteen mukaan, jakoperusteet määritellään vuosittain (edellytyksenä tiekunta, avustettava vähimmäispituus 500 – 1000 m)	Määrärahojen jaon toteutuminen	Jakaa koko avustussumma	Toteutunut

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Valtuuston myöntämien tieavustusmäärärahojen jakaminen	Jaettu avustusmäärä	Jakaa koko avustussumma	Toteutunut

Tieavustuksilla helpotetaan taajaman ulkopuolella asuvien tienhoitokustannuksia ja näin luodaan tasapuolisuutta verrattuna taajaman kiinteistöihin. Avustusmäärärahoja on vähennetty aiemmista vuosista kunnan niukkeneviin talousresursseihin perustuen. Samalla on muutettu jakoperusteita – avustusta jatkossa vain tiekunnille.

Talous

Yksityistiet	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-34 292	-33 693	0	-33 693	-30 645	-3 048
Toimintakate (netto)	-34 292	-33 693	0	-33 693	-30 645	-3 048
Tehtävän kokonaiskust.	-34 292	-33 693	0	-33 693	-30 645	-3 048
=valtuustoon nähden sitovat erät						

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

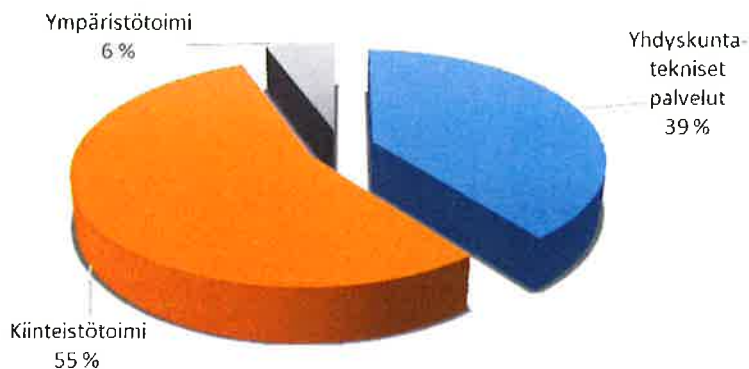
Teknisen lautakunnan alaisuuteen kuuluvat kunnan tekninen toimi sekä ympäristötoimi. Vesihuoltolain muutoksesta johtuen vesihuoltolaitos on eriytetty 1.1.2016 alkaen kunnan kirjanpidossa omaksi kirjanpidolliseksi ta-
seyksiköksi, joka on esitetty kokonaisuutena kohdassa Vesihuoltolaitos. Suurimpia poikkeamia kustannuksissa olivat metsänmyyntitulojen toteutuminen (147 078 €). Puukauppatulojen tilitys kunnalle ei kerennyt vuoden 2018 kirjanpitoon, joten puukauppojen myyntitulot jäivät suunniteltua pienemmiksi. Kokonaisuutena katsottuna toimi-
alue pysyi talousarvion raameissa.

Talous

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 285 909	1 268 839	- 228 000	1 040 839	923 063	117 776
Toimintakulut	-1 823 995	-1 800 000	187 000	-1 613 000	-1 544 902	-68 098
Toimintakate (netto)	-538 086	-531 161	-41 000	-572 161	-621 839	49 678
Poistot	-352 034	-321 800	0	-321 800	-311 213	-10 587
Tehtävän kokonaiskust. =valtuustoon nähden sitovat erät	-890 120	-852 961	-41 000	-893 961	-933 052	39 091

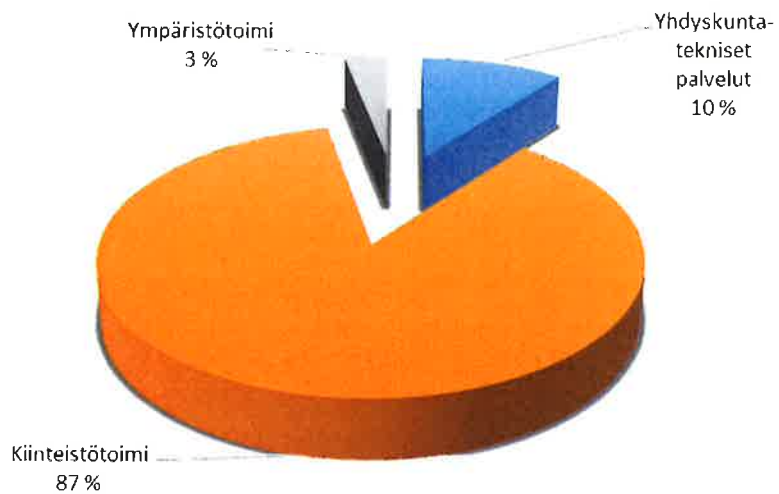
Teknisen toimen toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin:

Yhdyskuntatekniset palvelut	609 316
Kiinteistötoimi	846 338
Ympäristötoimi	89 248
	<u><u>1 544 902</u></u>

Teknisen toimen toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin:

Yhdyskuntatekniset palvelut	95 465
Kiinteistötoimi	798 743
Ympäristötoimi	28 855
	<u>923 063</u>

INVESTOINNIT 2018

MAA- JA VESIALUEET

Hankekuvaus: Tontteja myyty: Määrä-ala Pahkasalosta, myyntivoittoa maa-alueen myynnistä kertyi 4.688 €, joka kirjattiin käyttötaloustuloksi. Investointituloksi jää 112 €. Myyty: Vesi- ja viemäri liittymä 10.648 €. (kunta ostanut 3 liittymää Tulikallion seudun vesiosuuskunnalta, josta nyt 1 myyty edelleen).

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot					
Investointitulot	22 344	10 000		10 760	-760
Netto	22 344	10 000		10 760	-760

= valtuustoon nähden sitovat erät

OSAKKEET JA OSUUDET

Hankekuvaus: Myyty Kuopion kaupungille Monetra Pohjois-Savo Oy:n osakkeita 4 000 €. Ostettu Kuopion kaupungilta Järviseudun työterveys Oy:n osakkeita 2 000 €. Savon Kuituverkko Oy:n SVOP-sijoitus 148.800 €.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-41 093		-148 800	-150 800	2 000
Investointitulot		30 000		4 000	-26 000
Nettomenot	-41 093	30 000	-148 800	-146 800	-24 000

= valtuustoon nähden sitovat erät

IRTAIN OMAISUUS

KONEET JA KALUSTO

	TA 2018	MRM	Käyttö	Poikkeama
- Asiakirjahallintajärjestelmä	-30 000			-30 000
- Teknisen toimen kalustohankinnat	-10 000			-10 000

Hankekuvaus: Asiakirjahallintajärjestelmää ei hankittu v. 2018. Teknisen toimeen ei tehty kalustohankintoja.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-35 249	-40 000			-40 000
Investointitulot					
Nettomenot	-35 249	-40 000			-40 000

= valtuustoon nähden sitovat erät

HAJA-ASUTUSALUEIDEN INVESTOINTI AVUSTUS

Hankekuvaus: Maksettu Tulikallion seudun vesiosuuskunnalle avustusta.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot				-9 474	9 474
Investointitulot					
Nettomenot				-9 474	9 474

= valtuustoon nähden sitovat erät

MUU JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS**MUUT HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET**

	TA 2018	MRM	Käyttö	Poikkeama
Kunnantalon sisätilojen saneeraus	-10 000	10 000		
Tuusjärven päiväkotitilat	-30 000	-15 000	-46 403	1 403
Työsuojelukorjaukset	-10 000			-10 000
Yläkoulun kunnostuskorjaukset	-20 000	15 000	-28 457	-6 543
Yritystilojen saneeraus	-15 000	-15 000		
Terveyskeskus/sisäilmakorjaus		-100 000	-100 347	347
Palvelukeskus/sisäilmakorjaus		-95 000	-96 348	1 348
Eläinlääkäritilojen remontti			-11 615	11 615

Hankekuvaus: Tuusjärven päivähoitotilat: yhdistettiin kaksi vierekkäistä huoneistoa yhdeksi tilaksi, uusittiin keittiökalusteet toiseen huoneistoon, tehtiin pinta- ja piha-alueen remonttia.

Yläkoulun kunnostuskorjaus: mm. uusittiin isot ulkorappuset, korjattiin kuntosalin rappuset ja kaiteet, tiivistyskorjauksia fysiikan/kemian- ja biologian luokissa.

Terveyskeskus: mm. tiivistettiin neuvolan päädyn tiloja, yksi lääkärin vastaanottotila sekä ikkunoiden ja ovien liitoskohdat. Lääkärin vastaanottohuoneen laattalattia ja käsienpesuallas uusittiin.

Palvelukeskus: mm. Mäntykodin keittiön kunnostus, palvelukeskuksen matalan osan ulkoseinien ja yläpohjan seinien ja katon liittymäkohdat tiivistettiin.

Eläinlääkäritilat: Tuusniemen kunnan osuus eläinlääkäritilojen remonttiin.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-16 901	-85 000	-200 000	-283 170	-1 830
Investointitulot					
Nettomenot	-16 901	-85 000	-200 000	-283 170	-1 830

= valtuustoon nähden sitovat erät

TOIMITILAN INVESTOINTIVARAUS

Hankekuvaus: Tämä hanke ei toteutunut.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot		-850 000			-850 000
Investointitulot					
Nettomenot		-850 000			-850 000

= valtuustoon nähden sitovat erät

KIINTEAT RAKENTEET JA LAITTEET**MUUT KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET**

	TA 2018	MRM	Käyttö	Poikkeama
Retkeilyreitistöjen suunnittelu	-50 000			-50 000
Satama-alueen kehittäminen	-70 000		-16 801	-53 199
Moottorikelkkareitti	-21 000			-21 000
Valomainospylväs		-60 000	-45 591	-14 409

Hankekuvaus: Satama-alueen kehittäminen: Asennettiin uusi sähköpääkeskus tarvikkeineen, karavaanialueen viereisen nurmialueen salaojitus.

Valomainospylväs: Valomainospylväs sähkötarvikkeineen ja maansiirtotöineen.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-86 066	-141 000	-60 000	-62 392	-138 608
Investointitulot					
Nettomenot	-86 066	-141 000	-60 000	-62 392	-138 608

= valtuustoon nähden sitovat erät

LIIKENNEVÄYLIEN- JA KATUJEN SANEERAUS

Hankekuvaus: Teboilin parkkipaikan asfaltointi ja kaavateiden asfaltointi ja paikkaus.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot		-100 000		-71 290	-28 710
Investointitulot					
Nettomenot		-100 000		-71 290	-28 710

= valtuustoon nähden sitovat erät

KANKAALAN ALUEEN TIESTÖN JATKORAKENTAMINEN

Hankekuvaus: Tiestön jatkorakentaminen Kankaalan teollisuusalueelle yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Kankaalantien jatke 337.000 €, Kankaalan alueen jatkosuunnittelu 20.000 €.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-42 240				
Investointitulot					
Nettomenot	-42 240				

= valtuustoon nähden sitovat erät

TEOLLISUUSALUEEN INFRA

Hankekuvaus: Sepäntien jatkeen rakentaminen ja alueen suunnittelu.

Ostettu maa-alueita Matinpelto-tilasta ja lunastettu Kankaanpaikkatilasta määrä-ala.

Hankkeeseen saatu 106.119 € avustusta.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot		-350 000		-218 934	-131 066
Investointitulot				106 119	-106 119
Nettomenot		-350 000		-112 815	-237 185

= valtuustoon nähden sitovat erät

VESIHUOLLON INVESTOINNIT

VESIHUOLLON- JA VIEMÄRIHUOLLON TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

	TA 2018	MRM	Käyttö	Poikkeama
Vesi- ja viemärihuollon täydennyssuunnittelu	-40 000			-40 000

Hankekuvaus: Varaussuunnitelman mukaiset velvoitteet, vesilaitoksen ja viemärilaitoksen korjausinvestoinnit. Määrärahaa ei käytetty 2018.

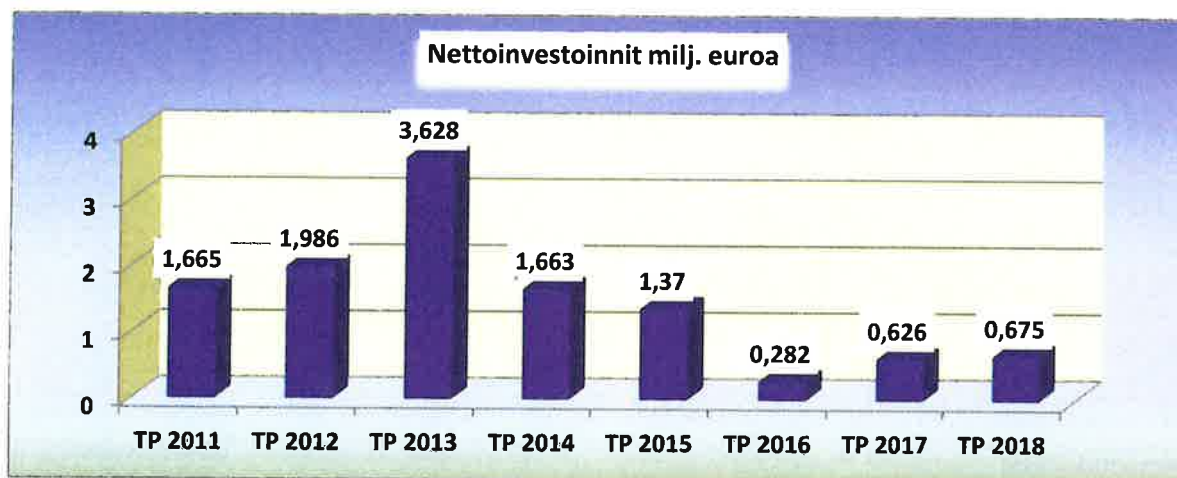
	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-426 950	-40 000			-40 000
Investointitulot					
Nettomenot	-426 950	-40 000			-40 000

= valtuustoon nähden sitovat erät

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

	<u>2 017</u>	<u>2018</u>	<u>MRM 2018</u>	<u>2 018</u>	<u>Tot.-%</u>
Investointikulut	-648 499	-1 606 000	-408 800	-796 060	-1 218 740
Investointituotot	22 344	40 000		120 879	-80 879
Nettoinvestoinnit	<u>-626 155</u>	<u>-1 566 000</u>	<u>-408 800</u>	<u>-675 181</u>	<u>-1 299 619</u>

Vesihuollon investointeja ei ole käytetty v. 2018. Investointituloissa on tonttien myyntituloja 112 €, Tulikallion seudun vesiosuuskunnalta ostetun vesi- ja viemäri liittymän myynti 10.648 € ja myyty Kuopion kaupungille Monetran Pohjois-Savon osakkeet 4.000 €. Saatua avustusta Tuusniemen teollisuus alueen infraan 106.119 €.

YHTIENVENTO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA (SIS. VESIHUOLTO)

	Sivov. taso	Määrärahat				Tuloarviot					
		Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Keskusvaalilitk.	B	16 178		16 178	7 495	8 683	14 300		14 300	4 873	9 427
Tarkastusltk.	B	14 594	3 000	17 594	17 685	-91					
Kunnanvaltuusto	B	40 104	20 000	60 104	63 515	-3 411					
Kunnanhallitus	B	2 062 003	297 341	2 359 344	2 261 001	98 343	1 393 510	310 328	1 703 838	1 685 410	18 428
Sosiaalilautakunta	B	14 211 632	322 000	14 533 632	14 193 694	339 938	1 410 810		1 410 810	1 707 954	-297 144
Sivistyslautakunta	B	5 047 376		5 047 376	5 080 027	-32 651	628 860	-228 000	628 860	900 143	-271 283
Tekninen ltk.	B	1 800 000	-187 000	1 613 000	1 544 902	68 098	1 268 839		1 040 839	923 063	117 776
Vesihuolto	N	200 000		200 000	191 678	8 322	307 600		307 600	336 709	-29 109
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		23 391 887	455 341	23 847 228	23 359 997	487 231	5 023 919	82 328	5 106 247	5 558 152	-451 905
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						8 500 000		8 500 000	7 833 021	666 979
Valtionosuudet	B						10 150 000		10 150 000	9 803 682	346 318
Korkotulot	B						5 000		5 000	2 686	2 314
Muut rahoitustulot	B						230 000		230 000	218 776	11 224
Korkokulut	B	61 800		61 800	56 924	4 876					
Muut rahoituskulut	B	20 000		20 000	16 228	3 772					
Satunnaiset erät	B										
Poistoeron muutos	B						111 116		111 116	111 116	
Varausten muutos	B										
YHTEENSÄ		81 800		81 800	73 152	8 648	18 996 116		18 996 116	17 969 281	1 026 835

	Sitov.	Määrärahat	Tuloarviot								
	taso	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
	N										
	B										
INVESTOINTIOSA											
KINTEÄ OMAISUUS	B										
Kunnanvaltuusto											
IRTAIN OMAISUUS	B	40 000	148 800	188 800	160 274	-28 526	10 000		10 000	10 760	-760
Kunnanhallitus osakkeet			148 800	148 800	150 800	2 000	10 000		10 000	10 760	-760
Kunnanhallitus (kalusto)		30 000		30 000		-30 000	30 000		30 000	4 000	26 000
Haja-asutusal.vesih.avustus							30 000		30 000	4 000	26 000
Tekninen ltk. (kalusto)		10 000		10 000	9 474	9 474					
TALONRAKENNUS	B	85 000	200 000	285 000	283 170	-1 830	-10 000				
Sivistysltk.		50 000	30 000	80 000	74 860	-5 140					
Yläkoulun kunnotuskorjaukset		20 000	15 000	35 000	28 457	-6 543					
Tuusjärven päiväkotitilat		30 000	15 000	45 000	46 403	1 403					
Tekninen ltk.		35 000	170 000	205 000	208 310	3 310					
Yritystilojen saneeraus		15 000	-15 000								
Kunnanviraston korjaukset		10 000	-10 000								
Työsuojelukorjaukset		10 000		10 000		-10 000					
Eiäinlääkäritilat					11 615	11 615					
Terveyskeskus/sisäilmakorjaus			100 000	100 000	100 347	347					
Palvelukeskus/sisäilmakorjaus			95 000	95 000	96 348	1 348					
JULKINEN KÄYTTÖM.	B	50 000		50 000		-50 000					
Retkelyreitojen suunnittelu		50 000		50 000		-50 000					

Sitov.		Määrärahat					Tuloarviot					Poikkeama	
tas	N	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Alkuperäinen talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama		
B		1 431 000		1 451 000	352 616	-1 098 384							
MUU JULK. KÄYTTÖM.		1 200 000		1 200 000	218 934	-981 066							
Kunnanhallitus		850 000		850 000		-850 000							
Toimitilan investointivaraus		350 000		350 000		-131 066							
Teollisuusalueen infra		21 000	60 000	81 000	45 591	-35 409							
Vapaa-ajatoimi			60 000	60 000	45 591	-14 409							
Valomainospylvä		21 000		21 000		-21 000							
Moottorikelkkareitti		170 000		170 000	88 091	-81 909							
Tekninen toimi		70 000		70 000	16 801	-53 199							
Satama-alueen kehittäminen		100 000		100 000	71 290	28 710							
Liikenneväylien saneeraus		40 000		40 000		-40 000							
VESIHUOLTO		40 000		40 000		-40 000							
Vesi- ja viemäri/täydennys		40 000		40 000		-40 000							
INVESTOINNIT YHT.		1 606 000	408 800	2 014 800	796 060	-1 218 740	40 000		40 000	120 879	25 240		
RAHOITUSOSA		625 000		625 000	625 000								
Antolainojen vähennys		625 000		625 000	625 000								
Pitkäaik. lainojen lyhennys													
Lyhytaik. lainojen muutos													
Oman pääoman muutoks.													
YHTEENSÄ		25 704 687	864 141	26 568 828	24 854 209	-722 861	24 060 035	82 328	24 142 363	23 648 312	600 170		

Sitovuus N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio B = bruttomääräraha/-tuloarvio

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN (SIS. VESIHUOLTO)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio- muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5 023 919	82 328	5 106 247	5 558 153	-451 906
Myyntituotot	3 025 854	30 000	3 055 854	3 505 440	-449 586
Maksutuotot	885 900		885 900	924 410	-38 510
Tuet ja avustukset	351 800	-30 000	321 800	356 811	-35 011
Muut toimintatuotot	760 365	82 328	842 693	769 643	73 050
Valmistus omaan käyttöön				1 849	-1 849
Toimintakulut	-23 391 887	-455 341	-23 847 228	-23 359 997	-487 231
Henkilöstökulut	-7 616 887	-12 000	-7 628 887	-7 228 221	-400 666
Palvelujen ostot	-13 474 726	-289 000	-13 763 726	-13 618 317	-145 409
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 036 871		-1 036 871	-1 086 584	49 713
Avustukset	-619 500	-44 000	-663 500	-704 557	41 057
Muut toimintakulut	-643 903	-110 341	-754 244	-722 318	-31 926
TOIMINTAKATE	-18 367 968	-373 013	-18 740 981	-17 801 844	-939 137
Verotulot	8 500 000		8 500 000	7 833 021	666 979
Valtionosuudet	10 150 000		10 150 000	9 803 682	346 318
Rahoitustuotot ja -kulut	153 200		153 200	148 309	4 891
Korkotuotot	5 000		5 000	2 685	2 315
Muut rahoitustuotot	230 000		230 000	218 776	11 224
Korkokulut	-61 800		-61 800	-56 924	-4 876
Muut rahoituskulut	-20 000		-20 000	-16 228	-3 772
VUOSIKATE	435 232	-373 013	62 219	-16 832	79 051
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 105 000		-1 105 000	-1 118 222	13 222
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot				56 311	-56 311
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	-669 768	-373 013	-1 042 781	-1 078 743	35 962
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	111 116		111 116	111 116	
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)					
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-558 652	-373 013	-931 665	-967 627	35 962

Verotulot olivat tilinpäätösvuonna yhteensä 7,83 milj. € ja toteutuivat 666.979 € talousarviota pienempänä. Verotuloista kunnallisveron tuotto oli 6,18 milj. €, kiinteistöveron tuotto 0,71 milj. € ja yhteistöveron tuotto 0,94 milj. €. Valtionosuudet toteutuivat 0,34 milj. € talousarviota pienempänä.

Rahoitustulot ja -menot olivat yhteensä 148.309 € ja toteutuivat 4.891 € pienempänä. Toteutumaan vaikutti eniten liian suurina arvioidut muut rahoitustuotot, korkotuotot, korkokulut ja muut rahoituskulut.

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio 2 018 €	Talousar- vio- muutokset 2018 €	Talousar- vio muutosten jälkeen €	Toteutuma 2018 €	Poik- keama 2018 €
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	435 232	-373 013	62 219	-16 832	79 051
Satunnaiset erät				56 311	-56 311
Tulorahoituksen korjauserät				-5 088	5 088
Tulorahoitus yhteensä	435 232	-373 013	62 219	34 391	27 828
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 606 000	-408 800	-2 014 800	-796 060	-1 218 740
Rahoitusosuudet invest.menoihin			0	106 119	-106 119
Pys. vastaavien hyöd. luovutustulot	40 000		40 000	19 848	20 152
Investoinnit yhteensä	-1 566 000	-408 800	-1 974 800	-670 092	-1 304 707
Toiminta ja investoinnit netto	-1 130 768	-781 813	-1 912 581	-635 701	-1 276 879
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 700 000		1 700 000		1 700 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625 000		-625 000	-625 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-55 768	-781 813	-837 581	-1 260 701	423 120

Tulorahoitus; Vuosikatteenä oli arvioitu 62 219 € (määrärahamuutokset huomioitu) ja toteutuma -16 832 €. Toteutuma alitti arvion 79 051 €.

Investoinnit; Investointien bruttototeutuma oli 796 060 €. Investointeihin kohdistuvien tuloerien jälkeen nettoinvestoinnit ovat 635 701 €.

Varsinaisen toiminnan ja investointien netto; muutoksen arvioitiin olevan vuoden aikana tehty aikana tehty muutokset huomioiden -1 912 581 €. Investointien toteutuminen oli kuitenkin 1 304 707 € arvioitua pienempi ja siitä syystä varsinaisen toiminnan ja investointien netto oli -1 276 879 €.

Lainakannan muutokset; Pitkäaikaisia lainoja on lyhennetty 625 000 €.

Vaikutus maksuvalmiuteen; Rahoitusosan toteutumisen mukaan edellä esitetyt rahoituserät vaikuttavat maksuvalmiuteen ja rahavarojen muutokseen 1 260 701 €.

Maksuvalmiuden muutos koostuu seuraavaista eristä; toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos 11 182 €, saamisten muutos -294 974 € ja korottomien velkojen muutos 574 497 €, josta tulee rahavarojen muutos -290 705 €.

Rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden alussa 2 087 377 € (rahoitusarvopaperit 58 726 €) ja vuoden lopussa 1 117 381 € (rahoitusarvopaperit 58 726 €). Markkinaehtoisia talletuksia kunnalla ei ollut 31.12.2018.

TULOSLASKELMA ulkoinen

	2018	2017	<i>muutos</i>
Toimintatuotot			
Myyntituotot	1 728 038,13	1 544 396,23	183 641,91
Maksutuotot	924 410,27	953 730,69	-29 320,42
Tuet ja avustukset	356 810,91	267 462,92	89 347,99
Muut toimintatuotot	657 276,08	600 511,39	56 764,69
Toimintatuotot yhteensä	3 666 535,39	3 366 101,22	300 434,17
Valmistus omaan käyttöön	1 849,39	4 470,52	-2 621,13
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-7 228 220,88	-6 873 267,51	-354 953,37
Palkat ja palkkiot	-5 560 549,27	-5 234 542,76	-326 006,51
Henkilösivukulut	-1 667 671,61	-1 638 724,75	-28 946,86
Eläkekulut	-1 436 795,01	-1 417 433,99	-19 361,02
Muut henkilösivukulut	-230 876,60	-221 290,76	-9 585,84
Palvelujen ostot	-11 840 694,13	-11 240 088,17	-600 605,96
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 075 038,94	-993 333,43	-81 705,51
Avustukset	-704 556,50	-774 858,34	70 301,84
Muut toimintakulut	-621 718,77	-543 701,99	-78 016,78
Toimintakulut yhteensä	-21 470 229,22	-20 425 249,44	-1 044 979,78
Toimintakate	-17 801 844,44	-17 054 677,70	-747 166,74
Verotulot	7 833 020,55	8 392 213,61	-559 193,06
Valtionosuudet	9 803 682,00	9 870 262,00	-66 580,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	2 686,42	4 689,06	-2 002,64
Muut rahoitustuotot	202 672,50	194 481,80	8 190,70
Korkokulut	-56 924,45	-67 601,15	10 676,70
Muut rahoituskulut	-124,48	-1,37	-123,11
Vuosikate	-16 831,90	1 339 366,25	-1 356 198,15
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 118 221,52	-1 109 283,44	-8 938,08
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot	56 311,00	0,00	56 311,00
Satunnaiset kulut	0,00	-99 851,01	99 851,01
Tilikauden tulos	-1 078 742,42	130 231,80	-1 308 825,23
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	111 115,92	111 115,92	0,00
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Rahastojen lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-967 626,50	241 347,72	-1 308 825,23

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	17,1 %	16,5 %
Vuosikate/Poistot, %	-1,5 %	120,7 %
Vuosikate, euroa/asukas	-7	516
Asukasmäärä	2 555	2 595

RAHOITUSLASKELMA

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-16 831,90	1 339 366,25
Satunnaiset erät	56 311,00	-99 851,01
Tulorahoituksen korjauserät	-5 088,39	-41 135,53
	<u>34 390,71</u>	<u>1 198 379,71</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-796 059,84	-648 498,88
Rahoitusosuudet investointimenoihin	106 119,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	19 848,38	63 479,68
	<u>-670 092,46</u>	<u>-585 019,20</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-635 701,75	613 360,51
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625 000,00	-625 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	<u>-625 000,00</u>	<u>-625 000,00</u>
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.varojen ja pääomien muutokset	11 182,29	-21 871,30
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	-294 974,14	93 321,10
Korottomien velkojen muutos	574 497,62	-41 592,11
	<u>290 705,77</u>	<u>29 857,69</u>
Rahoituksen rahavirta	-334 294,23	-595 142,31
Rahavarojen muutos	-969 995,98	18 218,20
Rahavarat 31.12.	1 117 380,80	2 087 376,78
Rahavarat 1.1.	2 087 376,78	2 069 158,58
	<u>-969 995,98</u>	<u>18 218,20</u>

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1000 €	236	-1 198
Investointien tulorahoitus, %	-2,4 %	206,5 %
Lainanhoitokate	0,1	2,0
Kassan riittävyys, pv	18	35
Asukasmäärä	2 555	2 595

VASTAAVAA	tp 2018	tp 2017
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	615 843,29	697 484,43
	615 843,29	697 484,43
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 648 778,66	1 622 888,65
Rakennukset	7 617 585,68	7 796 766,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 968 290,77	3 170 048,90
Koneet ja kalusto	131 532,18	243 134,77
Muut aineelliset hyödykkeet	15 099,74	15 099,74
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	2 844,15	44 391,79
	12 384 131,18	12 892 330,71
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 475 728,39	7 328 928,39
Muut lainasaamiset	111 340,41	111 340,41
	7 587 068,80	7 440 268,80
Pysyvät vastaavat yhteensä	20 587 043,27	21 030 083,94
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	15 124,09	20 899,86
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Muut vaihto-omaisuus	0,00	0,00
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	52 556,92	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	434 688,80	316 410,19
Lainasaamiset	0,00	2 000,00
Muut saamiset	138 869,90	70 925,07
Siirtosaamiset	757 589,44	699 395,66
	1 331 148,14	1 088 730,92
III Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	58 726,18	58 726,18
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 058 654,62	2 028 650,60
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 501 085,86	3 176 107,70
VASTAAVAA	23 103 253,22	24 227 091,50

VASTATTAVAA		2018	2017
A OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	10 398 531,95	10 398 531,95	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 528 791,07	5 287 443,35	
Tilikauden yli-/alijäämä	-967 626,50	241 347,72	
	14 959 696,52	15 927 323,02	
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET			
Poistoero	2 254 650,54	2 365 766,46	
C PAKOLLISET VARAUKSET			
Eläkevaraukset	0,00	0,00	
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
Lahjoitusrahastojen pääomat	15 124,09	20 899,86	
Muut toimeksiantojen pääomat	18 235,18	7 052,89	
	33 359,27	27 952,75	
E VIERAS PÄÄOMA			
I Pitkäaikainen			
Lainat rahoitus-ja vak.laitoksilta	3 050 000,00	3 675 000,00	
II Lyhytaikainen			
Lainat rahoitus-ja vak.laitoksilta	625 000,00	625 000,00	
Saadut ennakot	40 341,09	37 408,16	
Ostovelat	707 982,26	595 748,83	
Muut velat	145 152,75	127 534,75	
Siirtovelat	1 287 070,79	845 357,53	
	2 805 546,89	2 231 049,27	
Vieras pääoma yhteensä	5 855 546,89	5 906 049,27	
VASTATTAVAA	23 103 253,22	24 227 091,50	
TASEEN TUNNUSLUVUT			
Omavaraisuusaste, %	74,6	75,6	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	27,3	27,1	
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	27,3	27,1	
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4 561	5 529	
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 785	2 089	
Lainakanta 31.12., 1000 €	3 675	4 300	
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 438	1 624	
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	111	111	
Kunnan asukasmäärä 31.12.	2 555	2 647	

Konsernituloslaskelma, €	2018	2017
Toimintatuotot	12 041 960	11 995 257 *
Toimintakulut	-29 957 961	-28 695 226
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	70 694	69 167
Toimintakate	-17 845 307	-16 630 802
Verotulot	7 800 592	8 392 214
Valtionosuudet	10 199 474	10 166 157 *
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	11 600	17 396
Muut rahoitustuotot	204 327	199 743
Korkokulut	-114 352	-128 265
Muut rahoituskulut	-18 969	-16 250
	82 606	72 623
Vuosikate	237 364	2 000 192
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunn.mukaiset poistot	-1 740 032	-1 703 526
Arvonalentumiset	-4 193	
Satunnaiset erät	16 471	-99 638
Tilikauden tulos	-1 490 389	197 028
Tilinpäätössiirrot	40 142	32 763
Tilikauden verot	-651	-4 230
Laskennalliset verot	-1 083	-2 771
Vähemmistöosuudet	5 301	-3 843
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 446 681	218 947

*vertailuvuoden tietoja
korjattu

Konsernirahoituslaskelma, €

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	237 364	2 000 192
Satunnaiset erät	16 471	-99 638
Tilikauden verot	-651	-4 230
Tulorahoituksen korjauserät	-140 925	-97 714
	<u>112 259</u>	<u>1 798 610</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 478 469	-1 372 669
Rahoitusosuudet investointimenoihin	117 822	26 759
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	222 272	79 854
	<u>-1 138 376</u>	<u>-1 266 055</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 026 116	532 555
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	7 454	0
	<u>7 454</u>	<u>0</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	680 613	233 932
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-833 598	-838 995
Lyhytaikaisten lainojen muutos	463	-3 214
	<u>-152 523</u>	<u>-608 277</u>
Oman pääoman muutokset	390	79 351
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	49 488	-21 193
Vaihto-omaisuuden muutos	13 962	-1 730
Saamisten muutos	-360 242	80 926
Korottomien velkojen muutos	772 449	-7 214
	<u>475 658</u>	<u>50 790</u>
Rahoituksen rahavirta	330 979	-478 137
Rahavarojen muutos	-695 138	54 418
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 705 417	3 475 788
Rahavarat 1.1.	3 400 554	3 421 370
	<u>-695 138</u>	<u>54 418</u>

Konsernitase, €

VASTAAVA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	157 477	139 175
Muut pitkävaikutteiset menot	636 736	767 964
Ennakkomaksut	6 287	8 267
	<u>800 500</u>	<u>915 407</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 897 805	1 829 377
Rakennukset	15 001 051	15 292 278
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 167 864	3 389 429
Koneet ja kalusto	782 383	953 129
Muut aineelliset hyödykkeet	58 523	56 782
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	286 852	310 404
	<u>21 194 477</u>	<u>21 831 399</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	988 255	1 502 697
Muut osakkeet ja osuudet	951 262	680 237
Joukkovelkakirjalainasaamiset	3 738	
Muut saamiset	19 260	14 081
	<u>1 962 515</u>	<u>2 197 015</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	23 957 493	24 943 820
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	61 551	58 127
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	48 659	51 476
Muut toimeksiantojen varat	238 561	277 744
	<u>348 771</u>	<u>387 348</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	59 613	73 130
Keskeneräiset tuotteet	2 904	3 727
Ennakkomaksut	378	0
	<u>62 895</u>	<u>76 857</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	52 557	0
Siirtosaamiset	47	228
	<u>52 604</u>	<u>228</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	687 795	569 248
Lainasaamiset	0	2 000
Muut saamiset	241 522	218 531
Siirtosaamiset	976 762	805 633
	<u>1 906 078</u>	<u>1 595 412</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	10 000	10 000
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	58 726	58 726
Muut arvopaperit	506	605
	<u>69 232</u>	<u>69 331</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 636 185	3 406 457
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4 726 994	5 148 284
VASTAAVA	29 033 258	30 479 452

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	10 399 737	10 399 777
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	200 613	200 367
Muut omat rahastot	1 079 478	1 549 688
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 656 906	5 467 859
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 446 681	218 947
	15 890 053	17 836 638
VÄHEMMISTÖOSUUDET	347 272	356 616
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	347 640	297 110
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	62 701	59 457
Lahjoitusrahastojen pääomat	49 056	51 673
Muut toimeksiantojen pääomat	31 538	22 772
	143 295	133 903
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	7 563 325	7 902 380
	7 563 325	7 902 380
Lyhytaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	898 120	885 586
Saadut ennakot	163 120	125 736
Ostovelat	1 161 451	1 020 459
Liittymismaksut ja muut velat	174 691	240 630
Siirtovelat	2 338 173	1 675 360
Laskennallsiet verovelat	6 117	5 034
	4 741 672	3 952 805
Vieras pääoma yhteensä	12 304 997	11 855 185
VASTATTAVAA	29 033 258	30 479 452

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilinpäätös 2018 on laadittu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamien ohjeiden ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (2.5.2017) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (25.10.2016) mukaisesti.

- 1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston 17.12.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 jälkeen valmistuvien investointien osalta. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Kunnalla ei ole johdannaissopimuksia

- 2) Esittämistavan muutokset
Ei muutoksia

- 3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin
Rahoituslaskelmalla esitettyä toiminnan ja investointien rahavirran kertymää korjattu vertailuvuoden osalta. Oikaisusta maininta laskelmalla.
- 4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus
Ei ilmoitettavaa
- 5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut ja virheiden korjaukset
Ei olennaisia tapahtumia

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Osakkuusyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä asunto-osakeyhtiöt Tuusniemen Peltotie ja Keskipiha. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä yksi säätiö, jossa Tuusniemen kunnalla yksin on määräysvalta.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Tytäryhteisöjen kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen rakennusten ja rakennelmien poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Konsernirakenteessa tapahtuneet muutokset

Kunnan omistamat asunto-osakeyhtiöt Tuusniemen Nahkuri, Tuusniemen Harju, Turula Harjutie, Turula Kenttätie ja Turula Keskitie sekä Kiinteistö Oy Tuusniemen Haapapuisto ovat sulautuneet uudeksi Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulaksi 1.1.2018.

Poikkeavat tilikaudet

Tytäryhteisö Tuusniemen Kehittämissäätiö sr ja osakkuusyhteisö Tuusniemen Aluelämpö Oy on yhdistetty konsernitilinpäätökseen vuoden 2017 tiedoilla.

Esittämistapaa koskevat muutokset ja oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Tuusniemen kunnan osuus Savon koulutuskuntayhtymän yksikköhintarahoituksesta on muutettu esitettäväksi konsernituloslaskelman kohdassa valtionosuudet. Korjaus on tehty myös vertailuvuoden tietoihin konsernituloslaskelman kohtiin toimintatuotot ja valtionosuudet. Oikaisusta maininta laskelmalla.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Yleishallinto	446 797	69 352	391 084	52 685
Sosiaali- ja terveystoimet	10 217 953	9 876 972	1 689 626	1 508 512
Opetus- ja kulttuuritoimet	1 000 518	1 274 768	885 305	739 695
Tekninen- ja ympäristötoimet	80 188	780 714	403 824	775 864
Vesihuolto	296 696	289 346	296 696	289 346
Muut palvelut	0	0		
Kunnan toimintatuotot yhteensä	12 042 152	12 291 152	3 666 535	3 366 101

7) Verotulojen erittely

	2018	2017
Kunnan tulovero	6 182 300	6 658 745
Osuus yhteisöveron tuotoista	938 822	955 766
Kiinteistövero	711 898	777 703
Verotulot yhteensä	7 833 021	8 392 214

8) Valtionosuuksien erittely

	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	9 858 828	9 900 813
SiiTä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseaus	2 564 364	2 527 548
Järjestelmämuutoksen taseaus		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-55 146	-30 551
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	9 803 682	9 870 262

9) Palvelujen ostojen erittely

	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	9 522 813	8 917 439
Muiden palvelujen ostot	2 317 881	2 322 649
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	11 840 694	11 240 088

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä

Tuusniemen kunta tukee valtuustoryhmiä vain luovuttamalla vastikkeetta kunnantalon kokoustiloja ja niiden laitteistoa ryhmien omien kokousten pitämiseen.

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt uuden poistosuunnitelman 17.12.2012 § 50. Uusittu poistosuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2013 alusta alkaen niin, että poistoaikojen muutokset koskevat vuoden 2013 alusta alkaen ja sen jälkeen valmistuvia investointeja. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksen mukaan käytetään poistoaikojen alarajoja ja pidempi poistoaika on perusteltava hankekohtaisesti. Vanhat investoinnit poistetaan vanhoilla poistoperusteilla loppuun.

Poistosuunnitelma 1.1.2013 alkaen

Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	2-5 vuotta*	Tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5-20 vuotta*	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
- ATK-ohjelmat	2-5 vuotta*	Tasapoisto
- Muut	2-5 vuotta*	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
- Hallinto- ja laitosrakennukset	20-50 vuotta	Tasapoisto
- Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
- Asuinrakennukset	30-50 vuotta	Tasapoisto
- Talousrakennukset	10-20 vuotta	Tasapoisto
- Vapaa-ajan rakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
- Kadut, tiet, torit ja puistot	15 %	Menojäännös
- Sillat, laiturit, ja uimalat	10 %	Menojäännös
- Muut maa- ja vesirakenteet	10 %	Menojäännös
- Vedenjakelu- ja viemäriverkostot	7 %	Menojäännös
- Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 %	Menojäännös
- Laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 %	Menojäännös
- Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	Menojäännös
Koneet ja kalusto		
- Kuljetusvälineet	4-7 vuotta	Tasapoisto
- Liikkuvat työkonet	5-10 vuotta	Tasapoisto
- Terveystuonon laitteet	5-15 vuotta	Tasapoisto
- ATK-laitteet	3-5 vuotta	Tasapoisto
- Muut laitteet ja kalusteet	3-5 vuotta	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
- Luonnonvarat	Käytön mukaan	
- Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoaikaa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoaikaa	

*erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta, erityisperustelut hankekohtaisesti

Pienet, pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, kirjataan kunnassa vuosikuluiksi. Pysyvien vastaavien poistolaskennassa 31.12. olevat investointihankkeet, joiden menojäännösarvo on alle 1.000 euroa, poistetaan vuosittain kertapoistona.

Poistoajat vanhoista investoinneista:

31.12.2012 mennessä tehdyt hankinnat, Kvalt 13.11.1996 § 49

Aineettomat hyödykkeet		
- ATK-ohjelmat	3 vuotta	Tasapoisto
- Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
- Muut pitkäaikaiset menot	3-10 vuotta(*1)	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset		
- Asuinrakennukset	Puiset 40v/kiviset 50v	Tasapoisto
- Hallinto- ja laitosrakennukset	Puiset 40v/kiviset 50v	Tasapoisto
- Tehdas- ja tuotantorakennukset	Puiset 40v/kiviset 50v	Tasapoisto
- Muut rakennukset	30 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
- Maa- ja vesirakenteet	15-20 vuotta	Tasapoisto
- Vedenjakeluverkosto	10 %	Menojäännös
- Viemäriverkko	10 %	Menojäännös
- Kaukolämpöverkko	10 %	Menojäännös
- Vesi- ja viemäriverkoston koneet ja laitteet	15 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto		
- Kuljetusvälineet	10 vuotta	Tasapoisto
- Muut koneet ja kalusto	5 vuotta	Tasapoisto
- ATK-laitteet	3 vuotta	Tasapoisto
- Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
- Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
- Erikoisajoneuvot	15-20 vuotta(*2)	Tasapoisto
- Erikoiskalusto	10-15 vuotta(*2)	Tasapoisto

*1)Lisäys poistosuunnitelmaan Kvalt. 26.4.2000 § 18

*2)Lisäys poistosuunnitelmaan Kvalt 4.10.2001 § 65

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	295 241	283 556		
Lisäykset tilikaudella	48 996	11 685		
Vähennykset tilikaudella	0	0		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	344 237	295 241		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	1 869	4 989		
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Vähennykset tilikaudella	-1 869	-3 184		
Muut pakolliset varaukset 31.1.	0	1 805		

*) sisältää ns. vanhojen eläkkeiden eläkevastuun ja varhennetun eläkealenneman korvaukseksi myönnettyt eläkkeet

- 13) Toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja muihin toiminta-kuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	14 703	47 394	4 688	47 394
Rakennusten myyntivoitot	0	0		0
Koneiden ja kaluston myyntivoitot	659	1 256		1 210
Osakkeiden myyntivoitot	259	4 023		
Muut myyntivoitot	401	0	401	
Myyntivoitot yhteensä	16 022	52 673	5 088	48 604
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	0	0		
Koneiden ja kaluston myyntitappiot	0	0		
Muut myyntitappiot	926	7 469		7 469
Myyntitappiot yhteensä	926	7 469	0	7 469

- 14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Satunnaiset tuotot				
Muut satunnaiset tuotot	63 670	2 189	56 311	
Satunnaiset tuotot yhteensä	63 670	2 189	56 311	0
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	47 198	99 851		99 851
Satunnaiset kulut yhteensä	47 198	99 851	0	99 851

* Kunnan tuotoissa Savon kuituverkon saneerausohjelman mukainen jako-osuus.

- 15) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	180 647	169 495
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	15 715	15 715
Yhteensä	196 362	185 210

- 16) Erittely poistoeron muutoksista

	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	111 116	111 116
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (- tai +)		
Poistoeron muutokset yhteensä	111 116	111 116

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

- 17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, jos tällaisia menoja on aktivoitu

Ei ilmoitettavaa

- 18) Arvonkorotukset

Ei ilmoitettavaa

- 19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	Aineet- tomat oikeudet	Muut pit- kävaikuttei- set menot	Ennako- maksut	tp 2018 Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		697 484		697 484
Lisäykset tilikauden aikana		21 089		21 089
Rahoitusosuudet tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella aikana				
Siirrot erien välillä				0
Tilikauden poisto		-102 730		-102 730
Arvonlennukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	615 843	0	615 843
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	615 843	0	615 843
Olennaiset lisäpoistot				
Erittely olennaisista lisäpoistoista				

Aineelliset hyödykkeet	Maa ja vesi- alueet	Rakennuk- set	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut ja aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesk.er.h	tp 2018 Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 622 889	7 796 767	3 170 049	243 135	15 100	44 392	12 892 331
Lisäykset tilikauden aikana	26 298	271 555	220 199				518 052
Rahoitusosuudet tilikaudella							0
Vähennykset tilikaudella aikana	-10 760						-10 760
Siirrot erien välillä	10 352		31 196			-41 548	0
Tilikauden poisto		-450 736	-453 153	-111 603			-1 015 492
Arvonlennukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 648 779	7 617 586	2 968 291	131 532	15 100	2 844	12 384 131
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 648 779	7 617 586	2 968 291	131 532	15 100	2 844	12 384 131
Olennaiset lisäpoistot							
Puretut rakennukset							

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	92 849	103 274	21 295	31 943
Muut maa- ja vesialueet	1 802 685	1 726 103	1 627 483	1 590 946
Maa- ja vesialueet yhteensä	1 895 534	1 829 377	1 648 779	1 622 889

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset					tp 2018
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 249 255	971 854	1 595 353	512 467	7 328 928
Lisäykset				150 800	150 800
Rahoitusosuudet					0
Vähennykset				-4 000	-4 000
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	4 249 255	971 854	1 595 353	659 267	7 475 728
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjapitoarvo 31.12.	4 249 255	971 854	1 595 353	659 267	7 475 728

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					tp 2018
	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöiltä	Muut laina- saamiset muilta	Saamiset muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0	111 340	0		111 340
Lisäykset					0
Rahoitusosuudet					0
Vähennykset					0
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	0	111 340	0	0	111 340
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjapitoarvo 31.12.	0	111 340	0	0	111 340

Omistukset muissa yhteisöissä

20-22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt							tp 2018
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)			
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilik. voitosta/ tappiosta	
Tytäryhteisöt							
Tuusniemen Teollisuus Oy	Tuusniemi	100,00	100,00	123	135	15	
Koy Tuusniemen Turula	Tuusniemi	100,00	100,00	1 856	53	-35	
Tuusniemen Virastotalo Oy	Tuusniemi	81,63	81,63	1 717	25	-1	
Tuusniemen Kehittämisyhtiö sr	Tuusniemi	100,00	100,00	616	0	-3	
As Oy Hoikanranta	Tuusniemi	53,38	53,38	133	0	-1	
Kuntayhtymät							
Pohjois-Savon sairaanh. piirin Ky	Kuopio	1,46	1,46	1 376	5 852	-295	
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,75	0,75	473	205	27	
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	1,09	1,09	10	82	0	
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	0,82	0,82	77	215	-5	
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,55	0,55	10	0	0	
Osakkuusyhteisöt							
Tuusniemen Aluelämpö Oy	Tuusniemi	50,00	50,00	296	34	7	
Koillis-Savon Vesi Oy	Tuusniemi	40,20	40,20	108	650	31	
Kiint. Oy Tuusniemen Meijerinranta	Tuusniemi	25,19	25,19	59	1	0	
As Oy Hietaranta	Tuusniemi	33,33	33,33	209	0	0	
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt							
Koy Tuusniemen Keskipiha	Tuusniemi	40,30	40,30	53	1	1	
As Oy Tuusniemen Peltotie	Tuusniemi	43,75	43,75	490	1	-1	
Yhteensä				7 606	7 254	-259	

23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä

Saamisten erittely	2018		2017	
	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		8 769		3 960
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset		0		0
Siirtosaamiset		0		0
Yhteensä	0	8 769	0	3 960
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on on jäsenenä				
Myyntisaamiset		2		0
Muut saamiset		0		0
Siirtosaamiset		0		5
Yhteensä	0	2	0	5
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		0		0
Siirtosaamiset		0		0
Yhteensä	0	0	0	0
Saamiset yhteensä	0	8 771	0	3 965

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä	169 646	188 272	137 206	190 188
Siirtyvät korot muilta	0	0	0	0
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	42 265	37 204	30 000	25 000
EU-tuet ja avust, valtionosuudet	9 282	14 044	0	0
ELY-keskus, I-S AVI /tuet	0	0	0	0
Perusturva lisälaskutus kuntiin	19 608	6 843	0	0
TVR/Työnantajan työttömyysvak.	1 769	20 646	0	20 646
TVR/Työntekijän työttömyysvak.	0	3 734	0	3 734
P-S Pelastuslaitos/KELA ensihoito	8 497	18 917	389	7 037
Siilinjärven kunta/maaseutuhallinto	3 806	3 285	3 806	3 285
Perhe-/laitoshoidon korvaukset	0	0	0	0
Siilinjärven kunta/ympäristöterv.huolto	0	3 588	0	3 588
Palosuojarahasto/avustus paloasema	0	0	0	0
Kuopion Kaupunki/perusterv. tasaus	563 706	408 764	563 706	408 764
Muut tulojäämät	158 184	96 513	22 482	37 154
Tulojäämät yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	976 761	801 810	757 589	699 395

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

- 25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	10 399 777	10 398 532	10 398 532	10 398 532
Lisäykset tilikaudella		1 245		
Vähennykset (ero kons.tp)	-40			
Peruspääoma 31.12.	10 399 737	10 399 777	10 398 532	10 398 532
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 1.1.	200 367	200 367		
Lisäyksen tilikaudella	246			
Vähennyksen tilikaudella				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 31.12.	200 613	200 367	0	0
Muut omat rahastot				
Muut omat rahastot 1.1.	1 549 687	1 511 583		
Siirrot rahastoon		30 656		
Siirrot rahastosta	-470 209			
Muutokset (elim.ym)		7 447		
Muut omat rahastot 31.12.	1 079 478	1 549 687	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 467 861	5 211 264	5 287 444	5 158 647
Siirto edelliseltä tilikaudelta	218 947	135 715	241 348	128 797
Edellisen tilik. oikaisu	-29 902	120 882		
Edellisten tilik. Yli/alijäämä 31.12.	5 656 906	5 467 861	5 528 791	5 287 444
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 446 681	218 947	-967 626	241 348
Oma pääoma yhteensä	15 890 053	17 836 639	14 959 697	15 927 323

- 26) Erittely poistoerosta

	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	2 254 650,54	2 365 766,46
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero		
Poistoero yhteensä	2 254 650,54	2 365 766,46

- 27) Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 275 000	1 525 000
Liittymismaksut		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 275 000	1 525 000

- 28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista
Ei ilmoitettavaa

- 29) Pakollisiin varauksiin merkityt erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	344 237	295 241		
Rakennuksen arvon alaskirjaus	0	0		
Muut pakolliset varaukset	0	1 869		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	344 237	297 110		

- 30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

	2018		2017	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot		0		144
Ostovelat		1155		11
Liittymismaksut ja muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	1155	0	156
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		1198		279
Liittymismaksut ja muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	1198	0	279
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyht.				
Ostovelat		0		484
Yhteensä	0	0	0	484
Vieras pääoma yhteensä	0	2353	0	919

- 31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkilimiitti
Ei ilmoitettavaa

- 32) Muut velat – erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin
Ei ilmoitettavaa

- 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Valtionosuusennakot/tuloennakot	74 411	47 395		36 226
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	1 341 766	1 305 730	745 189	674 285
Menojäämäpalkat	1 720	75 201		
Korkojaksotukset	25 627	28 514	10 327	13 174
KuEI, VaEI, vakuutusmaksuvelat	267 563	93 251	130 067	93 251
Laskutusten palautuksen jäsenkunnille	4 087	16 689		
Muut menojäämät	622 998	108 579	401 488	28 421
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 338 173	1 675 359	1 287 071	845 358
Siirtovelat yhteensä	2 338 173	1 675 359	1 287 071	845 358

4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

- 34) Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	0	96 193	0	

35-37) Kunnan antamat muut vakuudet lajeittain eriteltynä

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	24 526	24 526		
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	202	202		
<i>Yhteensä</i>				
Kuntakonserniin kuuluvien yht. puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Pantatut arvopaperit				
<i>Yhteensä</i>				
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Pantatut arvopaperit				
<i>Yhteensä</i>				
<i>Vakuudet yhteensä</i>	24 728	24 728	0	0

38) Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2052 asti	293 439	276 741		
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	73 868	73 574		
-sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				
 Leasingvastuut yhteensä	34 685	117 946	2 850	59 727
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	18 502	81 955	2 130	59 727
-siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	0	853		
<i>Yhteensä</i>	328 124	394 687	2 850	59 727
Leasingsopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			804 000	804 000
Jäljellä oleva pääoma			622 095	650 235
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 802 929	2 049 429	760 875	1 007 375
Jäljellä oleva pääoma	1 089 828	1 216 702	304 136	386 460

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	14 826 082	14 795 937
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	9 525	9 779

41) Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Sopimusvastuut				
Hankkeiden omarahoitussuudet (Sakky)	9 483	8 892		
Potilasvakuutusvastuu (P-S shp)	89 941	89 473		
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	<i>99 424</i>	<i>98 365</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	199 314	81 220	199 314	81 220
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	1 283 598	1 389 942	1 045 942	1 151 672
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit (P-S shp)	15 292	15 292		

4.5 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ei esitetä liitetietoja

4.6 Henkilöstöä tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

	2018	2017
Yleishallinto	24	23
Sosiaali- ja terveystoimi	79	78
Opetus- ja kulttuuritoimi	57	56
Yhdyskuntapalvelut (tekninen toimi)	17	17
Muut palvelut	3	3
<i>Yhteensä</i>	180	177

43) Tilikauden henkilöstökulut

	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	7 228 221	6 873 268
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	8 906	3 712
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	7 237 127	6 876 979

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetut luottamushenkilömaksut

	2018	2017
Suomen Keskusta	2 357	2 599
Kansallinen Kokoomus	251	502
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	357	542
Vasemmistoliitto	676	345
Perussuomalaiset	369	362
Vihreä liitto	306	178
Suomen Kristillisdemokraatit	0	46
<i>Yhteensä</i>	4 314	4 573

45) Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	9 578	6 725
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	4 029	5 628
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	13 607	12 353

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet
Ei ilmoitettavaa

VESIHUOLTOLAITOS

Tilivelvolliset: tekninen johtaja ja teknisen lautakunnan jäsenet

Vesihuoltolaitos vastaa riittävän ja hyvälaatuisen talousveden toimittamisesta ja jakelusta kunnanhallituksen vahvistaman vesilaitoksen toiminta-alueen asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi se vastaanottaa ja puhdistaa kunnanhallituksen vahvistaman viemärlaitoksen toiminta-alueen asiakkaiden verkostoon toimittamat jätevedet vähintään ympäristölupapäätöksen mukaiseen puhdistustasoon.

Veden toimittamiseen käytetään Hyvärilän vedenottamoa, jonka lisäksi vettä ostetaan Koillis-Savon Vesi Oy:ltä. Lisäksi vettä myydään Tulikallion Seudun vesiosuuskunnalle sekä Heinäveden kunnalle.

Jätevedet käsitellään Pakkasalon jätevedenpuhdistamolla, jonne jätevedet johdetaan Kirkonkylän, Hietarannan, Ritoniemen ja Pakkasalon alueilta (Tuusniemen kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta-alue) sekä Ruokosen (Pohjois-Tuusniemen vok:n toiminta-alue) että Tulikallion (Tulikallion Seudun vok:n alue) alueilta. Puhdistustoimintaa seurataan puhdistamolta ja Juojärvestä otetuilla vesinäytteillä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Viemäriverkoston vuotovesien määrän vähentäminen	Toteutuksen seuranta	Ympäristöluvan edellyttämälle tasolle	Vuotovesiä syntyy edelleen yksityisiltä kiinteistöiltä
Haja-asutusalueen viemäriverkoston/vesijohtoverkoston rakentaminen (Ei ole vesihuoltolaitoksella, kunnan omaisuutta)	Vesihuollon kehittämissuunnitelman toteutuksen seuranta	Laukka-ahon ja Tuusjärven alueiden viemäriverkoston täydennysrakentamisen toteutuminen, Etelä-Tuusniemen vesijohtoverkoston toteuttaminen. Avustaminen lopetettu vuoden 2016 alusta.	Ei ole ollut resursseja uuden verkoston rakentamiseen.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2018 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Jäteveden puhdistamon ympäristölupa	Lupaehtojen seuranta	Lupaehtojen noudattaminen	Lupaehdot on täytetty, puhdistustulos on saavutettu
Käyttöveden toimitusvarmuus	Toimintahäiriöt	Toimintahäiriöiden minimointi	Toimintahäiriöt pidetty minimissään
Viemäriverkoston toimivuus	Toimintahäiriöt	Toimintahäiriöiden minimointi	Toiminta häiriöitä ei ole ollut

Edellisen kerran taksoja on nostettu 5 %:lla vuonna 2015. Tämän jälkeen taksat ovat olleet ennallaan. Valtuusto sitoo nettomäärärahataso.

Talous

	TP 2017	TA 2018	Muutos	TA muut. jälkeen	Toteuma	Poikkeama
VESIHUOLTO YHTEENSÄ						
Toimintatuotot	329 016	307 600	0	307 600	336 709	-29 109
Toimintakulut	-175 302	-200 000	0	-200 000	-191 678	-8 322
Toimintakate (netto)	153 714	107 600	0	107 600	145 031	-37 431
Poistot	-91 953	-155 500	0	-155 500	-177 595	22 095
Tehtävän kokonaiskust.	61 761	-47 900	0	-47 900	-32 564	-15 336
=valtuustoon nähden sitovat erät						

VESIHUOLLON INVESTOINNIT**VESIHUOLLON- JA VIEMÄRIHUOLLON TÄYDENNYSRAKENTAMINEN**

	TA 2018	MRM	Käyttö	Poikkeama
Vesi- ja viemärihuollon täydennyssuunnitelu	-40 000			-40 000

Hankekuvaus: Varaussuunnitelman mukaiset velvoitteet, vesilaitoksen ja viemärlaitoksen korjausinvestoinnit. Määrärahaa ei käytetty 2018.

	TP 2017	Talousarvio 2018	MRM 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Investointimenot	-426 950	-40 000			-40 000
Investointitulot					
Nettomenot	-426 950	-40 000			-40 000

= valtuustoon nähden sitovat erät

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2018

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2018	2017	muutos
Liikevaihto	335 090,58	328 456,02	6 634,56
Valmistus omaan käyttöön	1 102,50	0,00	1 102,50
Liiketoiminnan muut tuotot	516,31	560,38	-44,07
Materiaalit ja palvelut	-128 406,96	-115 218,25	-13 188,71
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-87 890,62	-58 789,23	-29 101,39
Palvelujen ostot	-40 516,34	-56 429,02	15 912,68
Henkilöstökulut	-61 721,78	-58 669,25	-3 052,53
Palkat ja palkkiot	-48 727,49	-45 921,53	-2 805,96
Henkilösivukulut	-12 994,29	-12 747,72	-246,57
Eläkekulut	-11 513,10	-10 603,48	
Muut henkilösivukulut	-1 481,19	-2 144,24	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-177 594,84	-91 953,03	-85 641,81
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	-1 549,68	-1 415,01	-134,67
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-32 563,87	61 760,86	-95 427,23
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 103,64	-15 642,45	-461,19
Muut rahoitustuotot		0,00	
Kunnalle maksetut korkokulut		0,00	
Korvaus peruspääomasta/jäännöspos.	-16 103,64	-15 642,45	-461,19
Muut rahoituskulut		0,00	
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-48 667,51	46 118,41	-95 888,42
Satunnaiset tuotot ja -kulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-48 667,51	46 118,41	-95 888,42
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)			
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh (+)			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-48 667,51	46 118,41	-95 888,42
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-2,1	3,9	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-2,1	3,9	
Voitto, %	-14,5	14,0	

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Rahoituslaskelma v. 2018

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2018	2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyljäämä	-32 563,87	61 760,86
Poistot ja arvonalentumiset	177 594,84	91 953,03
Rahoitustuotot- ja kulut (sisäiset tuotot ja kulut)	-16 103,64	-15 642,45
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	128 927,33	138 071,44
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	0,00	-226 863,64
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	0,00	-226 863,64
Toiminnan ja investointien rahavirta	128 927,33	-88 792,20
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys muilta		
Antolainasaamisten vähennys muilta	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos lis-/väh+	0,00	0,00
Saamisten muutos kunnalta, lis-/väh+	-150 630,92	-8 738,42
Saamisten muutos muilta, lis-/väh+	20 404,10	77 367,48
Korottomien velkojen muutos kunnalta		
Korott.velkojen muutos muilta lis+/väh-	1 299,49	20 163,14
Rahoituksen rahavirta	-128 927,33	88 792,20
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.2018	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.2018	0,00	0,00
	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	208 575	10 706 vertailutieto korjattu
Investointien tulorahoitus, %		60,86
Lainanhoitokate		

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Tase 31.12.2018

Kirjanpidollinen taseyksikkö

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017	<i>muutos</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 385 963,68	1 563 558,52	-177 594,84
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset	507 600,41	541 234,49	-33 634,08
Kiinteät rakenteet ja laitteet	872 953,84	1 014 985,00	-142 031,16
Koneet ja kalusto	5 409,43	7 339,03	-1 929,60
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	0,00
SIJOITUKSET			
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	207 841,03	77 614,21	130 226,82
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00	0,00
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	207 841,03	77 614,21	130 226,82
Myyntisaamiset	47 305,30	68 875,79	-21 570,49
Saamiset kunnalta	159 369,34	8 738,42	150 630,92
Muut saamiset	1 166,39	0,00	1 166,39
	1 593 804,71	1 641 172,73	-47 368,02

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017	<i>muutos</i>
OMA PÄÄOMA	1 561 696,00	1 610 363,51	-48 667,51
Peruspääoma	1 547 857,02	1 547 857,02	0,00
Edell.tilikausien yli/alijäämä	62 506,49	16 388,08	46 118,41
Tilikauden yli/alijäämä	-48 667,51	46 118,41	-94 785,92
VIERAS PÄÄOMA	32 108,71	30 809,22	1 299,49
Pitkäaikainen			
Lainat kunnalta	0,00	0,00	0,00
Muut velat/liittymismaksut			
Lyhytaikainen			
Ostovelat	10 849,57	9 772,56	1 077,01
Muut velat	14 536,90	13 888,10	648,80
Siirtovelat	6 722,24	7 148,56	-426,32
	1 593 804,71	1 641 172,73	-47 368,02

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	98,0	98,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	9,5	9,4
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	14	63
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	Tp 2017	Alkuperäinen TA 2018	Muutos TA 2018	Muutettu TA 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
Liikevaihto	328 456	307 010	0	307 010	335 091	28 081
Vesi- ja jätevesimaksut (ulk.)	212 889	190 000		190 000	212 828	22 828
Vesihuollon liittymismaksut	0	5 000		5 000	7 190	2 190
Vesihuollon perusmaksut	61 369	69 000		69 000	61 850	-7 150
Jätteenkulj.-ja käsittelymaksut	12 510	10 000		10 000	11 139	1 139
Muut liiketoiminnan tuotot	2 018	2 790		2 790	3 418	628
Vesi- ja jätevesimaksut (sis.)	39 671	30 220		30 220	38 666	8 446
Liiketoiminnan muut tuotot	560	590	0	590	1 619	1 029
Materiaalit ja palvelut	-115 218	-137 779	0	-137 779	-128 407	9 372
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-58 789	-64 818		-64 818	-87 891	-23 073
Varastojen lis (+) tai väh (-)						0
Palvelujen ostot						
ulkoiset	-40 887	-65 131		-65 131	-27 869	37 262
sisäiset	-15 542	-7 830		-7 830	-12 648	-4 818
Henkilöstökulut	-58 669	-60 721	0	-60 721	-61 722	-1 001
Palkat ja palkkiot	-45 922	-47 411		-47 411	-48 727	-1 316
Henkilösivukulut	-12 748	-13 310		-13 310	-12 994	316
Muut toimintakulut	-1 415	0	0	0	0	0
ulkoiset	-1 415					0
sisäiset	0	0		0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-91 953	-155 500	0	-155 500	-177 595	-22 095
Liiketoiminnan muut kulut		-1 500		-1 500	-1 550	-50
Liikelylijäämä (-alijäämä)	61 761	-47 900	0	-47 900	-32 564	15 386
Rahoitustuotot ja -kulut	-15 642	-16 000	0	-16 000	-16 104	-104
Muut rahoitustuotot (kulut)						
Kunnalle maksetut korkokulut	0				0	0
Korvaus peruspääomasta	-15 642	-16 000		-16 000	-16 104	-104
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	46 118	-63 900	0	-63 900	-48 668	15 282

Tuusniemen kunta

Vesihuoltolaitos / Rahoitusosan toteutumisvertailu

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	Alkuperäinen TA 2018	Muutos TA 2018	Muutettu TA 2018	Toteutuma 2018	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikeliiketoiminta/alijäämä	-47 900		-47 900	-32 564	15 336
Poistot ja arvonalentumiset	155 500		155 500	177 595	22 095
Rahoitustuotot- ja kulut	-16 000		-16 000	-16 104	-104
Satunnaiset erät				0	0
Tulorahoituksen korjauserät				0	0
	91 600	0	91 600	128 927	37 327
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-40 000		-40 000	0,00	40 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin				0	0
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot				0	0
	-40 000	0	-40 000	0	40 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	51 600	0	51 600	128 927	77 327
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys muilta	0		0		0
Antolainasaamisten vähennys muilta	0		0		0
	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0		0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0		0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0		0	0	0
	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	51 600	0	51 600	128 927	77 327

TILINPÄÄTÖS 1.1.2018 - 31.12.2018

Tilinpäätöstä koskevat liitetiedot

1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty kunnan liitetiedoissa.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Rahoituslaskelman tunnuslukuosassa esitetyn toiminnan ja investointien rahavirran kertymän vertailuvuoden lukua on oikaistu.

Tuloslaskelman liitetiedot

6) Liikevaihto

sisältää ulkoiset ja sisäiset tulot	2018	2017
Vesilaitos	109 589,77	114 835,36
Viemärlaitos	225 500,81	213 620,66
yhteensä	335 090,58	328 456,02

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Hyödykkeet, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, kirjataan vuosikuluksi. Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät on esitetty kunnan liitetietojen kohdassa 11).

Taseen liitetiedot
Vastaavaa

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineelliset hyödykkeet							tp 2018
	Maa ja vesi- alueet	Rakennuk- set	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko- maksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.		541 234	1 014 985	7 339			1 563 558
Lisäykset tilikauden aikana							0
Rahoitusosuudet tilikaudella							0
Vähennykset tilikaudella aikana							0
Siirrot erien välillä							0
Tilikauden poisto		-33 634	-142 031	-1 930			-177 595
Arvonlennukset							
Poistamaton hankintameno 31.12.		507 600	872 954	5 409			1 385 963
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.		507 600	872 954	5 409			1 385 963
Olenneiset lisäpoistot							
Puretut rakennukset							

Vastattavaa

25) Oman pääoman erittely

	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	1 547 857,02	1 547 857,02
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	1 547 857,02	1 547 857,02
Edellisten tilikausien ylijäämä	62 506,49	16 388,08
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-48 667,51	46 118,41
Oma pääoma yhteensä	1 561 696,00	1 610 363,51

33) Siirtovelat

	2018	2017
Lyhytaikaiset		
Lomapalkkajaksotus	6 722,24	7 148,56
yhteensä	6 722,24	7 148,56

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2018	2017
Veden tuotanto	1	1
Jäteveden puhdistus	1	1
yhteensä	1	1

43) Tilikauden henkilöstökulut

	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	61 721,78	58 669,25
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0,00	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	61 721,78	58 669,25

HENKILÖSTÖKERTOMUS VUODELTA 2018 (Tp:n liitetieto nro 42-43-44)

HENKILÖSTÖPOLIITTISET PERIAATTEET

Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.12.2012/§ 51 kunnan henkilöstöohjelman ensimmäisen kerran, jota on päivitetty vuosittain kunnanhallituksessa. Henkilöstöohjelman päivittämistä on valmistellut syksyllä 2018 henkilöstöjärjestöjen edustajat ja keskushallinto. Siihen on lisätty uuden kuntastrategian ja KVTES:n mukaiset muutokset.

Henkilöstöohjelma 2019-2021 on käsitelty kunnan johtoryhmän kokouksessa 12.11.2018 ja YHTY-toimikunnassa 29.11.2018. Kunnanhallitus on hyväksynyt uuden päivitetyn henkilöstöohjelman liitteineen 10.12.2018 §:ssä 180.

Palvelujen tuotanto ja rakenne, taloudellinen tilanne ja strategia ohjasivat henkilöstön määrää. Palvelujen rakenteen suurimpana muutoksena vuoden 2016 alusta oli talous- ja palkkahallinnon ulkoistaminen, joka on nyt toiminut 3 vuotta Kuhilas Oy:n tuottamana palveluna.

Kuhilas Oy:n nimi muuttui, kun se yhtiöityi kesällä 2018 Monetra Pohjois-Savo Oy:ksi.

Palkkamenot olivat 5.538.402 €, ja ne nousivat edelliseen vuoteen 2,902 % pelkkien palkkojen osalta. Vakainainen henkilöstö lisääntyi 3 henkilöllä ja sen määrä oli sataa asukasta kohti 5,16 henkilöä.

Henkilöstön jaksamista tuettiin mm. työkykyä ylläpitävän toiminnan avulla. Ikääntyminen ja vähäinen vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus edellyttää henkilöstön jaksamiseen panostusta. Työkykyä ylläpitävänä toimintana olivat työergonomia, sulkapallo- ja sählyvuoro, liikunta- ja virkistysiltapäivät, rokotukset ja luennot, ensiapukoulutusta ei 2018 vuonna ollut.

Tuusniemen Tyky-hierontakortteja jaettiin henkilöstölle paikallisiin hierontapalveluihin. Vuonna 2016 (40 €) 105 kpl ja vuonna 2017 (40 €) 106 kpl, joista Tyky-kunto+ seteleitä 26 kpl ja Tuusniemen Tyky-kortteja 80 kpl sekä vuonna 2018 108 kpl, joista TYKY-kunto+seteleitä 28 kpl ja Tuusniemi Tyky-kortteja 80 kpl.

HENKILÖSTÖ

Koko vuoden palkansaajien määrä oli verottajan vuosi-ilmoituksessa 353, joka väheni edelliseen vuoteen 11,75 %. Vakainaista henkilöstöä oli 132 henkilöä ja vakinaisista viroista 31.12. oli avoimena hallintojohtajan virka, joka oli määräaikaaisesti täytetty.

42) PALVELUSUHTEIDEN MÄÄRÄ VAKINAINEN HENKILÖSTÖ:

Miehet ja naiset, kokoaikaiset ja osa-aikaiset erikseen

31.12.	Vakinaiset					Sijaiset ja määräaikaaiset					Palkkatuella		
	Kokoaikaiset		Osa-aikaiset		Yht.	Kokoaikaiset		Osa-aikaiset		Yht.	Työllistetyt		Yht.
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset		Miehet	Naiset	Miehet	Naiset		Miehet	Naiset	
2016	21	87	2	19	129	3	33	1	11	48	1,2	0,9	2,1
2017	17	92	4	16	129	3	32	0	10	45	1,7	1,7	3,4
2018	15	94	6	17	132	5	33	0	10	48	3,0	2,0	5,0
Muutos 2017 /2018					+3,0					+3,0			+1,6
Muutos-%					+2,33 %					+6,67 %			+47,06 %

Oppisopimussuhteisia v. 2018 oli määräaikaaisista työntekijöistä 5 naista 2,43 henkilötyövuotta ja 1 mies 0,36 henkilötyövuotta. 31.12.2018 osatyökyvyttömyyseläkkeellä 9 naista ja 3 miestä.

Sivutoimisia oli lähinnä opetushenkilöstössä.

Keski-ikä v. 2018	Miehet	Naiset
Kokoaikaiset	49,8	49,1
Osa-aikaiset	50,6	50,7
Palkkatuella	52,8	42,2

VAKINAISEN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA KESKI-ikä 31.12.

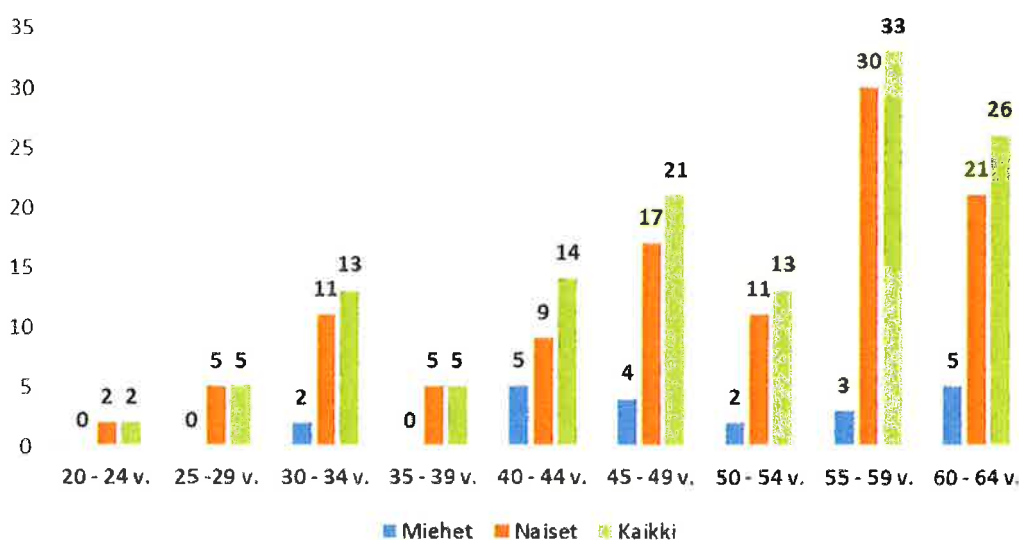
Työyksikkö	2016		2017		2018	
	Määrä	Keski-ikä	Määrä	Keski-ikä	Määrä	Keski-ikä
Kunnanvirasto	17	50,5	17	49,9	17	49,7
Keskuskeittiö	8	44,1	7	45,0	7	46,0
Koivukoti	8	40,9	8	45,2	9	43,8
Palvelukeskus	19	50,2	21	50,1	20	50,0
Kotipalvelu	18	51,6	17	50,8	18	50,3
Lasten päivähoito	13	50,8	13	51,8	13	50,0
Alakoulu	13	51,0	12	50,5	12	49,3
Yläkoulu	11	46,5	11	48,9	14	47,6
Lukio	4	40,0	4	40,7	4	46,0
Rakennus- ja tekninen henkilöstö	15	53,7	14	54,0	14	55,0
Toimintakeskus	3	51,7	5	53,0	4	51,0
Koko henkilöstön keski-ikä:		49,4 v		49,9 v		49,5 v

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä kunta-alalla koko maassa oli **45,8** vuotta v. **2017**.

YLEISIMMÄT AMMATTINIMIKKEET

Yleisimmät ammattinimikkeet vakinainen henkilöstö 2018

Nimike	Miehet	Naiset	Yhteensä
Lähihoitaja	3	27	30
Ryhmäperhepäivähoitaja	0	11	11
Tuntiopettaja (päätoimi)	3	6	9
Toimistos sihteeri	0	8	8
Laitoshuoltaja, siistijä	0	8	8
Peruskoulun luokanopettaja	1	5	6

Ikäprofiili vakinaisen henkilöstön osalta ryhmiteltynä viiden vuoden välein

Alle 50 v. (20 – 49-vuotiaat)

11 miestä

49 naista

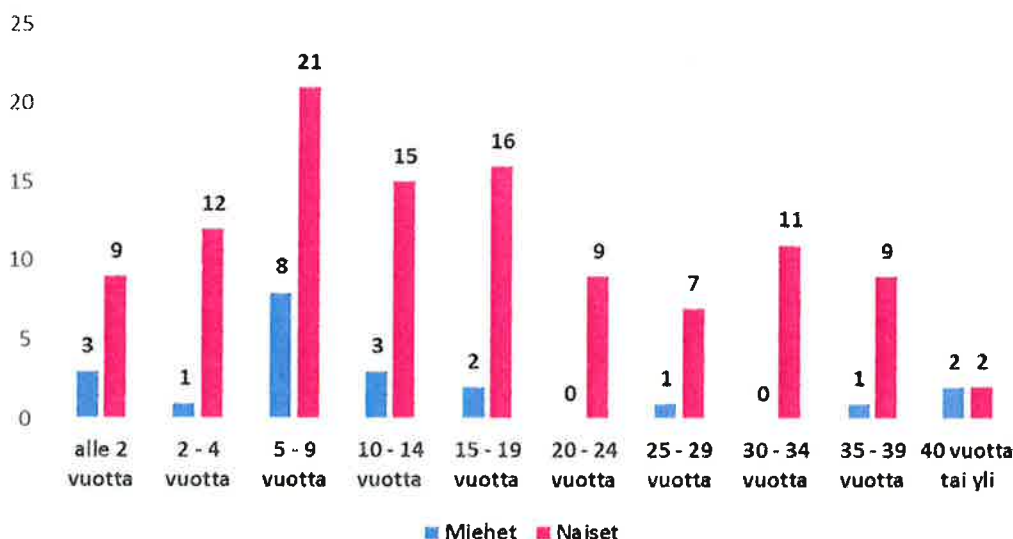
Yli 50 v. (50 – 64-vuotiaat)

10 miestä

62 naista

Vakinaisen henkilöstön työhistoria, palvelussuhteen pituus omalla työnantajalla

Henkilöstön lukumäärä palveluksessa olovuosien mukaan ryhmiteltynä

	Miehet	Naiset
Työhistoria, keskiarvo	12,9	16,2
Enintään 19 vuotta	17	73
20 vuotta tai yli	4	38

PALKALLISET VAPAAT JA KOULUTUKSET

Työntasaus- ja ylityövapaat / Etätyöpäivät	2016	2017	2018
Työntasaus- ja ylityövapaat	104	148	167
Etätyöpäivät	21	19	2

Ammattiyhdistysliiton luottamushenkilö- koulutus, työsuojelu	2016	2017	2018
Ammattiliitot	9	20	17
Työsuojelu	4	4	10

KOULUTUSSUUNNITELMAN MUKAINEN TYÖNANTAJAN JÄRJESTÄMÄ KOULUTUS

Koulutuskorvaukseen oikeuttava koulutus voi olla työnantajan toimesta työntekijöille annettavaa lisä- tai täydennyskoulutusta, esim. seminaarit ja konferenssit tai ulkopuolisen järjestämä kurssimuotoinen koulutus sekä sisäinen koulutus. Tärkeää on myös uusiin työtapoihin, koneisiin ja laitteisiin tai ohjelmistoihin liittyvä käyttäjäkoulutus, mikä myös oikeuttaa koulutuskorvaukseen. Myös lakisääteisten vaatimusten täyttämiseen tähtäävä koulutus, esim. työssä tarvittavien lupien suorittaminen, oikeuttaa koulutuskorvaukseen. Sen sijaan koulutuskorvauksen ulkopuolelle jää ammattiyhdistys- tai työsuojeluvaltuutetun koulutus, vapaa-ajalla käytävä koulutus sekä vesopäivät.

	Kokopäivän koulutus-			Koulutuspäivät /		
	päivät lkm			henkilö		
Työyksikkö	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Kunnanvirasto	74,0	88,0	54,0	4,4	5,1	3,2
Keskuskeittiö	13,0	43,0	22,0	1,6	6,1	3,1
Koivukoti	10,0	10,0	3,0	1,2	1,2	0,3
Palvelu- ja Toimintakeskus	14,0	16,0	36,0	0,7	0,6	1,5
Kotipalvelu	8,0	24,0	27,0	0,4	1,4	1,5
Lasten päivähoito	47,0	6,0	7,0	3,6	0,5	0,5
Alakoulu	48,0	22,0	14,0	3,7	1,9	1,2
Yläkoulu/Lukio	106,0	30,0	24,0	6,2	2,0	1,3
Rakennus- ja tekninen henkilöstö	21,0	26,0	27,0	1,4	1,8	1,9
YHTEENSÄ	341,0	265,0	214,0			

Koulutussuunnitelman mukaisia koulutuskorvaukseen oikeuttavia päiviä v. 2016 oli 338 koulutuspäivää ja koulutuskorvausta saatiin Työttömyysvakuutusrahastolta 5.677 euroa. Koulutuskorvauksen koko- ja osapäivän koulutuksia tunteina jäi ulkopuolelle 68 koulutuspäivää. Vastaavasti v. 2017 koulutuskorvaukseen oikeuttavia koulutuspäiviä oli 191 kpv ja korvausta saatiin 3.130 euroa sekä korvauksen ulkopuolelle jäi 138 kpv:ää. Koulutuskorvaukseen v. 2018 koulutuspäiviä oli 177 ja koulutuskorvaus 2.917 euroa. Myös v. 2018 koulutuspäiviä jäi korvauksen ulkopuolelle 90 koulutuspäivää.

OSAPÄIVÄN KOULUTUKSET TUNTEINA

Työyksikkö	2016	2017	2018
Kunnanvirasto	34,75	31,50	19,00
Keskuskeittiö	79,95	49,50	97,50
Koivukoti	121,00	76,75	115,50
Palvelu- ja toimintakeskus	128,00	186,25	155,00
Kotipalvelu	60,00	153,50	37,00
Lasten päivähoito	22,00	0,00	0,00
Alakoulu	7,00	0,00	0,00
Yläkoulu/Lukio	6,50	2,00	0,00
Rakennus- ja tekninen henkilöstö	62,00	12,00	0,00
TUNNIT YHTEENSÄ	521,20	511,50	424,00
Tunnit päiviksi	65 pv	64 pv	53 pv
Koko- ja osapäiviä yhteensä	406,0	329,0	267,0

VUOROTTELUVAPAA, PALKATON

Vuorotteluvapaita käytettiin eri työyksiköissä seuraavasti:

Työyksikkö	2016		2017		2018	
	Henkilö	Kalenteri-päivät	Henkilö	Kalenteri-päivät	Henkilö	Kalenteri-päivät
Kotipalvelu	0	0	0	0	0	0
Kunnanvirasto	1	131	1	90	0	0
Keskuskeittiö	1	238	0	0	0	0
Palvelukeskus	0	0	0	0	0	0
Lasten päivähoito	0	0	0	0	0	0
Alakoulu	1	102	0	0	0	0
Yläkoulu/Lukio	0	0	1	168	2	150
Toimintakeskus	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	3	471	2	258	2	150

PALKATTOMAT	2016	2017	2018
Virkavapaat ja työlomat	2017	2729	1346
Äitiys-, isyys- ja vanhempainlomat / hoitovapaat	72	187	333
Bonuslomat -85 % palkaton	33	49	54
Lomarahavapaat	20	62	150
Lisäksi omasta virasta/työstä toisen viranhoito	1813	955	1221

OPINTOVAPAA / OPPISOPIMUSKOULUTUS, PALKATON

Työyksikkö	2016		2017		2018	
	Henkilö	Kalenteri- päivät	Henkilö	Kalenteri- päivät	Henkilö	Kalenteri- päivät
Keskuskeittiö	2	90	2	17	1	2
Palvelukeskus	4	61	3	98	3	256
Lasten päivähoito	1	18	1	5	1	2
Alakoulu	0	0	1	120	0	0
Koivukoti	2	150	0	0	1	242
Lukio	1	136	0	0	0	0
YHTEENSÄ	10	455	7	240	6	502

LÄÄKINNÄLLINEN KUNTOUTUS, PALKATON

Työyksikkö	2016		2017		2018	
	Henkilö	Kalenteri- päivät	Henkilö	Kalenteri- päivät	Henkilö	Kalenteri- päivät
Keskuskeittiö	1	7	1	14	0	0
Palvelukeskus	1	7	0	0	0	0
Alakoulu	2	22	1	12	0	0
Yläkoulu	0	0	1	21	1	1
Rakennushenkilöstö	0	0	0	0	0	0
Kunnanvirasto	2	33	0	0	0	0
YHTEENSÄ	6	69	3	47	1	1

KUNTOUTUSTUKIELÄKE, PALKATON

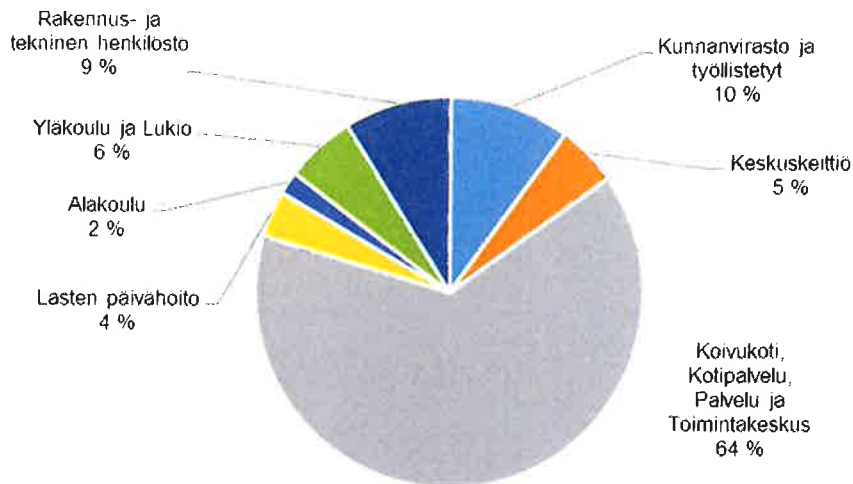
2018 Kuntoutustukieläkkeellä oli 5 henkilöä yhteensä 815 kalenteripäivää.

SAIRAUSPOISSAOLOT

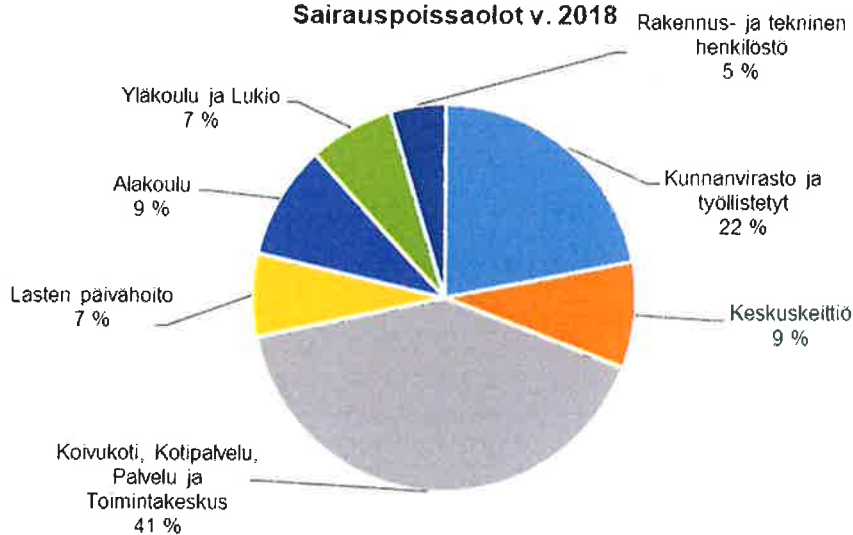
Sairauspoissaolojen lukumäärät (sis. myös sijaiset ja määräaikaaiset)

Työyksikkö	2016	2017	2018
Kunnanvirasto ja työllistetyt	382,0	295,0	611,0
Keskuskeittiö	43,5	149,0	246,0
Koivukoti, Kotipalvelu, Palvelu- ja Toimintakeskus	2.899,0	1.900,0	1.137,0
Lasten päivähoito	195,0	112,0	193,0
Alakoulu	203,0	56,0	265,0
Yläkoulu/Lukio	172,5	172,0	200,0
Rakennus- ja tekninen henkilöstö	210,0	260,0	128,0
YHTEENSÄ	4.105,0	2.944,0	2.780,0
KVTES, kuukausipalkkaiset	3802,0	2751,0	2531,0
OVTES, opettajat	303,0	193,0	249,0
Keskimäärin sairauspoissaolopäiviä v./henkilö	31,3	22,2	20,2
Henkilötyövuosien suhteessa/henkilö	26,6	17,8	16,7

Sairauspoissaolot v. 2017

Sairauspoissaolot v. 2018

Harkinnanvaraisia sairauslomia ei ole myönnetty

	2016	2017	2018
1-3 päivän todistuksettomat esimiehen myöntämät sairauslomat kalenteripäivät	342 pv	382 pv	379 pv
2/3-sairausajan palkalla sairauspoissaoloja	1.255 pv	870 pv	632 pv
Palkattomia sairauspoissaoloja	237 pv	367 pv	307 pv

PITKIÄ SAIRAUSSPOISSAOLOJA, JOISTA SAATIIN SAIRAUSPÄIVÄRAHAA KELALTA

	2016	2017	2018
Pitkät sairauspoissaolopäivät	3003	1844	1697
Lyhyet sairauspoissaolopäivät, ei Kela-korvausta	1102	1100	1083
YHTEENSÄ	4105	2944	2780

Vakinaisesta henkilöstöstä 31 henkilöllä ei ollut yhtään sairauspoissaolopäivää v. 2018. Vastaava luku v. 2017 oli 33 ja v. 2016 30 henkilöä.

SAADUT PÄIVÄRAHAKORVAUKSET (KELA JA VAK.YHTIÖ IF)

	2016	2017	2018
Sairauspäivärahat ja tapaturmakorvaukset yht. €	129.963	97.899	73.429

Kelan sairausvakuutuskorvaukset v. 2018 olivat 70.088 € ja IF:n työtapaturmakorvaukset 3.341 €.

PALKALLISET PERHEVAPAAT	2016		2017		2018	
	HIö	Pvt	HIö	Pvt	HIö	Pvt
Äitiysloma-ajat	1	86	0	0	2	171
Isyysloma-ajat	0	0	1	5	0	0
Tilapäinen hoitovapaa (alle 10-v. lapsi sairas)	30	108	25	93	20	57

Kunnanhallituksen päätös 16.11.2009 § 182 työkykyä ylläpitävänä ja edistävänä on otettu käyttöön aktiivisen puuttumisen seuranta sairauspoissaoloihin.

Sairauspoissaolojen raja-arvot, jolloin käydään tarvittaessa kahdenkeskinen keskustelu ja yhdessä sovittavat toimenpiteet käynnistetään, ovat 4 tai useampia lyhyitä (1 – 3 vrk) sairauspoissaoloja neljän kuukauden aikana, 1 yli 15 vuorokauden yhtäjaksoinen sairauspoissaolo tai kumulatiivisesti 12 kk:n aikana 15 vrk tai enemmän sairauspoissaoloja. Mikäli yhtäjaksoinen sairasloma jatkuu yli 30 vrk, selvitetään työntekijän työhön paluun tukemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Vuoden 2018 aikana edelleen jatkettiin aktiivisen aikaisen seuranta sairauspoissaoloissa.

1.1.2013 alkaen uusi kunnan henkilöstöohjelma velvoittaa hallintokuntia seuraamaan aktiivisen aikaisen puuttumisen toimintamallin toteutumisen tuloksia. Seuranta ylläpidetään 4 kk:n välein tulostettavilla sairauspoissaololistoilla, jotka esimies tulostaa seuranta varten.

Toimintamallin mukaan sairauspoissaoloihin on puututtu keskustelemalla työntekijän kanssa.

- Toimenpiteenä työntekijöiden terveyteen ja työssä jaksamiseen liittyen on keskusteltu fyysisen ja henkisen kuormituksen määristä työssä ja tietyissä tapauksissa ohjattu työterveyshuoltoon.
- Pyydetty työterveyshuollosta fyysisen ja psyykkisen haasteen vuoksi työkyvyn arviointeja.
- Käyty työterveyshuollon ja työntekijän kanssa kolmikantaneuvotteluja siitä, miten työtä voidaan keventää.
- Työnkuvaa ja työaikoja on muutettu niin, että työntekijät kokevat jaksavansa paremmin työssä.
- Apuvälineitä on hankittu tarpeen mukaan ja ergonomiakoulutusta on järjestetty.
- Ristiriitatilanteita on käyty läpi ja asioista keskusteltu.

Sairauslomat vähenivät edellisvuoteen verrattuna 164 päivää, mikä oli 5,57 %:n vähennys vuoden 2017 sairauspoissaoloihin. Pitkiä sairauspoissaoloja 2018 vuonna oli 147 sairauspäivää vähemmän kuin vuonna 2017.

TYÖ- JA TYÖMATKATAPATURMAT	2016	2017	2018
Tapaturmia lkm	5	10	2
Sairauspäiviä lkm	36	141	55
Työmatkatapaturmien lkm	3	2	1
Sairauspäiviä lkm	146	192	4
Ammattitauteja lkm	0	0	0
Sairauspäiviä lkm	0	0	0
Tapaturmia yhteensä	8	12	3
Sairauspäiviä yhteensä	182	333	59

43) HENKILÖSTÖMENOT / ASUKAS

Vuosi	Palkat €	Sos.maksut €	Yhteensä €	Asukasluku 31.12.	Henkilöstömenot/ asukas €
2016	5.497.337	1.866.155	7.363.492	2.647	2.782
2017	5.382.201	1.663.600	7.045.801	2.595	2.715
2018	5.538.402	1.667.675	7.206.077	2.555	2.820

Myyntipalveluna virkatehtäviä ulkopuolisille	2016	2017	2018
Psykologi	23.994	9.056	0
Toimistosihteeri	0	0	1.484

ELÄKEPÄÄTÖKSET**Vuoden aikana alkaneet uudet eläkkeet vakinainen henkilöstö**

Eläkemuoto	2016	2017	2018
Työkyvyttömyyseläke	0	3	1
Osatyökyvyttömyyseläke	6	3	3
Määräaikainen työkyvyttömyyseläke	1	9	1
Osa-aikaeläke	0	0	0
Vanhuuseläke	7	3	2
YHTEENSÄ	14	18	7

42) HENKILÖKUNTAMÄÄRÄ HENKILÖTYÖVUOSINA: Kuukausipalkkaiset, kokoaikaiset sekä osa-aikaiset kokoaikaisiksi muutettuna, lisäksi palkkatukityöllistetyt. Henkilötyövuosien laskennassa ei ole huomioitu palkattomia poissaoloja, vaan laskettu palkalliset keskeytykset ja työaika. Kesänuoret eivät sisälly laskentaan.

v. 2018	Kuukausipalkkaiset			Muutos 2017 / 2018 + / -
TOIMIALA	Kokoaikaiset	Osa-aikaiset kokoaikaisiksi	Yhteensä	
Julkinen hallinto	12,10	1,00	13,10	-1,02
Koulutyöntekijät / Lasten päivähoito	15,00	4,69	19,69	-3,12
Opettajat	26,08	10,10	36,18	+0,21
Sosiaalipalvelut	61,06	7,90	68,96	+5,36
Keskuskeittiö	7,12	2,12	9,24	+0,36
Kiinteistöt	12,11	0,50	12,61	-0,65
Muu palvelutoiminta	3,14	0,56	3,70	+0,35
Ympäristönhuolto	0,88		0,88	-0,07
Vesi- ja viemärilaitos	1,03		1,03	-0,18
Virkistys, kulttuuri, nuoriso	1,02		1,02	+0,19
Henkilötyövuotta	139,54	26,87	166,41	+1,43

v. 2017	Kuukausipalkkaiset			Muutos 2016 / 2017 + / -
TOIMIALA	Kokoaikaiset	Osa-aikaiset kokoaikaisiksi	Yhteensä	
Julkinen hallinto	13,05	1,07	14,12	-0,26
Koulutyöntekijät / Lasten päivähoito	16,82	5,99	22,81	+1,06
Opettajat	20,96	15,01	35,97	+3,96
Sosiaalipalvelut	58,17	5,43	63,60	+4,96
Keskuskeittiö	7,16	1,72	8,88	+1,07
Kiinteistöt	11,99	1,27	13,26	+0,08
Muu palvelutoiminta	2,43	0,92	3,35	+0,08
Ympäristönhuolto	0,95	-	0,95	-
Vesi- ja viemärilaitos	0,21	1,00	1,21	+0,03
Virkistys, kulttuuri, nuoriso	0,83	-	0,83	-0,02
Henkilötyövuotta	132,57	32,41	164,98	+10,96

KUNNAN HENKILÖKUNTAMÄÄRÄ HENKILÖTYÖVUOSINA

Vuosi	Määrä henkilötövuosina	Muutos	Henkilötövuotta	Muutos-%
2016	154,02	2015/2016	- 2,61	- 1,67 %
2017	164,98	2016/2017	+10,96	+ 7,12 %
2018	166,41	2017/2018	+1,43	+ 0,87 %

PALKKATUELLA TYÖLLISTETTY 2018 AIKANA

Työllistettiin velvoite- ja pitkäaikaistyöttömiä koko- ja osa-aikaisena.

Työyksikkö	Määrä	Tukipäivät
Keskuskeittiö	0,8	209
Kirpputori	1,4	367
Palvelukeskus	0,9	236
Tekninen henkilöstö	1,9	498
YHTEENSÄ	5,0	1310

MUUT PALKKARYHMÄT / TYÖTUNNIT

Kesänuoret	Määrä	Työtunnit
2016	30	3141
2017	32	3282
2018	27	3072

Henkilötövuosina 2,6 henkeä

SOSIAALIPALVELUT / KOTIHOIDONTUET	2016		2017		2018	
	Määrä	€	Määrä	€	Määrä	€
Perhehoitajat	17	246.910	15	213.947	11	192.368
Omaishoitajat	36	141.788	42	145.864	46	172.349
Toimintakeskus / työosuusrahat	18	11.887	21	12.169	18	11.380
Henkilökohtaiset avustajat	23	112.462	25	113.799	21	84.545

SAIRAUSAJAN PALKAT	2016	2017	2018
Toimistotyöt	53 403	22 652	58 928
KK-palkkaiset	160 859	131 520	93 580
Opettajat ja rehtorit	32 996	17 475	26 342
Lasten päivähoito	8 712	5 225	13 124
YHTEENSÄ	255.970	176.872	191.974

SOSIAALIPALKAT MUUT

Sisältyy:

- työnantajan järjestämä koulutus, luottamusmies-, työsuojelu- ja oppisopimuskoulutus
- julkinen tehtävä, äkillisesti sairastuneen lapsen hoito, lääkinnälliset tutkimukset
- pääsopijajärjestön kokous, 50- ja 60-vuotispäivä sekä omaisen hautauspäivä
- työntasaus-, ylityö-, säästö-, bonus-, ja lomarahavapaat

	2016	2017	2018
Toimistotyöt	27 563	21 101	26 795
Kk-palkkaiset	14 409	26 003	26 481
Opettajat ja rehtorit	14 816	7 782	7 687
Lasten päivähoito	7 268	9 846	9 597
YHTEENSÄ	64.056	64.732	70.560

VUOSILOMAPALKAT	2016	2017	2018
Toimistotyöt	103 962	82 688	74 076
Kk-palkkaiset	246 240	268 613	299 518
OVTES-rehitorit	25 073	4 609	9 311
Lasten päivähoito	33 822	48 787	42 226
YHTEENSÄ	409.097	404.697	425.131

SÄÄSTÖVAPAIXI SIIRRETYT VUOSILOMAPÄIVÄT

	2016	2017	2018
Säästövapaasopimukset	133 pv	166 pv	177 pv
Pidetyt säästövapaat	101 pv	128 pv	188 pv

LOMAKORVAUKSET	2016	2017	2018
Toimistotyöt	2 681	22 909	2 080
KK-palkkaiset	24 998	41 987	44 198
Opettajat	1 505	3 039	443
Lasten päivähoito	951	376	735
YHTEENSÄ	30.135	68.311	47.456

LOMARAHAT

Työmarkkinakeskusjärjestöjen Kilpailukyky sopimus tuli voimaan 1.2.2017, jossa sovittiin, että lomarahoja leikataan ja vähennetään -30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017-30.9.2019, joka koskee vuosien 2017, 2018 ja 2019 lomarahojen. Lomarahaleikkaus lomavuoden 2017 lomarahojen oli 72.847 euroa ja 2018 vastaavasti se oli 65.922 euroa.

	2016	2017	2018
Toimistotyöt	53 163	28 611	18 888
KK-palkkaiset	115 892	87 365	83 657
Opettajat ja rehtorit	64 545	42 417	41 562
Lasten päivähoito	14 763	11 584	9 710
YHTEENSÄ	248.363	169.977	153.817

LUOTTAMUSHENKILÖT	2016	2017	2018
Luottamushenkilöiden määrä	46	80	55
Kokouspalkkiot/ansionmenetykset	42.489	53.032	52.785
Nousu/vähennys €	-4.128	+10.543	-247
Nousu/vähennys %	-8,85 %	+24,81 %	-0,47 %

44) PUOLUEELLE PERITYT MAKSUT

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

Puolue	2016	2017	2018
Keskustapuolue Tuusniemen kunnallisjärjestö ry	2.184	2.599	2.357
Tuusniemen Kokoomus ry	556	502	251
Tuusniemen Sos.Dem. Työväenyhdistys ry	394	542	357
Vasemmistoliiton Tuusniemen kunnallisjärjestö	107	345	675
Suomen Kristillisdemokraatit Kuopion osasto	82	45	0
Tuusniemen Perussuomalaiset ry	255	362	369
Savo-Karjalan Vihreät ry	9	178	305
YHTEENSÄ tilitetyt luottamushenkilömaksut	3.587	4.573	4.314

Intime-tositelajit / Tuusniemen kunta

v. 2018

Tositelaji	Nimi	Tositenumerosarja
	1 Pankkitositteet	2018 0001- 20180251
	3 Palkkatositteet	1- 58
	10 Muistiotositteet	1- 366
	11 Poistot kirjanpitoon	1- 1
	12 Excel/kausimuistiot	1- 83
	15 Toimeentulotuki Pro Consona	1- 236
	20 Ostoreskontramaksut	1- 257
	21 Ostoreskontralaskut	1- 5597
	30 Myyntireskontrasuoritukset	1- 336
	31 Myyntilaskut	108 846- 113173
	39 Web-laskut	201 759- 202671
	50 Korkolaskut	110 499- 113172
	71 Mr/ Luottotappiot	1- 1
	72 Mr/ Hyvityslaskun kohdistus	1- 25
	92 Laskennalliset SL	1 003510- 12003510
	93 Automaattikirjaukset SL	ei käytetty
	94 Vyörytykset SL	ei käytetty
	96 Kirjanpidon tulos	1- 12
	98 Sisäisen laskennan tulos	1- 12
Tilinavaus	KPAVSA, SLAVSA	

Kirjanpidossa käytetyt kirjanpitokirjat

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Palkkatulosteet	atk-tulosteena
Myyntilaskut	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Ostolaskut	sähköinen arkisto
Käyttöomaisuus	atk-tulosteena
Tilikartta	atk-tulosteena/sähköinen arkisto
Tasekirja	Sidottuna
Tilinpäätös	"
Tase-erittelyt	Kansiossa

VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tuusniemellä 8. päivänä huhtikuuta 2019

Timo Kiviluoma
kunnanjohtaja

Kunnanhallitus:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tuusniemellä __.__.2019

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Lilja Koskelo
HT, JHT